

2017

iVolaniyabaki ni
iVakadinadina i Jiova

LEWE NI IVOLA

iVola Mai na iLawalawa Dauvakatulewa	2
iTukutuku ni Vunau ena Yabaki sa Oti	6
Vunau kei na Veivakavulici e Veiyasa i Vuravura	46
Georgia	82
Duanadrau na Yabaki sa Oti—1917	172
Ripote ni Yabaki Vakacakacaka	177

yo17-FN
170117

Photo Credits: Page 110: Georgian Bible:
National Center of Manuscripts

**E sega ni volitaki na ivola qo, ia e dua
na tiki ni cakacaka ni vuli iVolatabu ena
vuravura raraba e tokoni ena cau.**

Ke oni via cau, moni rai ena www.jw.org.

Na tikinivolatabu kece e lavetaki mai
na iVolatabu—Vakadewa ni Vuravura Vou,
vakavo ga ke vakatakilai toka

2017 iVolaniyabaki ni iVakadinadina i Jiova

2017 Yearbook of Jehovah's Witnesses

iTabataba ni Janueri 2017

Fijian (yb17-FN)

© 2017

Watch Tower Bible and Tract Society
of Pennsylvania

Vakarautaka

Watchtower Bible and Tract Society of
New York, Inc., Walkkill, New York, U.S.A.

Made in Japan

Tabaki Mai Japani

Noqu iSausau ni 2017

Wilika qai Vulica na iVolatabu

Vunau kei na Veivakavulici

Bula kei na iTovo vaKarisito

Qo na ivola nei

2017

iVolaniyabaki ni
iVakadinadina i Jiova

Ripote ni Yabaki ni
Cakacaka ni iSoqosoqo 2016

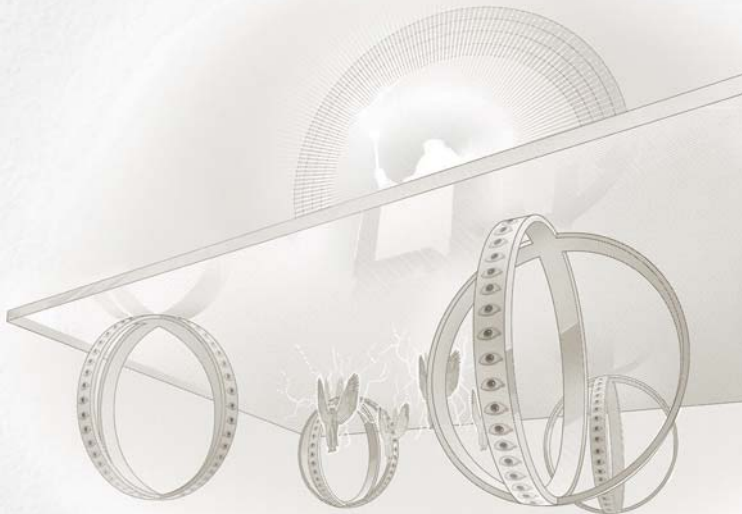
iVola Mai na iLawalawa Dauvakatulewa

Raveitacini:

Dua na ka vakatubuqoroqoro a raivotutaka na parofita o Isikeli ena ikavitu ni senitiuri B.G.V. A raica e dua na qiqi vakalomalagi, qai lewa tu na Turaga Cecere Duadua na vanua e gole kina. E veivakurabuitaki na toso ni qiqi qori. E vaka na tibi ni liva na kena totolo, e rawa tale ga ni veisau kosi vakasauri!—Isik. 1:4, 9, 12, 14, 16-27.

Na raivotu qori e vakadeitaka ni toso tiko ga na isoqosoqo vakalomalagi i Jiova. Vakacava na nona isoqosoqo e vuravura? E laurai ena yabaki ni cakacaka ni isoqosoqo sa oti, ni toso totolo tale tiko ga na isoqosoqo i Jiova e vuravura!

Kena ivakaraitaki, era maqusa sara toka na lewe i Peceli e Merika na tokitoki. Eso era toki ina itikotiko liu e Warwick, Niu Yoka, se so tale na vanua ni veiqaravi e vakarurugi e Peceli, se ra lesi ina yalava. Era ogaoga tale tiko ga na valenivolavola ni tabana e veiyasa i vuravura. Eso e caka tiko kina na tarataravaki se vakavinakataki tiko eso na ka. Eso na valenivolavola era sa cokoti vata ra qai vakarurugi ina dua ga na valenivolavola ni tabana, eso era toki ina dua tale na vanua. De dua o sega ni vaka-itavi ena so na taba ni veiqaravi qori, ia eso tale na sala o na rairai ogaoga toka kina ena gauna qo.

E toso tiko ga
na isoqosoqo vakalomalagi i Jiova

Keitou marau vakalevu na iLawalawa Dauvakatulewa, qai vakayaloqaqataki keitou na nomuni ogaoga voli na tamata ni Kalou e veiyasa i vuravura kei na nomuni toso vata kei na isoqosoqo i Jiova. Levu era toki ina veivanua e vinakati kina vakalevu na veivuke. Eso era tovolea na taba ni vei qaravi vou me vaka na vunau ena yalava e duatani na kena vosa. E levu era saga mera vakamatauni ira ina iwalewale vou ni vunau se ra vakarabailevutaka nodra cakacaka vakaitalatala ena so tale na sala. O kemuni kece, wili kina o ira na itabaqase kei ira na tauvimate, oni yalodina tiko ena veitaucici ni bula. Oni vakalasui Setani ena nomuni ogaoga tiko ga ena nomuni qaravi Jiova!—1 Kor. 9:24.

E sega ni guilecava o Jiova na nomuni cakacaka. (Iper.

6:10) Oni vakatotomuria sara tiko ga nodrau yalorawarawa o Eparama kei Sera. Sa yabaki 70 toka vakacaca o Eparama ena gauna e biubiu kina mai Uri ratou qai gole vakavuale i Kenani. A lai bula voli ena valelaca ena vanua qori ena vo ni nona bula. Erau ivakaraitaki vinaka dina vakaveiwatini ena nodrau dau yalorawarawa!

—Vkte. 11:31; Caka. 7:2, 3.

Vakacava o dau yalorawarawa tale ga? E laurai ena nomuni vosota kei na nomuni yalodina ena gauna dredre qo ni oni cakava tiko na ka e tukuna vei keda o Jisu. A kaya: “O koya gona, ni lako moni vakavulici ira na lewe ni veivanua kece ga mera tisaipeli, ni papitaisotaki ira ena yaca i Tamada kei na Luvena kei na yalo tabu.”—Maciu 28:19.

Nona cavuta o Jisu na vosa “lako” e vakaraitaka ni dodonu meda toso, meda kua ni tu vakadua. E marautaki dina na veika era rawata na imuri gugumatua i Karisito ena yabaki ni cakacaka ni isoqosoqo sa oti! Qori e vakinadinataka ni vakalougatataka tiko o Jiova na vunautaki ni itukutuku vinaka ni Matanitu ni Kalou e veivanua.—Mari. 13:10.

Levu era sa ciqoma tiko na itukutuku vinaka. E 8,340,847 na iwiliwili ni dautukutuku ena yabaki ni cakacaka ni isoqosoqo sa oti, na vuli iVolatabu e veivula e 10,115,264. Kena ibalebale oni toso vata tiko kei na qiqi vakalomalagi! Ni gugumatua tiko mada ga ena gauna lekaleka sa vo qo, me yacova ni kaya o Jiova me sa rauta na cakacaka ni veivakabulai.

E veiganiti me noda tikinivolatabu ni yabaki 2017:
“Nuitaki Jiova qai cakava na ka vinaka”! (Same 37:3)

“Nuitaki Jiova qai cakava na ka vinaka”

Ni oni cakava na ka vinaka ena nomuni veiqaravi tabu vei Jiova, oni sa vakaraitaka tiko ni oni nuitaki koya. Oni sega ni cakacaka duadua ni se dina tiko ga o Jisu ena nona kaya: “Raica, au tiko vata kei kemuni ena veisiga kece me yacova na ivakataotioti ni veika vakavuravura.” —Maciu 28:20.

Moni nuidei ni na vakalougatataka tiko ga o Jiova na nomuni veiqaravi ena yalodina. Se mani lailai se levu na ka oni cakava, e vinakata ga o Jiova moni solia nomuni vinaka taucoko, me donu tale ga na inaki ni nomuni veiqaravi. E taleitaka qai vakadonuya o Jiova na yalo ni soli ka va qori. (2 Kor. 9:6, 7) Saga moni toro voleka tiko ga vua na Tamamuni vakalomalagi ni oni masu wasoma, vulica na Vosa ni Kalou, tiko ena soqoni, qai gugumatua ena cakacaka vakaitalatala.

Ni sa “lekaleka nona gauna,” sa na qai soli ise le ga na Tevoro ena nona sasaga meda tawayalodina vei Jiova. (Vkta. 12:12) Ke oni kabiti Jiova tiko ga, ena guce na sasaga ni Tevoro. (Same 16:8) Keitou vinakata moni kila ni keitou lomani kemuni vakalevu. Keitou vakavinavinakata tale ga na nomuni veivuke ena cakacaka ni Matanitu ni Kalou ena iotioti ni veisiga qo.

Tacimuni,

i Lawalawa Dauvakatulewa ni Vakadinadina i Jiova

iTukutuku ni vunau ena yabaki sa oti

Warwick, Niu Yoka
iTikotiko Liu

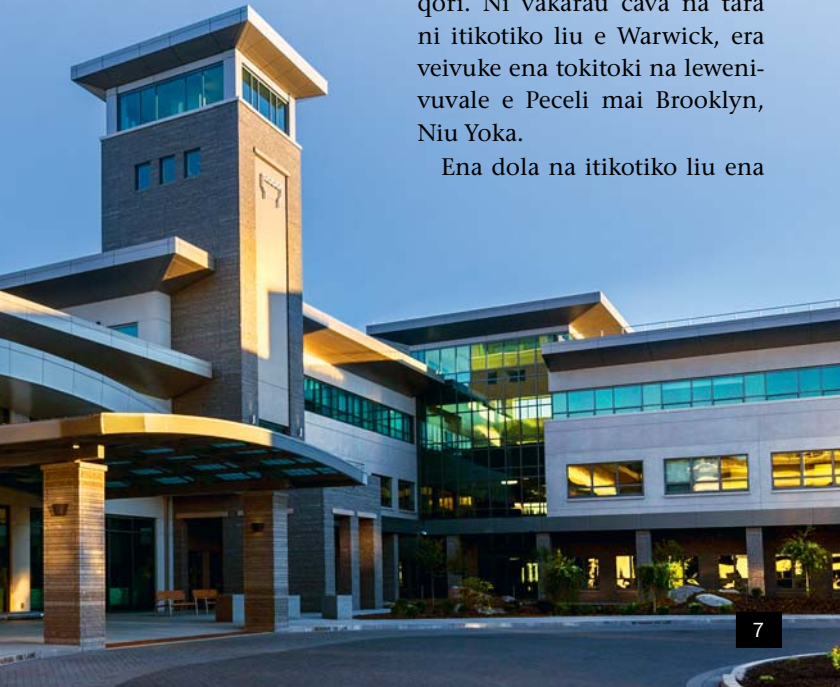
NI TOROSOBU tiko ga na ituvaki ena vuravura i Setani, era gumatua tiko ga na tamata yalodina i Jiova ena nodra “vakaitavi vakalevu ena cakacaka ni Turaga.” (1 Kor. 15:58) Eso na irogo eda vakarau raica qo e vakaraitaka nodra “nuitaki Jiova . . . cakava na ka vinaka . . . , qai cakacaka ena yalodina” na iVakadinadina i Jiova e veiyasa i vuravura. —Same 37:3.

Tokitaki na iTikitiko Liu kei na Valenivolavola

A oti ena imatai ni Feperueri, 2016, na cakacaka a vakayacori tiko e Wallkill, Niu Yoka. E tokitaki rawa kina na Komiti ni Valenivolavola ni Tabana e Merika, na Tabana ni

Cakacaka, kei na so tale na tabana e qarava na valenivolavola qori. Ni vakarau cava na tara ni itikitiko liu e Warwick, era veivuke ena tokitoki na lewenivuvale e Peceli mai Brooklyn, Niu Yoka.

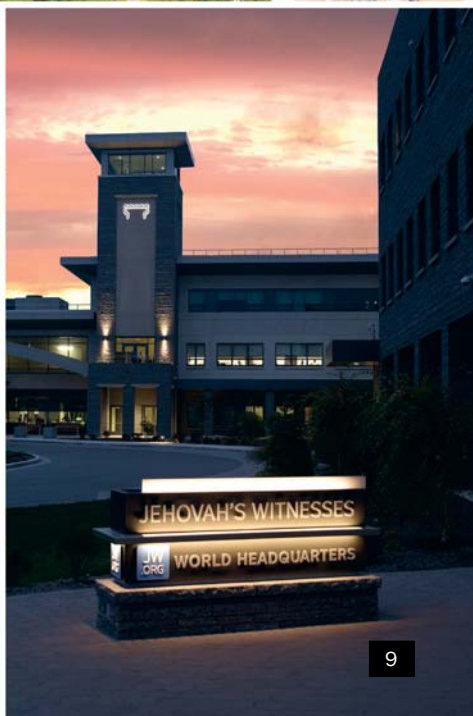
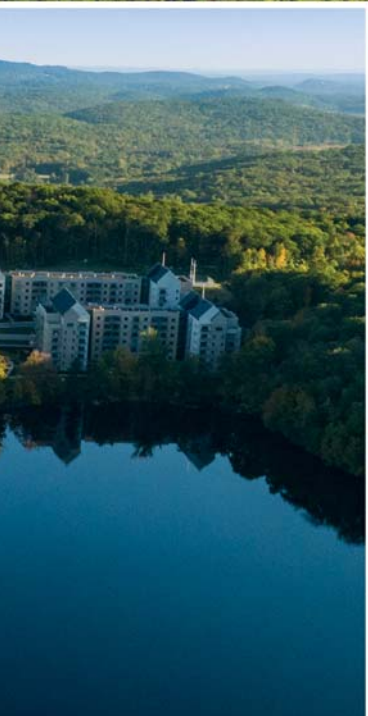
Ena dola na itikitiko liu ena

Wallkill, Niu Yoka ▲
Warwick, Niu Yoka ▼

Moniti na ika3 ni Epereli, 2017, sa rawa tale ga na sarasara ni oti qori. E va na vanua ni sarasara, e tolu ena sega ni gadrevi kina e dua me veivakasarasarataki.

1. Dua na vanua ni sarasara e vakatokai **“The Bible and the Divine Name.”** E vakaraitaki tu e keru eso na iVolatabu kunekuneidredre, kei na ivakamacala ni kena maroroi vinaka na yaca ni Kalou ena iVolatabu.

2. Na ikarua ni vanua ni sarasara e vakatokai **“A People for Jehovah’s Name.”** E tu kina na kedra ivolatukutuku na iVakadinadina i Jiova, kei na sala e dusimaki, vakavulici qai liutaki ira kina vakamaqosa nona tamata o Jiova mera vakayacora na nona inaki.

3. Na ikatolu ni vanua ni sarasara e vakatokai na **“World Headquarters—Faith in Action.”** E vakamacalataki ena vanua ni sarasara qo na nodratou cakacaka na komiti ni iLawalawa Dauvakatulewa kei na sala era vukei kina na tamata i Jiova mera muria na veidusimaki ni iVolatabu me baleta na soqoni, veivakatisaipelitaki, vakayagataki ni kakanaka vakayalo, kei na kena vakaraitaki na loloma.

Na **tolu na vanua ni sarasara** qori ena sega ni gadrevi kina e dua na dauveivakasarasarataki, qai dola na sarasara mai na Moniti ina Vakaraubuka, mai na 8 ena mataka ina 4 ena yakavi. Ena tu vakarau tale ga e dua me vakasarasarataki ira na vulagi ena so tale na tabana e Peceli, wili kina na lomanibai. E **20 ga na miniti** na sarasara qori, qai dola mai na Moniti ina Vakaraubuka, mai na 8 na kaloko ena mataka ina 11 na kaloko, kei na 1 ina 4 ena yakavi.

Ke o lalawataka tiko mo lai sarasara, kerekere rai ena jw.org ena **BALETI KEIMAMI > VALENIVOLAVOLA & SARASARA > Merika.**

Vakaliuci na Cakacaka Vakavunau e Veiyasa i Vuravura

DUA na itukutuku a vakarogoya na iLawalawa Dauvakatulewa ina Peceli e vuravura taucoko ena Vukelulu na ika23 ni Seviteba, 2015. A vakamacalataki kina eso na veisau ena vakayacori ena isoqosoqo me vakayagataki vinaka kina nodra cau na mataveitacini. Oti tale e vica na siga, e wiliki e dua na nodratou ivola na iLawalawa Dauvakatulewa ena Vakarauwai na ika3 ni Okotova, 2015, e tukuni kina: “Eda uqeti ena Filipai 1:10 meda ‘vakadeitaka na veika e bibi sara.’ Me salavata kei na ivakasala qori, e neitou inakinaki [na iLawalawa Dauvakatulewa] me vakaliuci na nodra tokoni vakayalo na

tamata ni Kalou kei na kena tokoni na cakacaka vakavunau e veiyasa i vuravura.”

E qai vakamatatataka ena *JW Broadcasting* o Stephen Lett e lewe ni iLawalawa Dauvakatulewa: “E raica vakabibi na iLawalawa Dauvakatulewa na kena vakaliuci na Matanitu ni Kalou ena cakacaka vakavunau, qori na vuna e caka kina eso na veiveisau ena valenivolavola ni tabana e veiyasa i vuravura me rawa ni vagolei e levu na cau ina yalava. Kena ivakaraitaki, sa sega ni caka se vakalailaitaki eso na itavi e Peceli me rawa nira lai veiqaravi ena yalava eso na lewenivuvale.”

Me tekivu mai na Seviteba, 2015, era sa lesu ina yalava e rauta ni 5,500 na lewenivuvale e Peceli e veiyasa i vuravura. Dua na veisau levu qori, ia e vakilai na veivakalougatataki i Jiova kei na nona veitokoni ena veivakavulici kei na vunau.

Erau a lesi ina yalava e dua na veiwatini mai **Sri Lanka**, rau a veiqaravi tu e Peceli. Rau okata nodrau ilesilesi vou me dua na sala erau na vakaraitaka kina nodrau nuitaki Jiova kei na nona isoqosoqo. Erau kaya: “Keirau sega ni kila na veika keirau na lai sotava ena yalava. Ia keirau kila ni na tokoni keirau o Jiova. Keirau mani kerea ena masu, ‘Jiova, kerekere, vukei keirau me keirau dau yalorawarawa se mani ituvaki cava keirau sotava me rawa ni keirau painia tudei.’ Ena imatai ni vula, e sega ni levu sara na ka keirau taukena. Ia keirau vakila nona loloma kei na nona kauai o Jiova. Ena gauna qo, sa tiko na neirau ivurevure ni ilavo me vukei keirau ena bula ni veisiga. Na neirau ituvatava e okati kina na cakacaka ni vale, cakacaka saumi kei na painia.

Ia na veivakavulici mai Peceli e veivuke vakalevu ena neirau vakayagataka vinaka na gauna. E sega ni dua na cakacaka e vakatauvatani rawa kei na nodra vukei na tamata mera kila na ka dina. Keirau marau ni rawa ni keirau veivuke ena cakacaka qori ena neirau painia.”

Eso na lewenivuvale e Peceli mai **Colombia** era lesi ina yalava, era lai vulica e dua na vosa vou ra qai toki ina yalava tu yawa mera vunautaka kina na itukutuku ni Matanitu ni Kalou. Era vu ni veivakalougatataki dina vei ira na mataveitacini ena ivavakoso vou era lewena. E vola e dua na ivakatawa dauveilakoyaki me baleta e dua na veiwatini erau lesi ina dua na ivavakoso a sikova: “Era marautaka vakalevu na mataveitacini na nodrau veivuke na veiwatini. E uqeti ira e levu mera vakaitavi ena cakacaka vakavunau, era vakavulici tale ga na mataveitacini tagane ena itavi me qaravi ena ivavakoso.” Levu era veiqaravi tu e Peceli e liu era dau tu vakarau mera lai veivuke me dua se vica na siga e Peceli ena dua na macawa.

E dua na tacida tagane a veiqaravi tu ena Peceli e **Japani** me 31 na yabaki. A lesi ina dua na ivavakoso e Kumamoto e rua ga na kena qase. A vakarau vakavinakataki tiko na Vale ni Soqoni ena ivavakoso ya, mani lalawataka na tacida qori me kua ni cakacaka me rua na macawa. Ni bera ni tekivu na cakacaka ena Vale ni Soqoni, a kurei Kumamoto e dua na uneune e 7.0 na kena kaukaua. A mani lesi na tacida a veiqaravi tu e Peceli e liu me liutaka na cakacaka ni vakacoko kei na veivakatawani ena gauna ni uneune. E kaya: “Niu rai lesu, au rawa ni kaya ni biuti au

o Jiova ena vanua e vinakati kina vakalevu na veivuke.”

Rau a vei qaravi tu ena valenivolavola ni tabana na **Australasia** o Phil kei Sugar, erau kaya: “Gauna keirau lesi kina, keirau vakadeitaka me keirau bula rawarawa ga. Keirau kerea na veidusimaki i Jiova ena masu me vukei keirau me keirau vakatulewa vinaka, me tokona tale ga na neirau vakatulewa. Keirau vinakata me keirau lai vei qaravi e vanuatani. Keirau vakila ni vakalougata-taka dina o Jiova na neirau sasaga qai vukei keirau vakalevu ena neirau vei qaravi!” Ena gauna qo, rau sa vei qaravi tiko na veiwatini ena dua na iwasewase lailai vakavalagi ena yanuyanu o Samal, Davao, ena Yatu Filipini. E 34 na dautukutuku ena iwasewase qori, qai 9 na painia tudei. E rauta ni le 120 era taleitaka mera sikovi ena yalava. Erau kaya o Phil kei Sugar: “E cakacaka marautaki dina qo. Keirau marau ni keirau a nuitaki Jiova. E vaqacacotaka sara ga na neirau vakabauta kei na neirau lomani Jiova!”

E kaya e dua na tacida yalewa dawai mai **Rusia** a lesi me painia lavotaki: “Na painia e sala vinaka meu tokona kina na cakacaka bibi duadua, na cakacaka ena vakayacori ga vakadua, oya na kena vunautaki na Matanitu ni Kalou. Au marautaka dina nona vakayagataki au o Jiova.” Sa ono tiko nona vuli iVolatabu ena gauna qo, eratou cavutu mai Iraki, Nigeria, Sri Lanka, Siria, kei Zambia.

Levu na lewenivuvale ena Peceli e **Zambia** era sa painia tudei tiko ena gauna qo, era marautaka vakalevu nodra vakaitavi ena cakacaka vakavunau. E kaya o Andrew e painia tiko kei watina: “Oti toka ga

Zambia: E marautaki nodra veivuke o ira na lewe tu ni vuvale e liu e Peceli ena ivavakoso vou era lesi kina

vakalailai neirau biu-biu mai Peceli, keirau vukea e dua na gone-tagane yabaki tini kei

na dua na veiwatini me ratou kila na wilivola kei na volavola. O gonetagane sa vakarau vakaitavi tiko ena imatai ni gauna ena koronivuli. O rau na veiwatini erau a tiko ena iVakananumi, erau sega tale ga ni calata na soqoni. Erau dau qacoya na nodrau vuli iVolatabu. Keirau kila ni rawati ga qori ena veidusimaki, veitokoni, kei na veivakalougatataki i Jiova.”

Dua na veiwatini vou o Edson kei Artness mai Zambia, erau a lesi tale ga ina yalava. E kaya o Artness: “Na veika keirau vulica e Peceli e vukei keirau ena kena vakayagataki vakavuku na veika ga sa tu vei keirau. Keirau vakila kina na marau, qai sega na dinau. Keirau sega ni veivutunitaka na veiqaravi e Peceli. Keirau vulica kina me keirau dau yalorawarawa ni yaco na veisau, qai nuitaka na veivuke i Jiova. Qori e vakaukauataka neirau vakabauta, e veivuke tale ga me keirau yalodina vei Jiova.”

“O Kemuni ga na iTokani Vinaka Duadua”

DUA na ka nodra nanamaki e dua na ilala ena valenivola-vola liu e 25 Columbia Heights, Brooklyn, Niu Yoka, ena ika7 kei na ika8 ni Me, 2016. E sega ni dau caka ena muani-macawa e Peceli na sarasara. Ia ena rua na siga qori era sureti na tiko voleka mera lai sarasara i Peceli, mera raica tale ga na vanua e maroroi tu kina na iVolatabu makawa.

Era qoroya na tiko voleka na ka era raica, e veiuqeti tale ga vei ira na veisureti se o ira na veivuke ena muani-macawa qori. E veivakayaloqaqataki nida rogoa na ka era tukuna o ira na sa dede nodra tiko ena yasayasa qori e Brooklyn.

E kaya e dua na turaga: “Au a veitokiyaki voli ena vica na vale ena yasayasa qo [volekati Peceli] me tekivu mai na veiyabaki ni 1960. O kemuni ga na itokani vinaka duadua. Nomuni toki qo ena vakatagatagasa sara ga, au kerea moni kua ni toki.”

E kaya e dua na marama: “Keimami sa kalougata dina. Ke sega o kemuni na iVakadinadina i Jiova, ke sega ni vakatorocaketaki na yasayasa qo.”

Era marautaka na painia na cakacaka ena yasayasa ya nira dauveikauaitaki qai yalorawarawa na tiko kina. E kaya e dua na turaga e tiko ena yasayasa ya e dau taleitaka na noda isoqosoqo, ni veivutunitaka nona sega ni tiko ena gauna ni sarasara e Peceli.

Sa bau dua dina na muanimacawa totoka. Era mai sarasara e Peceli ena loma ni rua na siga e le 48 era sega ni iVakadinadina, era raica tale ga na iVolatabu makawa era maroroi tu. Ni vakacagau tiko na sarasara, era veikidavaki eso na lewenivuvale e Peceli ra qai veitalanoa kei ira na vulagi.

Dua vei ira na sarasara o Sally e yabaki 20 vakacaca, e veimama na aua nona sarasara toka ena vanua e tu kina na iVolatabu. Ni sarasara oti, a sotavi rau ena vanua ni wawa na tacida yalewa painia rau a sureti koya. E sega vakadua ni vakabauta o Sally ni maroroi tu na iVolatabu. Erau kaya vua na painia ni rau marautaka dina ni vakamareqeta na iVolatabu e dua e cakacaka vinaka me vakatiki koya. E kaya o Sally: “E dodonu ga me vakamareqeti baleta na iVolatabu ga ena vakatakila vei keda na itukutuku ni Kalou. E bula na ka e volai tu ena ivola qo, qai yaga ena noda bula.”

Nona taleitaka o Sally na iVolatabu e uqeti koya me vulica na vosa vakaLatina kei na vosa vaKirisi, e taleitaka tale ga na cakacaka ni vakadewa. E nanuma ni bibi me donu na vakadewa, me kua ni vola ga e dua nona nanuma se rai. E kidroa qai marau o Sally ni rau tukuna na painia ni tu tale ga na ivola vakaivolatabu ena noda *website* na jw.org qai vakadewataki ena sivia e 800 na vosa. Ni rau vakamacalataka vei Sally na tacida yalewa na ka era cakava na daunivakadewa me baleta na yaca i Jiova, e kidacala qai kaya: “Na cava e kau laivi kina na yaca i Jiova mai na iVolatabu?” Ni vakarau biubiu o Sally, e kaya: “Au vakaitikotiko ena yasayasa qo ena noqu bula taucoko, o kemuni ga na itokani vinaka duadua.”

Ni oti na veivakasarasarataki ena Moniti, a vakaitavi o John e lewenivuvale e Peceli ena vunau e matanalevu voleka toka ga ena valenivolavola. A gole sara yani e dua na italatala qai vakamacalataka vei John ni dua na ka nona taleitaka na sarasara ena muanimacawa, e taleitaka tale ga na noda dau muria vinaka na iVolatabu. Ni rau veitalanoa tiko, e kidacala o John ni sa cudru na italatala qai kaya: “Au cati kemuni sara ga na iVakadinadina!” E lomaleqa o John qai taroga se cava e cudruvaka. E kaya tale na italatala: “Ni oni sa toki! NI TIKO GA EKE! Volia eso tale na vale lelevu se tara ga na vale oni vinakata, ia moni tiko ga eke. O kemuni ga oni vakavuna na rogo vinaka ni yasayasa qo. Au sega ni taleitaka nomuni toki!”

Era qoroya vakalevu na lewenivanua era toka voleka na nodra sureti mera sarasara e Peceli. Era sarava kina na iVolatabu e maroroi tu, kei na kena vakabibitaki na yaca ni Kalou. E se bera vakadua ni caka e dua na ka va qori e Brooklyn ena veiyabaki sa sivi.

Noda Bula vaKarisito kei na Cakacaka Vakaitalatala

DUA na itukutuku a kacivaka o Anthony Morris e lewe ni iLawalawa Dauvakatulewa, ena bose vakayabaki ni isoqosoqo ena ika3 ni Okotova, 2015. Na itukutuku cava ya? Na soqoni vou e vakatokai me Noda Bula vaKarisito kei na Cakacaka Vakaitalatala, sa na sosomitaka na Koronivuli ni Vuli Vunau, Soqoni ni Cakacaka, kei na Vuli iVolatabu ni iVavakoso. A kaya o Brother Morris ni na sosomitaka na tikidua *Noda Cakacaka Vakaitalatala*, na ivola ni soqoni e vakatokai tale ga me *Noda Bula vaKarisito kei na Cakacaka Vakaitalatala*. E walu na tabana na ivola ni soqoni qori qai rokataki vinaka. O na raica e kea na ituvatua ni soqoni, kei na iyaloyalo ena yaga vakalevu ena nomu wili iVolatabu.

E wasei vakatolu na soqoni vou:

1. iYau Mai na Vosa ni Kalou. Na iwasewase qo e tini na miniti, qai yavutaki na ivakamacala ena wili iVolatabu vakamacawa kei na iyaloalo ena ivola ni soqoni. E walu na miniti e dua tale na iwasewase e vakatokai “Vakekeli ena Vosa ni Kalou,” e caka kina na veitarotarogi ena wili iVolatabu vakamacawa, qai tarava na wili iVolatabu me va na miniti.

2. Gumatua ena Cakacaka Vakaitalatala. Na iwasewase qo eratou na vakaraitaka kina e tolu na gonevuli na iwalewale ni veivakavulici ena imatai ni veisiko, veisikovi lesu, kei na vuli iVolatabu.

3. Noda Bula vaKarisito. E veivosakitaki ena iwasewase qo na sala me muri kina e veisiga na ivakavuvuli vakaivolatabu. E okati tale ga kina na Vuli iVolatabu ni iVavakoso.

Era vakavinavinakataka na dautukutuku e veiyasa i vura-vura na soqoni vou qo ra qai kaya ni yaga vakalevu na veika era vulica kina. Avola e dua na tacida tagane mai **Ositerelia**: “Sa totoka dina na soqoni Noda Bula vaKarisito kei na Cakacaka Vakaitalatala! Na veika e vakamacalataki kina e ganita vinaka noda bula nikua, qai rawarawa na vakatutu. Eda kidacala ga sa oti tale na soqoni nira lekaleka ga na itavi, e sega na talimagimagi, e totoka vakaoti na vidio kei na nodra vakaitavi tale ga na gone.”

Eratou vola e dua na ilawalawa qase mai **Itali**: “E uqeti keitou na soqoni vou qo me keitou vakavakarau vakavinaka, me keitou vakavinakataka tale ga na neitou iwalewale ni veivakavulici. Na soqoni vou qo e dua tale na veisau totoka e vakayacora o Jiova ena noda vakavulici na nona tamata. A kaya e dua na dautukutuku goneyalewa e

NODA BULA VAKARISITO KEI NA CAKACA VAKAITALATALA ITUVATUVA VOU NI SOQONI

IYAU MAI NA VOSA NI KALOU

INAKI Me vakatitobutaki na kilaka vakaiivolatabu
—2 Tim. 2:15

KA ME NAMAKI iYaloyalo kei na so na ka me vakaleweni

GUMATUA ENA CAKACA VAKAITALATALA

INAKI Me vakarautaki keda ena cakaca vakavunau
—2 Tim. 4:5

KA ME NAMAKI Vidio, vakatasuasuatiki na vakatutu

NODA BULA VAKARISITO

INAKI Vakavulici keda ena sala me muri kina e veisiga na ivakavuvuli vakaiivolatabu
—1 Kor. 10:31

KA ME NAMAKI Vidio mai na *JW Broadcasting*, kei na Vuli iVolatabu ni iVavakoso

yabaki 15: ‘E dau dredre e liu meu vakarorogo vinaka ena soqoni. Ia na soqoni vou qo e vukei au meu vakarorogo vinaka, meu vakavakarau vinaka tale ga mai vale.’”

Eratou kaya e dua na vuvale mai **Austria**: “Sega ni toso vinaka sara e liu neirau wili iVolatabu vakamacawa kei na neirau goneyalewa yabaki tini. Ia e veiuqeti na iwasewase ‘iYau Mai na Vosa ni Kalou’ me keitou dau vakamacala. Keitou sa qai marautaka ena gauna qo na wili iVolatabu vakamacawa. Keirau raica tale ga na nona toso vakayalo na luvei keirau.”

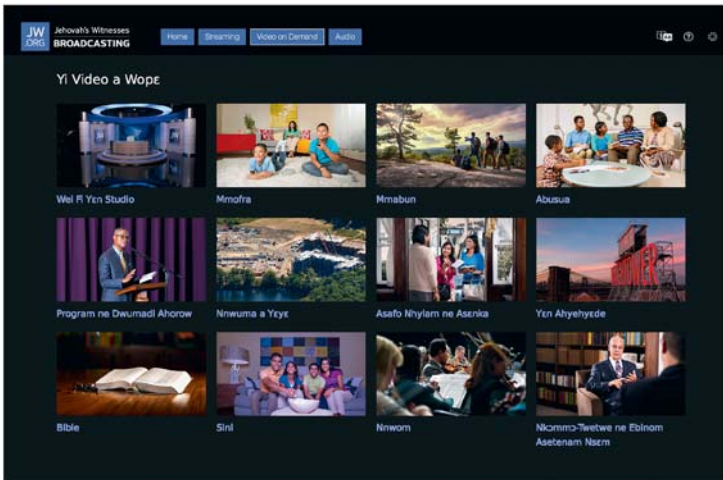
E kaya o Ines mai **Jamani**: “Au vakila sara ga na yaga ni vakavakarau, kei na noqu vakasamataka vakatitobu na veika ena vulici. Na levu ni vakekeli au cakava ena gauna qo, au se sega ni bau cakava e liu. Sa vinaka sara noqu veiwekani kei Jiova ena gauna qo. E veivakaocai na bula ena vuravura i Setani. Ia na soqoni e vakabulabulataki au, e vukei au meu kua ni soro.”

Era marautaka tiko na veivavakoso mai na **Yatu Solomon** na soqoni vou, dua tale ga na ka nodra sasaga me yaga kina vei ira na soqoni qo. Levu na ivavakoso era tu ena vanua e sega kina na livaliva se na *internet* ra qai bula rawarawa ga na mataveitacini. Kena ibalebale ya nira sa sega ni rawa ni sarava na vidio e veivula? Era yalovata na dautukutuku ena dua na ivavakoso ena yanuyanu o Malaita me volitaki na niu. Era cautaka ina ivavakoso na ilavo era rawata, me voli kina e dua na misini ni sara vidio e vakalivalivataki ena matanisiga. Era dau gole na tacida tagane e veivula ina vanua voleka duadua e tiko kina na *internet*, e dau *download* na vidio se so tale na ka e gadrevi qai veisoliyaki vei ira na mataveitacini ena ivavakoso.

E kaya e dua na tacida tagane mai Merika: “E vinaka cake vei au na vuli e vakayagataki kina na iyaloalo, vidio, se droini. E 40 vakacaca na yabaki noqu sasaga voli. Au dau wilika vaka vica vata e dua na ka me yacova ni sa matata vei au, ni bera niu vakamacalataka vua e dua tale. Au vakavinavinakataka gona na iLawalawa Dauvakatulewa ena iyaragi kece ni veivakavulici e vakarautaka. E wananavu na ikau ni ivola ena iVolatabu e dau saravi ena vidio, na iyaloalo tale ga au dau diva tu me vakayagataki ena vuli sa tu sara ga ena ivola ni soqoni! Sa laurai ga kina ni vakalou-gatataka tiko o Jiova na veika dou vakarautaka ena vukudra na nona tamata. Vinaka vakalevu.”

Malawi

‘Veivakayaloqaqataki Qai Veivakacegui’ na *JW Broadcasting!*

A TOVOLEI ena 2014 na iseve ni porokaramu vakavalagi ni tivi e vakatokai na *JW Broadcasting*. E se veivakayaloqaqataki qai veivakacegui tiko ga na porokaramu qori vei ira e levu e veiyasa i vuravura. Sa vakarautaki na porokaramu ena sivia na 90 na vosa. Kena ivakaraitaki, era marautaka tiko e sivia na 130,000 na dautukutuku e Benin, Côte d’Ivoire, Ghana, kei Togo na kena vakadewataki na *broadcasting* ena vosa vakaEwe, Ga, kei na Twi (me vaka e laurai toka ena itaba).*

E kaya o Agatha na watina e dua na ivakatawa ni tabacacaka e **Ghana**: “Niu rogoci ratou toka na iLawalawa Dauvakatulewa kei na nodratou dauveivuke, e vaka ga ni

* E rawa ni saravi na *JW Broadcasting* ena tv.jw.org.

vosa tiko vei au o Jiova ena noqu rumu. Au tu ena dua na vanua yawa sara e vuravura, ia au kalougata dina ni porokaramu qo e vakavolekati au vei ira na mataveitacini e veiyasa i vuravura.”

Qo e dua na irogo mai **Zambia**: “Era sega ni rawaka vinaka sara na mataveitacini, ia era dau saga e levu na ivavakoso mera sarava na *JW Broadcasting*. Kena ivakaraitaki, na ivavakoso o Misako e rauta ni 20 na maile na kena yawa mai na tauni voleka duadua. E toka ena dua na vanua ni teitei e levu na kena uciwai, qai dau kui na wai ena vulaiuca.” E kaya o Simon e dua na dauveiqaravi a bole me lai veivuke ena ivavakoso o Misako: “E veivula, e dau taubale me rua na aua e dua na tacida me yaco i gaunisala levu, sa qai waraka e kea e dua na ka me vodo kina i tauni me rawa ni lai *download* mai na *broadcasting*. E se sega ni bau tiko ena soqoni e dua na turaga e yabaki 70 kei rau na luvena tagane, ia dua na ka nona kurabui nira rawa ni sarava tale ga na tu e nakoro na vidio ena gauna ni soqoni. E kaya na turaga ya, ‘Qo na sala me vulici kina na veika me baleta na Kalou.’”

A vakau mai **Rusia** e dua na ivola ni vakavinavinaka qai tukuni toka kina: “Sa dua na yabaki neitou sarava tiko na *JW Broadcasting*, keitou marautaka dina. Oti mada ga na isevu ni porokaramu, keitou vakila ni vakavolekati keitou sara ga vei ira na mataveitacini e veiyasa i vuravura! Sa bau totoka dina! Keitou vakadeitaka ni keitou lewe ni dua na vuvale levu! Keitou dau marau na raici ratou na lewe ni iLawalawa Dauvakatulewa. Dua na ka nodratou sagsa me ratou vakarautaka vei keda na kakana ena kena gauna donu, ratou torovi rawarawa tale ga. Keitou dau vakanamata ina porokaramu kece e veivula. Keitou sa qai sakitaka ga vakalevu na neitou vakatokai me keitou iVakadinadina i Jiova. Vinaka vakalevu! Keitou vakavinavinakataka

na veika veivakurabuitaki erau cakava o Jiova kei Karisito. E veivakayaloqaqataki dina qai veivakacegui!”

Erau kaya o Horst kei Helga, dua na veiwatini itabaqase mai **Jamani** erau dau tautauvimate: “E wananavu na *JW Broadcasting*. E vakaukauataki keirau dina na kedra italanoa na mataveitacini e vakaleqai na yagodra. Keirau tautauvimate, ia e uqeti keirau na nodra ivakaraitaki me keirau solia na neirau vinaka taucoko. Keirau vulica ena nona ivakaraitaki na qase ni ivavakoso e paralasi mai tolona lako sobu, nida rawa ni soli ka kece vei Jiova. Ni keirau vakasamataka nodra ivakaraitaki vinaka na mataveitacini qori, keirau sa vakavinavinaka ga vei Jiova keirau qai kerei koya me vakalougatataki ira vakalevu.”

E kaya o Kodi e dua na gonetaganane mai **Igiladi**: “Vinaka, nomuni solia na nomuni gauna kei na nomuni sasaga ena kena vakarautaki na jw.org, *JW Broadcasting*, kei na vidio me baleti rau o Kelepi kei Sofia. Vinaka na vakarawarawataka na kena kilai na iVolatabu. Au papitaiso niu yabaki walu. Au via veivuke ena tara Vale ni Soqoni ena dua na gauna e muri! Au via lai veiqaravi tale ga e Peceli. Au sa yabaki ciwa qo, au kila ni na sega ni dede sara noqu wawa.”

A vola o Arabella e dua na goneyalewa yabaki walu mai **Igiladi**: “Vinaka na vidio kei na so tale na ka ni vuli e vakarautaki. E vukei au qori meu kilai Jiova vinaka. E sega ni vakavucesa noqu vulica na veika me baleti Jiova niu vakayagataka na ka e vakarautaki ena jw.org. Oni matai na buli sere ni kilai rawarawa na qaqana. E vukei au tale ga na vidio me baleti Kelepi kei Sofia. Au vakavinavinaka kece vei kemuni, ena nomuni cakacaka vakaukaua.”

Vakatabui ni Valenivolavola ni Tabana

DUA veimama na yabaki nodra ogaoga voli na mataveitacini e **Kyrgyzstan**, kei ira mai vanuatani ena kena vakavinakataki kei na kena vakalevutaki na valenivolavola ni tabana e Bishkek, na koroturaga kei Kyrgyzstan. Oti e dua na vula na kena vakacavari na cakacaka, a vakatabui sara na valenivolavola ena ika24 ni Okotova, 2015. E 18 na Vale ni Soqoni kei na 5 tale na vanua era sema ina vanua e vakayacori tiko kina na soqo ra qai marautaka na porokaramu e sivia na le 3,000. A vunau ena vakatabui ni valenivolavola o Stephen Lett e lewe ni iLawalawa Dauvakatulewa, qai vosa ena ulutaga veiuqeti “Qaravi Jiova ena Lomamu Tau-coko.” Dua tale na porokaramu totoka a vakarautaki ena siga tarava me baleti ira na mataveitacini e Kyrgyzstan.

Valenivolavola ni tabana e Kyrgyzstan

Dua na gauna marautaki vei ira na mataveitacini e **Armenia** na Vakarauwai na ika14 ni Me, 2016. A vakatabui kina na valenivolavola ni tabana e tawana toka e 6 na tabavale ena dua na vale totoka e taba 18. A vakatabui tale ga e dua na Vale ni Soqoni Lelevu, kei na vanua me dau vakayacori kina na Koronivuli ni iTalatala ni Matanitu. Era tiko ena soqo qori e le 6,435. A vakamacalataki ena ivunau na veika a rawati ni se qai tauyavu na cakacaka e Armenia. Era tauyavutaka na cakacaka ena itekitekivu ni ika20 ni senitiuri eso na lewenivanua mai Armenia era vakaitikotiko e Merika. A qai tekivu na cakacaka e Armenia ena veiyabaki ni 1970 ni se qali tu ena veiliutaki ni matanitu makawa na *Soviet*. Dua na gauna lekaleka ga sa oti, a soli na veivakadonui me vakalawataki na cakacaka e Armenia. Na veivakadonui qori sa rawa ni dua kina na valenivolavola ni tabana e Armenia. Era sega ni bau tadra e levu era tiko ena soqo na veika totoka sa rawati ena nodra vanua. O ira kece na tiko ena soqo era duavata kei David Splane e lewe ni iLawalawa Dauvakatulewa, me vakatabui me nei Jiova na valenivolavola ni tabana, Vale ni Soqoni Lelevu, kei na vanua ni vuli.

Armenia

E cake: Vakatabui ni
valenivolavola ni
tabana e Armenia

Lomadonu: Era
marautaka na
mataveitacini na
soqo lavotaki

E ra: Saravi tiko e dua
na meke vakaArmenia
ena yakavi ni soqo

Veika Vakalawa

Era yalodina tiko ga vei Jiova na tacida nira veilewaitaki se nira sotava eso tale na ituvaki dredre. Na nodra ivakaraitaki e uqeti keda meda dei ena vakabauta da qai nuidei ni o “Jiova ena mareqeti koya e yalodina vua.”—Same 4:3.

ARGENTINA | Dodonu e Vauca na Veituberi Vakalotu

A susu ena dina o Ruth, ia a qai malumalumumu vakayalo. A dua sara na luvena yalewa ni toso na gauna. Dua na siga a raica o Ruth nira vunau tiko na iVakadinadina i Jiova ni vakayagataki na teveli ena korolevu o La Plata. E votu sara ga mai vua na veika vakayalo a tuberi kina. E uqeti koya qori me veimaliwai tale kei ira ena ivavakoso qai vakavulici luvena ena iVolatabu. E dau sega ni taleitaka o watina me vakaitavi o Ruth ena cakacaka vakalotu, qai veilewaitaki koya me kua ni vakavulici luvedrau yalewa ena iVolatabu se kauti koya ina soqoni.

E kaya na loya nei Ruth ni tiko vei rau ruarua na itubutubu na dodonu me rau tuberi luvedrau ena nodrau vakabauta vakalotu. Ena sega ni siova na mataveilewai na dodonu qori, vakavo ke tiko na ivakadinadina ni na vakaleqai gone na vakabauta vakalotu e tuberi kina. E se qai yabaki va na luvedrau ena gauna ya, ia e kaya na mataveilewai me rau doka na itubutubu na nona galala ni sokalou na luvedrau. E vakamatatataka tale ga na mataveilewai vei rau na itubutubu ni se sega ni yacova o luvedrau na yabaki me vakatulewa kina vakataki koya ena veika me baleta na lotu. E tiko gona vei rau ruarua na itubutubu **na dodonu me rau vakavulici gone ena veika vakalotu.**

E dau wili iVolatabu e veibogi o luvedrau, e dau gole tale ga kei tinana ina soqoni. E vakanamata tu me lai sara-sara ena Peceli e Buenos Aires.

Azerbaijan: Valida Jabrayilova kei Irina Zakharchenko

AZERBAIJAN | Segá ni Cala me Tusanaki na Vakabauta

E kaya na yapositolo o Paula me baleta na ivavakoso vaKarisito: “Ke rarawa e dua na tikiniyago, era na rarawa vata kei na tikiniyago qori na kena vo.” (1 Kor. 12:26) Qori na ka era vakila na iVakadinadina i Jiova e veiyasa i vuravura ena veika dredre rau sotava e rua na tacida e Azerbaijan, o Irina Zakharchenko kei Valida Jabrayilova. Ena Feperueri, 2015, era beitaki rau na tacida yalewa qori na vakaillesilesi ni cala vakalawa nodrau vakaitavi ena cakacaka vakalotu. A vakarota na turaganilewa me rau lai waraka toka e valeniveivesu nodrau veilewai. E voleka ni dua na yabaki nodrau vesu ni toso tiko ga na gauna ni nodrau veilewai. E vakayacori vei rau na ivalavala kaukaua, qai vakatabui vei rau e levu na ka.

Ena Janueri, 2016, rau a veilewaitaki rau qai totoji ilavo ni tukuni ni rau cala dina. Ia a bokoca tale o turaganilewa na itotogi ilavo qai vakasukai rau i vale, ena vuku ni nodrau waraka toka mai vakadede nodrau veilewai. Erau kerea na tacida yalewa ina mataveilewai e dau rogoca tale na kisi ni veilewai me bokoci na cala erau a beitaki kina. E sega ni cakava e dua na ka na mata-veilewai, rau mani kauta cake nodrau kisi ina Mataveilewai Cere. Rau vakauta tale ga nodrau kudru ina komiti e dau valataka na dodonu ni lewenivanua, ena vuku ni nodrau vakatotogani kei na beci ni nodrau **dodonu me rau tusanaka nodrau vakabauta**.

E se sega ni oti vakadua na revurevu ni nodrau veilewaitaki

vakatawadodonu na tacida yalewa. Ia erau vakavinavinakataka vakalevu nodra veinanumi ena masu kei na nodra kauai na mata-veitacini e veiyasa i vuravura. E vola o Sister Jabrayilova vei ratou na iLawalawa Dauvakatulewa: “Au vakila dina na yaga ni nomudou masu, e vukey keirau me keirau vosota na veika dredre. Au na sega ni guilecava na nomudou loloma kei na veikauaitaki, na loloma tale ga kei na veikauaitaki i Jiova, kei ira na mataveitacini e veiyasa i vuravura.”

ERITREA | Vesu ena Vuku ni Nodra Vakabauta

Me tekivu mai na Julai, 2016, e balati ira e valeniveivesu e 55 na iVakadinadina i Jiova na matanitu o Eritrea **ena vuku ni nodra vakabauta**. Ia e tolu na tacida tagane ratou se vesu tu mai na Seviteba, 1994. Qori o Paulos Eyassu, Isaac Mogos, kei Negede Teklemariam. E ciwa tale na tacida tagane sa bau tini na yabaki na nodratou vesu tu.

Dua na ka vakasakiti a yaco ena Janueri, 2016. A rogoca kina na mataveilewai nodra kisi na iVakadinadina era vesu mai Asmara ena iVakananumi ena Epereli, 2014. Qori na imatai ni “cala” mera bau beitaki kina na iVakadinadina, qai soli vei ira na galala mera valataka nodra kisi. Na yavu cava era veilewaitaki kina na mataveitacini? E tukuni ni “cala vakalawa” na nodra soqoni, era mani todogi ilavo, ra sereki tale. Ia a sega ni ciqoma na kena itodogi o Saron Gebru e dua vei ira na beitaki, mani bala e valeniveivesu me ono na vula. E soli tu na galala me sikovi vaka-dua e veimacawa o Sister Gebru, e laurai tale ga ena itukutuku e tauri rawa ni qaravi vinaka e valeniveivesu. E vakavinavinakataka o Sister Gebru kei na 54 tale na iVakadinadina era tu e valeniveivesu na levu ni veinanumi ena masu, na noda dau “nanumi ira na tu e valeniveivesu me vaka sara ga [eda] vesu tu kei ira.” —Iper. 13:3.

JAMANI | Vakadonui Vakalawa na Galala ni Sokalou

Ena ika21 ni Tiseba, 2015, a vakadonui ena yasana o Bremen ena vuaira kei Jamani me soli vei ira na iVakadinadina i Jiova na **galala ni sokalou** era sega tu ni marautaka e liu. Na vei-

vakadonui qori e mai oti kina na va na yabaki ni kena vakayacori tiko na veilewai me baleta na galala ni sokalou. E levu vei ira na 16 na yasana e Jamani era vakalawataka nodra cakacaka na iVakadinadina i Jiova. Qori me lakovata kei na lewa e tauca na mataveilewai e dau raica me muri na lawa e vauca na bula raraba ni lewenivanua (Administrative Court). Ia ena vuku ni nodra vakau-cacataki ira na iVakadinadina na dauveitusaqati, era sega kina ni duavata ena vakatulewa qori na vakaillesilesi e Bremen.

Ni vakataulewa na mataveilewai levu e Jamani ena 2015, e kaya ni beca na yasana o Bremen na nodra dodonu na iVakadinadina ni sega ni via vakalawataka nodra cakacaka. E vakadonui ena yavu ni vakavulewa me soli na galala ni sokalou, qai okati tiko e keru na kena vakalawataki nodra cakacaka na iVakadinadina i Jiova e Bremen. Me vaka ga na veilotu tale eso e Jamani, e sega ni dodonu me lavaki mera sauma na iVakadinadina i Jiova na ivakacavacava era sega ni dau sauma na isoqosoqo vakalotu, me soli tale ga vakatautauvata na galala ni sokalou.

KYRGYZSTAN | Segalaki me Tusanaki na Vakabauta

Era vaqara na vakaillesilesi e Osh, Kyrgyzstan, eso na yavu mera beitaki rau kina na veitinani o Oksana Koriakina kei Nadezhda Sergienko. E kaya na dauveibeitaki ni matanitu ni rau dau lawakitaki ira na itaukeinivale na tacida yalewa ena gauna rau **wasea** kina vei ira na **ivakavuvuli vakaiivolatabu**. Ni se waraki tiko na macala ni nodrau veilewai, e vakatabuya na turaganilewa me rau biuta na nodrau vale. E qai raica na mataveilewai ena Okotova, 2014, ni veicalati na ivakadinadina, a beci eso na lawa ena ka e vakayacori vei rau, qai cala na ka rau beitaki kina. A tokona na vakatulewa qori ena Okotova, 2015, na mataveilewai e dau rogoca tale na kisi ni veilewai.

A kerea na dauveibeitaki ni matanitu ena korolevu o Osh, me rogoca tale na kisi ni veilewai na Mataveilewai Cecere e Kyrgyzstan. Rau mani vakaroti na veitinani me rau rairai tale ena Mataveilewai. Ia ni rogoci tale nodrau kisi ena Epereli, 2016, a vakatututaka na nodrau loya na tacida yalewa me sa boko ga na kisi ni sa oti na gauna e soli me kauta kina e dua nona kudru ina

mataveilewai. A mani bokoca na kisi na turaganilewa, sa mai oti tale ga kina na veilewai.

E donu tu ga nodrau rai na tacida yalewa ena veika rau sota-va. E kaya o Sister Sergienko: “Era dau cudru na tamata ke vakayacori vei ira eso na ka ca, ia au vakila na loloma kei na veikauaitaki i Jiova ena vukudra na mataveitacini. Keirau sega vakadua ni lomaleqa.” Erau vakadinadinataka na tacida yalewa qori na vosa ni yalayala i Jiova ena Aisea 41:10: “Mo kua ni rere niu tokoni iko . . . Au na tokoni iko ena ligaqu imatau daudina.”

KYRGYZSTAN | Vakadonui Vakalawa na Galala ni Sokalou

Eratou curuma e tini na ovisa e dua na Vale ni Soqoni ena korolevu o Osh, Kyrgyzstan, ena ika9 ni Okosita, 2015. Era tiko ena soqoni qori e le 40 vakacaca. Eratou vakarota na ovisa me kua na soqoni baleta ni “cala vakalawa,” ratou veivakarerei tale ga ni ratou na vanavana. Ratou kau ina siteseni ni ovisa e tini na tacida tagane, ratou vakatotogani qai mokulaki e le ciwa, oti ratou sereki. Dua vei ratou na mokulaki vakaca o Nurlan Usupbaev. Oti e rua na siga nodratou moku, era vesuki Nurlan na ovisa qai tukuni ni cala vakalawa na soqoni a tuvanaka.

Ni rogoca na mataveilewai e Osh na kisi ni veilewai i Brother Usupbaev, e talaca na kisi na turaganilewa ni sega ni raica e dua na ivakadinadina ni cala e beitaki kina. A kerea na dauveibitaki ni matanitu me rogoci tale na kisi ni veilewai. Ia e talaci na kisi qai kaya na mataveilewai ni sega ni beca e dua na lawa o Brother Usupbaev ena nona tuvanaka na soqoni, ni **vakalawataki** tu nodra cakacaka na ivakadinadina i Jiova e Kyrgyzstan.

Ni sega ni lomavakacegu na dauveibitaki ni matanitu, a kerea me rogoca tale na kisi ni veilewai na Mataveilewai Cecere e Kyrgyzstan. E marau o Brother Usupbaev ni bokoca na kisi qori na Mataveilewai Cecere ena Maji, 2016. Sa dei toka ga na lewa erau tauca na mataveilewai erau vakataulewa e liu, qai vakadeitaki ni tu na dodonu vei ira na ivakadinadina i Jiova e Kyrgyzstan mera vakayacora nodra soqoni vakalotu. E se tu vakawawa ena

SAQATA O RUSIA NA GALALA NI SOKALOU

TEKIVU MAI NA 2010:

VAKATABUI E **88**
NA IVOLA

VAKATABUI NA
WEBSITE VAKADONUI

- TAURI VAKATAWADODONU
NA VALE NI SOQONI
KEI NA VEIKA E TAUKENI
- SEGA NI VAKADONUI
ME VAKAU YANI
NA IVOLA NI LOTU
(TAROVA NA VAKAILESILESI)
- DRAU VAKACACA ERA VESU

IMATAI NI WALU NA VULA ENA 2016:

VEIVAKAREREI NA
VAKAILESILESI NIRA
NA SOGOTA NA
VALENIVOLAVOLA E RUSIA

16 NA
VEIBEITAKI

34 NA VALE KEI NA
VALE NI SOQONI
E YANARAKI

30 NA
VAKACACA

64 ERA VESU

mataveilewai na kisi era veilewaitaki ratou kina na ovisa e Osh na tacida.

RUSIA | Galala ni Sokalou

Era sega ni taleitaka na dau valataka na dodonu ni lewenivanua e Rusia na ka e cakava tiko na matanitu. Ia e se tu-saqati ira tiko ga na iVakadinadina i Jiova kei na nodra cakacaka vakalotu na matanitu o Rusia. Era kaya na vakailesilesi ni 88 noda ivola e vakavuna na “tiko yavavala,” ra qai vakatabuya noda *website* vakadonui na jw.org. Era sega ni vakadonuya na vaka-ilesilesi ni kasitaba ena 2015 me vakau yani e Rusia na *iVolatabu –Vakadewa ni Vuravura Vou*. E se sega ni tauca na mataveilewai

e Vyborg e dua na lewa me baleta na vakadewa vou ni iVolatabu, sega gona ni macala ke na okati tale ga me ivola e vakavuna na “tiko yavavala.” E toso cake ina dua tale na ivakatagedegede na ka e cakava na valenivolavola ni veibeitaki ni matanitu ena Maji, 2016. E vakarerei ira na iVakadinadina i Jiova ni na sogota nodra valenivolavola e Solnechnoye ena taudaku kei St. Petersburg, ni tukuni e “vakavuna na tiko yavavala na nodra cakacaka.”

E bukana sara tiko ga na matanitu o Rusia nodra tusaqati na iVakadinadina i Jiova, ia e tiko eso na irogo vinaka. A veilewaitaka na isoqosoqo ni iVakadinadina i Jiova e Tyumen ena tokalau kei Moscow na dauveibeitaki ni matanitu, qai kaya me vakatabui na nodra isoqosoqo. A tu na ivakadinadina nira bulia vakailawaki na ovisa eso na yavu mera beitaki kina na tacida, ia e se kaya ga na mataveilewai e Tyumen nira cala na iVakadinadina i Jiova. Ena ika15 ni Epereli, 2016, a veisautaka na Mataveilewai Cecere e Rusia na vakatulewa ni mataveilewai e ra qai kaya “ni **sega na yavu me vakatabui** kina na isoqosoqo ni iVakadinadina i Jiova ena korolevu o Tyumen.” Era duri sara ga ra qai vakasausau na le 60 na tacida ena valeniveilewai ni sa vakarogoya qori na turaganilewa.

Rwanda: Rau a lesu tale i vuli

Era vakadeitaka na tamata i Jiova e Rusia mera qaravi Jiova tiko ga ‘se mani iyaragi cava e buli mera valuti kina.’—Aisea 54:17.

RWANDA | Dodonu e Vauca na Vuli

Era vakatalai mai koronivuli ena veiyabaki sa oti na gonevuli iVakadinadina e Rwanda nira sega ni via vakaitavi ena soqo ni lotu se boletaki vanua. A saga na matanitu me walia na leqa qori ena dua na lawa e biuta ena ika14 ni Tiseba, 2015, qai kena inaki me kau laivi kina na **veivakaduiduitaki vakalotu**. Era vakaroti na veikoronivuli ena lawa qori mera doka na nodra galala ni sokalou na gone.

A tabaki ena ika9 ni June, 2016, ena iwasewase ni jw.org e vakatokai na *Newsroom*, na ulutaga “Rwanda Acts to Counter Religious Discrimination in Schools.” E kurabuitaki ni a tabaki tale ga na ulutaga qori ena website ni dua na niusipepa rogo e Rwanda. E sivia na le 3,000 era vakaraitaka ena website ni niusipepa nodra taleitaka na ulutaga ra qai tukuna eso na ka vinaka me baleta na ka e cakava na matanitu. Era vakavinavinakataka na iVakadinadina e Rwanda na lawa qori, era nuidei kina na itubutubu ni na **sega ni vakaleqa na nodra vuli** na luvedra na **veivakaduiduitaki vakalotu**.

SAUCA KOREA | Galala ni Vakataulewa

E vinakata na matanitu o Sauca Korea mera curu ina mataivalu na tagane era yabaki 19 ina 35. Qori e dua na ka era vakatovolei voli kina na tagane iVakadinadina i Jiova me 60 vakacaca na yabaki. E sega ni doka o Sauca Korea nona dodonu e dua me kua ni **curu ina mataivalu ena vuku ni nona vakabauta**, e sega tale ga ni vakarautaka na cakacaka me isosomi ni mataivalu. Ena so na vuvale, e rawa nira bala kece e valeniveivesu na kena tagane, liu o tutu, tarava o tata, oti sa qai vesu o gone ni sa yacova na yabaki e lavaki me curu kina ina mataivalu.

Sa vakataulewa oti vakarua na mataveilewai levu me baleta na lawa e vauca na curu ina mataivalu, qai kaya ni donu. Ia e

sega ni duavata kei na vakatulewa na mataveilewai e ra kei ira na tagane era totogitaki ena vuku ni lawa qori. Ena ika⁹ ni Julai, 2015, a rogoca na mataveilewai eso na ivakamacala ena vukudra na sega ni via curu ina mataivalu ena vuku ni nodra vakabauta. Kena ivakaraitaki, a vesu me 18 na vula e dua na tacida tagane o Min-hwan Kim ni muria na veidusimaki ni nona lewaeloma me kua ni vuli sotia. E kaya: “Au sa cakacakataka oti na kequ itotogi, au sa sere mai valeniveivesu. Au nuitaka nira na sega ni totogitaki e levu tale era sega ni via curu ina mataivalu ena vuku ni nodra vakabauta. Ke soli vei ira eso tale na cakacaka me isosomi ni mataivalu, e levu sara na ka era na veivuke kina ena itikotiko.” Ena qai vakarogoya vakamalua na mataveilewai levu nona vakatulewa.

TURKMENISTAN | Bahram Hemdemov

E yabaki 53 e dua na tacida tagane o Bahram Hemdemov, e vakawati qai va na luvena tagane. E tagane matua vakayalo, qai vinaka na kena irogorogo ena itikotiko. A tauca na kena itotogi na mataveilewai ena Me, 2015, me va na yabaki nona vakacacakataka vakaukaua e valeniveivesu. Na vuna? E tukuni ni “cala vakalawa” na nona vakayacora ena nona vale na soqoni vakalotu. E sega ni vinaka na ituvaki ni vanua e vesu tu kina o Brother Hemdemov, era sa vaqaqai koya vakavica na ovisa ni valeniveivesu ra qai mokulaki koya vakaca. Ia eratou yalodina tu ga vakavuvale vei Jiova. E dau vakayaloqaqataki Brother Hemdemov na watina o Gulzira ena gauna e lai sikovi koya kina.

Meda nanumi ira tiko mada ga ena masu na tacida era yalodina tiko ga nira sotava na veivakatovolei. E uqeti keda nodra ivakaraitaki meda yalodina tale ga vua na Kalou, nida nuitaka na yalayala ena Same 37:28: “Ena sega ni biuti ira na nona tamata yalodina.”

IROGO iTukutuku Mai na Veiyasa i Vuravura

Vunau Vei Ira na iSenivalu kei Ira na Curuvanua

E vuavuaivinaka tiko na vunau ena yalava e duidui na kena vosa e **Jamani**, vakabibi vei ira na iwiliwili levu ni isenivalu kei ira na curuvanua. Ena loma ga ni ciwa na vula, a tauyavu rawa kina e 229 na iwasese lalai. E vakayacori tiko ena gauna qo e 30 na kalasi, era vuli tiko kina e rauta na 800 na dautukutuku ena 13 na vosa.

Era dau vunau na mataveitacini vei ira na isenivalu ena so na vanua ni wawa. Era solia tale ga e rauta ni 640,000 na ivola ena 200 vakacaca na vanua e dau biu kina na qiqi ni vunau.

A tuvanaka na iLawalawa Dauvakatulewa me vakayacori e dua na cakacaka vakavunau lavotaki ena Me ina Julai 2016. E 700 vakacaca na dautukutuku mai na vitu na vanua era kila na vosa vakaArapea, era gole ina tini na vanua e Austria kei Jamani mera lai vunau vei ira e dua na ilala levu ni kai Arapea.

Tomi Sede e Gaunisala

Era dau taubale na le 50 na dautukutuku ena ivavakoso o Kriol e **Belize** nira lai vunau. Era sega ni rawaka vinaka sara e levu na mataveitacini, ia dua na ka nodra lomasavu. Sa vica qo na yabaki nodra tomi sede tiko ena gaunisala kuvu era taubaletaka ena cakacaka vakavunau. Ni cava e dua na yabaki, era dau savata na sede, raica na kena e rawa ni vakayagataki, ra wilika tale ga na levu ni sede era sa kumuna rawa.

E levu na sede era tomika e sega mada ga ni yacova na dua na sede ni Merika, ia era dau kumuna rawa e veiyabaki na ilavo e tautauvata kei na \$225 na ilavo ni Merika. E vei-mama ni ilavo qori era vakayagataka na mataveitacini ena veika e gadrevi ena Vale ni Soqoni, na kena vo era cautaka ina cakacaka e vuravura raraba.

Va na Milioni Era Vakarorogo!

Dua na soqo guiguilecavi dredre a vakayacori e **Burundi** ena ika5 ni Maji, 2016. A sikova yani na valenivolavola ni tabana e kea o Anthony Griffin, e dua na mata mai na itiko-tiko liu. Era sega ni rogoca ga na porokaramu ni soqo na mataveitacini, e rauta ni va na milioni na lewenivanua era rogoca ni a kaburaki ena retio!

Dua na ka nodra qoroqoro e levu ena ka era rogoca, e levu tale ga na ka totoka e tukuni me baleta na porokaramu. E kava e dua a veivuke ena kakaburaki: “Ni cakava

e levu tale na porokaramu va qo!” Dua tale na vakaillesilesi e kaya: “Au kerea moni cakava tiko ga [na porokaramu va qo], nira na vakabulai kina e levu.” A rogoci tale ga na porokaramu ena levu na basi kei na motoka.

Mudu Vakasauri na Soqo ni iVakatagi

Dua na ka nodra rarawa na lewe ni dua na iwasewase tu yawa e **Nepal**. Na vuna? Ni vo e dua na siga me vakayacori na iVakananumi ena 2016, era rogoca ni na vakayacori tiko e dua na soqo ni rogo ivakatagi ena koronivuli e toka tikiva na vanua me caka kina na iVakananumi.

Na soqo ni rogo ivakatagi va qori e macala ga ni dau kosakosa. Nira sasamaki tiko na mataveitacini ena vanua ni iVakananumi, e kaya sara vei ira e dua a veivuke ena tuvana ni soqo ni rogo ivakatagi: “Ena rogo levu duadua na neitou ivakatagi.”

A tekivu na soqo ena sigalevu, qai kosakosa me vaka ga e namaki. Era sauma na mataveitacini e dua na sipika e ka levu sara mai na kena era nanuma taumada mera vakayagataka. Ni lai caka na vakatovotovo ni gusunivoso, e sega mada ga ni rogo e dua na ka. Dua na ka nodra rarawa na mataveitacini, ia e sega ni cegu nodra masu. Nira se yaco tiko yani e levu na mataveitacini ni vo e veimama ni aua me tekivu na iVakananumi, a mudu vakasauri na soqo ni ivakatagi. Era veibuturaki e dua na ilala mateni ra qai kaya na ovisa ni sa na cegu tale ga e kea na soqo ni rogo ivakatagi. E mani vakayacori vinaka na iVakananumi, e vakanomodi ni sega ni dua na ka e veivakasosani ra qai marautaka na mataveitacini na nodra soqo bibi.

Vakacaucautaki na jw.org

E painia tudei o Giuseppe, dua na tacida tagane mai **Itali**. E cakacaka ena dua na kabani ni *Internet*, ia e cakacaka

tiko ga mai vale. A vakayacori ena vula o Me ena yabaki sa oti e dua na bose ni kabani me veivosakitaki kina eso na ka vovou e rawa ni vakayacori ena kabani. A tiko ena bose qori o Giuseppe, kei na 70 vakacaca nona itokani vakacakacaka. Ni vosa e dua na vakaillesesi liu ni kabani, a kaya ni rawa ni vulica e levu na ka nodratou kabani ena veika era caka-va eso na *website*. A vakaraitaka sara e dua na kena sabolo. Dua na ka nona kurabui o Giuseppe ni raica ni sa vakaraitaki tu na *jw.org*. A kaya na vakaillesesi liu: “Qo na *website* totoka duadua e vuravura!” Oti a vakamacalataka sara eso na ka me baleta na *jw.org*, vakabibi na idusidusi e raici totolo kina na ka e vaqarai kei na totoka ni droini.

E kaya o Giuseppe: “Era kurabuitaka na noqu itokani vakacakacaka na levu ni vosa e vakarautaki kina na *website*. E tukuna sara noqu boso vei ira na vakarorogo kei na vaka-

Argentina: Qito soka tiko o Jorge kei ira na mataveitacini

ilesilesi liu ni kabani: ‘O Giuseppe e dua na iVakadinadina i Jiova.’ E raici au na vakaililesilesi liu qai kaya: ‘E dodonu me vakacaucautaki na nomudou isoqosoqo. Era na vinakata dina na kabani se isoqosoqo kece e vuravura mera vakarautaka e dua na *website* me vaka na nomudou. Sa wacava na cakacaka e vakayacori me biu tiko ga kina na ka vovou, me rawarawa na kena vakayagataki, qai qarauni me donu na itukutuku e biu kina.’ Au madua niu vakacaucautaki ena dua na ka au sega ni cakava. Ia au marau nira sa qai kilai keda na iVakadinadina i Jiova e levu era sega tu ni kilai keda e liu. Keimami sa dau veitalanoa vakalevu ena gauna qo kei na so na noqu itokani vakacakacaka, e le tolu keitou sa vuli iVolatabu tiko.” E se saga tiko ga na kabani e cakacaka kina o Giuseppe me “vulica” e levu na ka ena *website* na jw.org, ia o Giuseppe e se vuli iVolatabu tiko ga kei na tolu nona itokani vakacakacaka.

Vakuai Koya Mai na Soka

O Jorge e dua na cauravou mai **Argentina**. A vunau vua e dua na nona icaba ena 2010, ni toso na gauna a tekivu sara na vuli iVolatabu ena ivola *Na Cava Mada e Kaya na iVolatabu?* Ia a qito soka tiko ena gauna qori o Jorge, qai digitaki me lewe ni dua na kalavo ni soka sa bau kilai toka ena gauna ya ena nona vanua ni sa rui totoka nona qito. Ena Epereli 2014, a vinakata e dua na timi mai Jamani me lai qito yani e kea. A vakaio o Jorge ni nanuma ena dua kina na dauqito rogo. Ni vo e vica na siga me biubiu me gole i Urope, a kaya vua nona dauveivakavulici: “Au kila ni o dua na iVakadinadina i Jiova. O na sotava ga na leqa ke o gole i vanuatani. Au a dua tale ga na iVakadinadina niu se gone. A vinakata e dua na timi ena vanua vakaEasia meu lai qito e kea. E vesumonataki au sara ga na levu ni ka e tukuni ni na soli vei au. Keitou mani gole vakavuvale, ia keitou vakila ga

kina na rarawa.” E kaya o Jorge: “E tarai au sara ga na ka e kaya noqu dauveivakavulici, au mani vakatulewataka meu kua ni lako i Urope. Au dautukutuku bera ni papitaiso ena 2015, au sa papitaiso tale ga.”

Au Kalougata Dina

A vakayacori e Kampala, **Uganda**, ena Seviteba, 2015, na Soqo ni Veiwasewase e kena usutu “Vakatotomuri Jisu!” Dua na ka nodra marau na tiko ena soqo ni sevutaka o Mark Sanderson e lewe ni iLawalawa Dauvakatulewa, na *iVolatabu Vakadewa ni Vuravura Vou* ena vosa vakaLuganda.

E kaya e dua na yalewa e vuli iVolatabu tiko: “Au sa marautaka dina na iVolatabu totoka qo! Era vakavakarau tu na lewenivanua ena gauna ya ina nona veisiko na tui tabu. E mani caka na rosario e tukuni ni ‘vakalougatataki,’ qai volitaki ena \$30 na ilavo ni Merika me rawa kina eso na ilavo me baleta na veisiko ni tui tabu. Era vinakata tu na lewenivanua na veivakalougatataki, e sega ga na nodra ilavo. Ia e soli wale na ka au vakalougatataki kina o yau. Era vakila na veivakalougatataki qori i Jiova o ira kece na tiko ena soqo, qai vakatau ga vei ira na cau era solia mai vu ni lomadra. Au kila niu kalougata dina niu mai kilai Jiova vinaka ena noqu wilika e veisiga na nona Vosa ena noqu vosanisucu. Au vakavinavinaka vei Jiova ni solia vei au na noqu iVolatabu.”

Veibeitaki Vakailasu

Era via vakarogorogocataka na *website* na www.jw.org eso na italatala ena dua na yasayasa e **Congo (Kinshasa)**. Era tukuna vei ira na nodra lewenilotu ni tabaki ena vuravura ni yalo na noda ivola na iVakadinadina i Jiova. Me tokona na nodra veibeitaki, era dusia na matanivola

na “www” ra qai kaya ni tautauvata kei na naba 666 e cavuti ena Vakatakila. (Vkta. 13:18) Na itukutuku qori e vakavuna mera muduka eso na nodra vuli iVolatabu.

Erau masulaka na ituvaki qori e dua na veiwatini painia rau qai sureti ira vakaveiwatini na nodrau vuli iVolatabu ina nodrau vale. Eratou ciqoma na veisureti e tolu na veiwatini. Oti na kana, rau vakaraitaka sara na painia na vidio *Jehovah’s Witnesses—Organized to Share the Good News*. Eratou vakadeitaka na vulagi ena ka ratou sarava ena vidio ni lasu na itukutuku me baleta na vanua e tabaki kina na noda ivola. Dua na yalewa e vuli iVolatabu tiko kei rau na painia, e sega ni se vuli iVolatabu o watina. Ni rau lai caka vuli na painia ena macawa tarava ena nodrau vale na veiwatini qori, e vakamamasu sara ga o tagane me rau taura na painia e \$100 na ilavo ni Merika me nona cau ina cakacaka e vuravura raraba.

Vulici ni Sere Vou

E sega na *internet* ena so na vanua tu yawa e **Papua Niu Kini**, ia dua na ka nodra sasaga na mataveitacini mera vulica na noda sere vovou. Ena ivavakoso o Mundip, e dau tau-bale e dua na tacida me rua na aua qai vodo basi tale me rua na aua ina tauni voleka duadua. Ni yaco i tauni, e dau kopitaka mai na *Internet* na qaqa ni sere vou ena nona vola sara ga ena dua na ivola. Ni lesu i vale, e dau lai vola tale na qaqa ni sere ena papaloaloa ena Vale ni Soqoni mera raica kece na mataveitacini. O ira na lewe ni ivavakoso era dau qai kopitaka mai na papaloaloa na qaqa ni sere vou me lagati ena soqoni. Era raica vakabibi na nodra duavata ena lagasere kei ira na mataveitacini e veiyasa i vuravura nira kila e tiki ni nodra sokalou vei Jiova.

Veiya i Vuravura

VANUA

240

DAUTUKUTUKU

8,340,847

ISOQONI NI AUA ENA CAKA-
CAKA VAKAVUNAU

1,983,763,754

VULI IVOLATABU

10,115,264

Vunau kei na Veivakavulici e Veiyasa i Vuravura

Suwitisiyadi

VANUA

58

LEWENIVANUA

1,109,511,431

DAUTUKUTUKU

1,538,897

VULI IVOLATABU

4,089,110

Aferika

Masulaka me Sotavi Ira na Galu

O Crystal e dua na daukaulotu e veivuke tiko ena vunautaki ni itukutuku vinaka vei ira na galu e **Sierra Leone**. Ni bera ni lai vunau ena dua na siga, a masulaka me sotavi ira na galu ena yalava. A muria e dua tale na gausisala ena mataka ya ni lai raica e dua na nona veisikovi lesu. A tarogi ira eso ke ra kila e dua na galu ena yasayasa oya, era dusia

Sierra Leone: Dusi tiko vei Crystal na vanua e tiko kina e dua na galu

sara vua e dua na vale. Erau mani sota kei na dua na gone-yalewa e taleitaka na itukutuku vinaka, e via gole tale ga ina soqoni vagalu. Era tarogi Crystal o ira na vakaitikotiko e kea ke via lai raica e dua tale na galu. O koya tale ga qori e via kila na ka dina. Sa cakacaka vakavica ena yalava ya o Crystal, ia se qai sotavi rau vakadua na galu a vunau kina ena mataka ya. E kaya o Crystal ni kunei rau ga na tataleitaki ya ena veivuke i Jiova.

“Ganiti Au Sara ga na iVunau!”

A gole tiko ina soqoni ena dua na siga o Emmanuel mai Liberia, a raica sara ni duri tu e gaunisala e dua na cauravou e vakaisulu vinaka. E kauai o Emmanuel ni matararawa tu o cauravou, mani vakelea nona motoka me taroga ke vinakata na veivuke. E vakamacala sara o cauravou ni yacana o Moses, a butakoci kece nona ilavo, e vakasamataka tale tiko ga me vakamatei koya. A vakarogoci Moses o Emmanuel ni talaucaka na lomana, oti sa qai kaya vua: “Kerekere daru gole vata mada ina Vale ni Soqoni.” Erau gole vata sara na le rua. E tagi o Moses ni tarai koya na ka e rogoca ena soqoni. Oti na ivunau, e kaya o Moses: “E ganiti au sara ga na ivunau! Sa ra duatani ga na iVakadinadina i Jiova.” A vakadonuya o Moses me vulica na iVolatabu, sa tiko wasoma tale ga ena soqoni.

“Au Sega ni Lotu Butobuto”

O Aminata e dua na goneyalewa yabaki 15 mai **Guinea-Bissau**. Gauna se yabaki 13 kina, a tukuna na nona qasenivuli vei ira na lewe ni kalasi mera droinitaka na matavulo kei na so tale na ka e dau vakayagataki ena soqo ni marau. Ia e droinitaka o Aminata na manu-manu kei na kau qai vola na “Parataisi” me iulutaga ni nona droini. Ni raica o qasenivuli na droini i Aminata, e tukuna ni na sega ni soli vua e dua na maka baleta e veicalati nona droini. A lai raici qasenivuli o Aminata ni oti na kalasi qai taroga: “O cei a tauyavutaka na soqo ni marau?”

“O ira na lotu butobuto,” e kaya o qasenivuli.

E kaya o Aminata: “Au sega ni lotu butobuto, au sega ni vakaitavi kina ena kena soqo. Au droinitaka ga na ka au vakabauta, oya ni sa voleka ni vukica na vuravura na Kalou me parataisi.” A kaya o qasenivuli ni na vakarautaka eso tale na taro, mera qai vola na kena isau na lewe ni kalasi. Ena 20 na taro e vakarautaki, e sauma donu o Aminata e 18.

Era Gole Yani e Levu

E vitu na dautukutuku eratou tiko ena iwasesewase lailai ena dua na koro e **Malawi**. E rawarawa ga na itaratara ni nodratou vanua ni soqoni. Ni uqeti ratou na dautukutuku nona veisiko na ivakatawa ni tabacakacaka, eratou gumatua kina ni veisureti ina iVakananumi ni mate i Karisito. A vakayagataki ga na cina tabucagi ena

Guinea-Bissau: Droinitaka tiko o Aminata na “Parataisi” ▲

Malawi: Era tiko ena iVakananumi e le 120 ►

iVakananumi, qai dredre na veitosoyaki ena levu ni ta-taleitaki era tiko ena soqo. Ia dua na ka nodratou marau na le 7 na dautukutuku nira tiko ena soqo e le 120!

Yaga na Brochure ena Nona Vakawati

Levu na vanua e dau qai laurai na vuavuaivinaka ni vunau e matanalevu ena siti ni sa oti toka e dua na gauna. Kena ivakaraitaki, a gole e dua na marama ina qiqi ni vunau a duri tu e Lomé na koroturaga kei **Togo**. A loma-lomarua mada e liu, ia a mani taura na *brochure E Rawa ni Mamarau Nomu Vuvale*. A veivosakitaki vakalailai na Efeso 5:3, oti a solia na marama ya nona naba ni talevoni vei rau na tacida, rau solia tale ga nodrau naba na tacida. A qiri na marama ya ni oti e rua na macawa qai kaya: “Au sega ni dau taleitaki ira na iVakadinadina i Jiova. Ia au sa wilika na *brochure*, sa totoka dina. Au walia rawa kina eso na leqa ena noqu vakawati, au vukei rau tale ga e rua na veiwatini. A cala noqu rai me baleti kemuni na iVakadinadina i Jiova. Kerekere au via vulica na iVolatabu.” A vulica na iVolatabu na marama ya, erau vuli tale ga e dua na veiwatini a vakamacalataka vei rau na *brochure*.

A Vakadewataka na Brochure

E bau yawa vinaka na vanua e toka kina na tauni lailai o Ankasie e **Ghana**. E vica ga era volivolitaki tu e gaunisala ena tauni, ia e dau duri na qiqi ni vunau e matanalevu ena Moniti kece. Dua na siga ni duri tu e yasa ni qiqi e dua na tacida o Samuel, a vunau sara vua e dua tale na turaga o Enoch. A taura na *brochure Vakarorogo Vua na Kalou* o Enoch, qai tarogi Samuel ke tiko eso na ivola va-Kusaal.

E kaya o Samuel: “Vosota, e sega. Ia e tiko na ivola vaka-

Frafra,” e via tautauvata kei na vosa vaKusaal. A kerea o Enoch eso na ivola me lai veisoliyaka vei ira na wekana e nakoro.

Ni lesu i Ankasie o Enoch, a solia vei Samuel eso na tiki-nipepa. Sa vakadewataka tu o Enoch na *brochure Vakarorogo Vua na Kalou!* ena vosa vaKusaal. E sega ni cegu nona lako ina soqoni o Enoch, kei na nona vulica na iVolatabu.

Ghana: A vakadewataka na *brochure* ena vosa vaKusaal

VANUA

57

LEWENIVANUA

998,254,087

DAUTUKUTUKU

4,154,608

VULI IVOLATABU

4,353,152

Yasayasa vakaMerika

“Daru na Vuli Vata”

A vinakata o Ismael mai Mexico me wilika na iVolatabu taucoko. Sa wilika oti vakarua na iVolatabu ena loma ga ni dua na yabaki, ia ni toso na gauna sa sega ni rai rawa. Oti e vica na yabaki, rau sota o Ismael kei Ángel e dua na iVakadinadina i Jiova qai wasea vua o Ángel na yalayala ni Kalou. E via vulica e levu tale na ka o Ismael, ia

e kaya ni na sega ni wilika rawa na iVolatabu baleta ni mataboko.

E kaya vua o Ángel, “Kua ni leqa, au na vakavulici iko ena *Braille*.”

E tarogi koya sara o Ismael, “O kila na *Braille*?”

E sauma o Ángel, “Sega, daru na vulica vata.” E kidroa o Ismael ena ka e tukuna qori o Ángel. E gole i vale o Ángel, lai vakadidike ena veika me baleta na *Braille* qai biuta vata ena papa eso na digo era vakatakarakarataka na matani-vola. Oti sa qai vakavulici Ismael ena wiliki ni *Braille*. E totolo sara nona kila o Ismael na *Braille*, a tekivu gole ena soqoni, sa dau wilika tale ga na ivola vakaivolatabu me baleti ira na mataboko. Ena gauna qo, sa vuli iVolatabu tiko kei ratou e le va na mataboko o Ángel. Eratou dau veitalanoataka ena marau na le va qori na gauna ratou sa na rai tale kina ena Parataisi.

Au sa Sega ni Kilai Koya Tale

E vola o Viannei dua na tacida yalewa yabaki 14 mai **Merika:** “E dau veivosakitaka o neimami qasenivuli na veika me baleta na lotu ena lesoni na *social studies*. E tukuna me keimami cavuta eso na yaca ni lotu, au mani cavuta na iVakadinadina i Jiova. Era dredre na lewe ni noqu kalasi. Era kaya nida vakalusi gauna, sa sega tale ni dua na ka vinaka cake meda cakava, ra qai dau viritaka noda ivola. E vosavakacacataki keda tale ga o qasenivuli.

“Au mani masuti Jiova me vakaukauataki au meu vunau. Au mani tukuna vei ira na lewe ni noqu kalasi ni noda dau gole e veivale e sega ni vakalusi gauna, o Jiova sara ga e talai keda meda lai wasea na ivakasala yaga ena iVolatabu. Au kerea mera kua ni viritaka na ivola ni rawa ni veisautaka nodra bula, ra qai vakabulai kina. A kere veivosoti vei au o qasenivuli, a yalataka ni na dolava nona katuba vei ira na iVakadinadina, ena vakarorogo qai wilika noda ivola.

Brazil: Vunau ena yasayasa na Amazon

Au sega ni vakabauta ni a qai yaco dina na ka e tukuna.

“Keirau sota tale kei na noqu qasenivuli ni oti e va na vula, dua na ka noqu kurabui niu rogoca ni sa vuli iVola-tabu tiko. Oti e ono na vula a vaqarai au e koronivuli me vakavinavinakataka noqu a vunau vua. Au sa sega ni kilai koya tale ni sa kotiva na uluna, sa toro tale ga na kumina. Sa dua tiko na dautukutuku bera ni papitaiso ena gauna qo.”

Vunau ena Amazon

Dua na ka e kauaitaki vakalevu ena yabaki sa oti me baleta na yasayasa vakaitamera na Amazon mai **Brazil**. E levu ena yasayasa qori era se bera vakadua ni rogoca na itukutuku vinaka. E mani vakadonuya na iLawalawa Dauvakatu-lewa me vakayacori e dua na cakacaka lavotaki ena yasayasa na Amazon. Ena vakayacori tiko e keru na vunau me dua na yabaki, me rawa nira rogoca na itukutuku vinaka e vica vata na udolu era tiko ena veivanua tu yawa ena yasayasa na Amazon.

Sa qai digia na valenivolavola ni tabana e 53 na tauni era toka ena bati ni uciwai na Amazon, mera veivakaicilitaki vei ira na lai vunau. Ena loma ga ni va na vula, era bole e sivia na 6,500 na dautukutuku mera veitokoni ena vunau.

E tini na tacida tagane kei na yalewa eratou lai tiko me 11 na siga ena tauni tu yawa o Anamã, e sega ni dua na dautukutuku ena tauni qori. Ratou solia rawa e sivia na 12,500 na ivola qai tauyavutaki e rauta ni 200 na vuli iVolatabu. Ena gauna qo era sa vuli iVolatabu tiko ena talevoni. E vakayacori tale ga na soqoni ena nodratou tiko voli ena tauni ya na mataveitacini. Ena iotioti ni soqoni ni bera ni ratou biubiu mai Anamã, dua na ka nodratou marau na tacida nira tiko kina e le 90. Sa vo meda na qai raica na ripote taucoko ni cakacaka lavotaki a vakayacori ena yasayasa na Amazon.

Vakatututaka na jw.org

Sa ono na yabaki nodrau kalasi vata o Jehizel kei Mariana mai **Venezuela**. E dau vakalialiai Jehizel o Mariana ni dua na iVakadinadina i Jiova. E nanuma o Mariana ni sega ni marautaka tu na bula o Jehizel. Dua na siga ni baci vakalia-

liai Jehizel o Mariana, sa qai vakasamataka o Jehizel me kaya: “Mariana rai mada ena neimami website na jw.org. Gole ina ‘Find Videos,’ qai tabaka na kato ‘Teenagers.’”

E qiriti Jehizel o Mariana ena yakavi tiko ga ya, e kaya: “Au sa qai kila na vuna o duatani kina.”

Ni sega ni kila na ka e vakaibalebaletaka, e taroga sara o Jehizel, “O baci veivakalialiai tiko mai qori?”

E kaya o Mariana: “Sega, au sa na sega ni vakalialiai iko tale. O vakaraitaka vei au ni ka au nanuma tu ni na marau-taki kina na bula e vakavuna sara tiko ga vei au e levu na leqa.” A vulica na iVolatabu o Mariana, sa tiko tale ga ena soqoni ena gauna qo.

Haiti: Levu nodrau vuli iVolatabu o Gérole kei luvena yalewa

Tarogi na iTalatala

A vunivola tu ni nodratou lotu e Haiti e dua na marama o Gérole. Dua na ka nona kurabui nira sauma kece nona taro na iVakadinadina mai na iVolatabu. Rau mani vaka-donuya kei luvena yalewa me rau vulica na iVolatabu. Na levu ni nodrau taleitaka na ka rau vulica, rau kerea sara me rau vuli vakarua ena dua na macawa.

Oti e tolu na vula nodrau vuli, a golevi nodratou italatala o Gérole qai tarogi koya ena va na taro: “Na yabaki cava a veiliutaki kina vakatui o Jisu? Nira mate na tamata vinaka, era na gole i vei? Vakacava o ira na tamata ca, era na gole i vei nira mate? A mate ena cava o Jisu, na kau se kauveilatai?” A kaya na italatala ni na sauma ga na ikarua kei na ikatolu ni taro, e kaya sara: “O ira na iVakadinadina i Jiova era vakabauta nira na lako i lomalagi e le 144,000. Ia au vakabauta nira na lako i lomalagi o ira kece era cakava na inaki ni Kalou. O ira na tamata ca era na vakamai tawamudu i eli.” A tarogi koya sara o Gérole se tikinivolatabu cava e tokona nona ivakamacala. E rarawa o Gérole ni sega ni sauma rawa o italatala. Sa qai uqeti koya ga qori me vulica tiko ga na iVolatabu. A kere vakacegu mai na lotu a lewena tu o Gérole. E kaya ni levu sara na ka e vulica ena tolu mada ga na vula e vuli iVolatabu kina kei ira na iVakadinadina i Jiova, ni vakatauvatani kei na 30 vakacaca na yabaki a gole tu kina ina nona lotu makawa. Rau sa papitaiso o Gérole kei na luvena yalewa, qai 23 nodrau vuli iVolatabu.

VANUA

49

LEWENIVANUA

4,464,374,770

DAUTUKUTUKU

728,989

VULI IVOLATABU

771,272

Esia kei na Tokalau e Loma

Vunau Vua e Dua, Levu Tale Era Tataleitaki

Ni waraki vuniwai tiko o Jonathan ena **Yatu Filipaini**, e kauai sara o Laila na marama e dau veikidavaki e valenibula ena sava-sava ni kena irairai kei na totoka ni nona isulusulu o Jonathan. A mani taroga o Laila ke dua na vakailesilesi ni inisua o Jonathan. E kaya o Jonathan ni dua na iVakadinadina i Jiova, e lai raica yani e

dua na turaga iVakadinadina e tauvimate qai vinakata na veivuke. E kurabui o Laila qai tukuna vei Jonathan ni se qai mate ga o tamana, qai dau taleitaka na wilika na *Vale ni Vakatawa*. E vakamacalataka o Jonathan na Joni 5:28, 29, qai solia na tikidua *Na Cava e Nodra iNuinui na Wekada Lomani Era sa Mate?*

E dau kauta o Jonathan eso tale na ivola nei Laila ena gauna e gole kina i valenibula. A veivosakitaka tale ga me

Yatu Filipaini: Vunau tiko o Jonathan vua na marama e dau veikidavaki e valenibula

vuli iVolatabu kei Laila e dua na tacida yalewa. Toso na gauna sa vuli iVolatabu tale ga o watina, tacina, kei tinana.

A tarogi Laila ena dua na siga o Rose erau tiko veitikivi se cava sa rui levu kina nona vulagi. E vakamacalataka o Laila ni vuli iVolatabu tiko kei ira na iVakadinadina i Jiova. A makutu tale ga o Rose me vulica na iVolatabu. Dua na gauna ni gade i nakoro o Rose, a talanoataka vei Abigail na tacina na veika sa vulica. E taleitaka na ka e rogoca o Abigail, mani kerea me vulica na iVolatabu. A vuli iVolatabu tale ga o nodrau na.

A papitaiso o Laila ena dua na soqo ni veiwasewase, sa papitaiso tale ga o tinana. Rau papitaiso ena yabaki sa oti o Rose kei tacina. Gauna qo sa dau tiko wasoma ena soqoni o tinai Rose. Eso tale na wekai Laila era sa vulica tiko na iVolatabu. Io, a wasei na ka dina vua e dua, ia e levu tale era qai tataleitaki!

Yaga ni iYaya Vakalivaliva

E vuavuaivinaka tiko na yalava ni vosa vagalu e **Sri Lanka**. A sega ni yacova mada ga na 80 na levu ni didivara era kila na iVakadinadina i Jiova ena 2015, qai volai tu ga ena pepa na yacadra kei na nodra itikotiko. Ia sega ni dede sa tauyavu na imatai ni ivavakoso vagalu e Sri Lanka. Sa maroroï tale ga ena kompiuta na kedra itukutuku e rauta ni 420 na didivara, kei na idusidusi ni gaunisala ena veivuke ena nodra sikovi ni vakayagataki na idusidusi ni veitosoyaki e vakatokai na GPS. E rauta ni 80 na pasede na didivara era sa veitalanoa kei ira na tacida nira sikovi sara ga ena nodra vale, se ra veivosaki ena iyaya vakalivaliva kei na talevoni. E kaya e dua na veiwatini daukaulotu: “E liu era dau sikova ga na tacida na didivara era sa veikilai

rawa tu, ia qo sa dua sara ga na nodra yalava ni vunau.”

iVola ni Vakavinavinaka

Ke mani lutu mada ga ina 30 na dikiri na *celsius* na bata-bata e **Mongolia**, era gumatua ga na tacida na vunau e matanalevu ena siti. A taura na ivola mai na qiqi e dua na turaga e vakailesilesi ni matanitu, qai vola e dua na ivola ni vakavinavinaka. Qo na lewe ni ivola: “Au lotu Buda. Au dau vakadikevi ira na veilotu tale eso niu vakabauta ni dodonu meda vaqara eso tale na gaunisala, meda kua ni muria tu ga e dua na gaunisala. Niu wilika oti eso na ivola oni vakarautaka, au nanuma meu vola e dua na ivola meu vakaraitaka kina noqu rai. Dua na ka nomuni sasaga kei na gauna oni vakayagataka me vakarautaki kina na ivakasala yaga. Au vulica ena nomuni ivola ni dodonu me wiliki na iVolatabu ni tiko kina na ka dina, kei na idusidusi ena yaga ena noda bula. Au via vakavinavinakataka na cakacaka levu era cakava o ira kece era veivuke ena vakadewataki ni ivola vakaMongolia. Au vakavinavinakataki ira tale ga era dau veisoliyaka na ivola mera vukei kina na lewenivanua, se mani katakata se batabata sara na draki.”

Rogoci Nona Masu

O Brett e dua na tacida tagane e painia tiko e **Hong Kong**. A solia vua e dua na cauravou yabaki 20 vakacaca na tiki-dua *Ena Marau Vakacava na Vuvale?* E tagi sara ga o cauravou qai kaya ni a susu ena dina, ia a dro mai vale ena gauna e yabaki 16 kina. E nona vale tu ga na gaunisala me lima na yabaki, qai bobula ina wainimate gaga me yacova ni ratou vukei koya e dua na isoqosoqo ni veivuke.

Ni bera ni sotavi Brett ena mataka ni siga ya, a masu o cauravou qai kaya, “Ke dina na lotu au susugi kina niu se

Mongolia: Vunau e matanalevu ena draki batabata

gone, yalovinaka vakaraitaka vei au nikua e dua na ivakatakilakila.” E kaya o cauravou ni sa saumi nona masu. Rau gole kei Brett ina dua na vanua ni gunu kofi rau qai veivosakitaka na *brochure Mo Lesu Vei Jiova*. A solia vei Brett o cauravou na nona naba ni talevoni ni bera ni lesu i Varanise ena yakavi ya, a solia tale ga o Brett nona naba. Dua na gauna e muri, sa qai vola na cauravou qo vei Brett: “Taciqu, e sauma dina o Jiova noqu masu. Au sa na gole ina soqoni ena Sigatabu qo.” A veitaratara sara o cauravou kei ira na iVakadinadina e Varanise, tekivu vulica na iVolatabu qai tiko ena soqoni.

Urope

iVakamalumu ni Cudru na Vosa Vakayalovinaka

E gole yani ena qiqi ni vunau e matanalevu e dua na turaga mai **Georgia**, me vakarerei koya na tacida e duri tu e yasa ni qiqi. E kailavaka: “O na sega ni vunau eke! Na matanitu qo e kilai ga kina na lotu Orthodox.” E tarogi koya sara vakayalovinaka na tacida ke sa bau wilika oti na noda ivola. E sauma lesu na turaga ya: “Sega, au se bera ni wilika.” E

VANUA

47

LEWENIVANUA

744,482,011

DAUTUKUTUKU

1,611,290

VULI IVOLATABU

834,121

Azerbaijan

mani kerea na tacida me wilika mada e liu e dua na noda ivola. Na nona vosa vakayalovinaka na tacida e malumu sara ga kina nona cudru na turaga ya, mani kauta eso na ivola. Ni oti e vica na siga, e lesu tale yani na turaga ya me kere veivosoti ena nona vosa vakaukaua e liu. E kaya ni a lai wilika na ivola vei tinana e mataboko. Erau taleitaka na veika rau wilika, erau vinakata tale eso na ivola vou. Gauna qo, e dau lako wasoma ina qiqi na turaga qori me lai kauta na ilavelave vou ni mekesini.

Sala Vinaka me Wali Kina na Duidui

Ni rau vunau voli e rua na tacida tagane mai **Azerbaijan**, erau raica ni duri tu ena dua na matanivale e dua na cauravou. Rau mani vunau vua. E kaya o cauravou: “Au sega ni via vakarorogo, au na valavala ca keu vakarorogo.” E ucuna mai na isele qai kaya: “Au se qai lawakitaki ga, au na vakayagataka na isele qo meu sauma kina na ka a caka vei au.”

Erau kidacala na tacida rau qai kaya: “O na valavala ca ga ke o laba.”

E taroga sara o cauravou: “Na cava meu cakava?” Rau wilika na tacida na Roma 12:17-21 rau qai vakamacalataka ni Kalou ga e dodonu me veisausaumi, meda kua ni ‘rawai ena ca o keda, meda rawa tiko ga na ca ena vinaka.’ Rau vakamacalataka tale ga na yaga ni vosa vakayalovinaka, rau tukuna ni na ca nona lewaeloma ke vakamatea e dua. E taleitaka na veika e rogoca, oti e biubiu sara.

Eratou sota tale ni oti e dua na aua, e kaya sara o cauravou: “Au sa lesu mai vua na tagane au via vakamatea. Au

sega ni cakava vua e dua na ka, keirau veivosakitaka ga vakayalovinaka na ituvaki a yaco. Au vakavinavinakataka na nomudrau veivuke.” Erau kaya vei cauravou na tacida ni o Jiova ga a vukei koya.

Yaga ni Qiqi ni Vunau

Sa dede sara nona malumalumu tu vakayalo e dua na tacida yalewa mai **Norway**. Ia e dau lako sivita na tacida qori na qiqi ni vunau ni lai volivoli.

E sega ni dau vosa vei ira na iVakadinadina era duri tu e yasa ni qiqi. Ia e dau drete toka na matana na totoka ni itaba ena pousta. Nodra matadredredre kei na kedra rairai totoka na iVakadinadina era duri tu e yasa ni qiqi, e uqeti koya na tacida yalewa qori me lesu vei Jiova kei ira na nona tamata.

E raica tale ga na ivakatakilakila ni noda *website* na *jw.org*, mani nanuma me lai rai kina. E kurabui na tacida qori ni raica na rawarawa ni kena vaqarai na Vale ni Soqoni e voleka duadua, kei na gauna ni soqoni. E *download* eso nona ivola mai na *website*, ni a sa nanuma tiko me gole ina soqoni. Era marautaki koya na mataveitacini, era veivosakitaka tale ga na qase ni ivavakoso me vuli iVola-tabu kei na dua na tacida yalewa. Segga ni dede sa veitokani vinaka sara kei ira na mataveitacini, qai vakabulabulataki tale vakayalo. Sa soqoni wasoma tiko ena gauna qo, qai vakaitavi vakalevu ena cakacaka vakavunau. Dua na ka nona marau ni sa veiwekani voleka tale kei Jiova.

Vunau Vei Ira na Nona iCaba ena Basi

O Ronja e dua na tacida goneyalewa yabaki 15 mai **Norway**. Dua na siga eratou veitalanoataka sara e loma ni basi kei na tolu na cauravou ratou vuli vata na bula vakaidewa-

Norway: E vakamacalataka toka o Ronja nona vakabauta

dewa. E sega ni marautaka o Ronja nodratou sega ni doka na ka e vakabauta na nona icaba. Ni sega ni matata sara vua na ka me vakamacalataka, a kerei tinana me vukei koya ena so na ivakadinadina e rawa ni vakayagataka me vakadeitaka kina ni bula dina tiko na Dauveibuli.

Ni ratou vodo basi tale ena siga e tarava, e vakamacalataka sara o Ronja vei ratou na tolu na cauravou na ka sa vakarautaka toka mai. Ia eratou vakalialiai koya ni vakabauti Jiova. E kailavaka e dua vei ratou: “E sega ni dua ena loma ni basi qo e vakabauti Jiova! Laveliga o cei e vakabauta na bula vakaidewadewa? Laveliga tale ga o cei e vakabauti Jiova?” E laveliga e dua na gonetagane lailai qai kaya: “Au vakabauti Jiova!” Dua na ka nona kurabui o Ronja. Rau kaya e rua tale na gone, “Keirau tale ga!” Era duavata ena ivakamacala i Ronja eso na gonevuli era rogoca toka na nodratou veitalanoa!

Kunea na iVola e Dua e Sega ni Kila na Wiliwili

Erau gole ina valenivolavola ni tabana e **Denmark** ena dua na yakavi e rua na turaga ni Siria erau vosa vaka-Arapea. Rau kaya sara vua na tacida yalewa e dau kidavaki ira na vulagi, ni rau vaqarai ira tiko na iVakadinadina i Jiova. Erau kidacala ni tukuna na tacida ni rau sa gole donu yani. Erau kila vakacava na vanua e tiko kina na valenivolavola ni tabana? Erau a gole ina laibri, rau vakaraitaka vua e dua e cakacaka tiko e kea na itaba ena nodrau talevoni. Qori na itaba ni ivola vakaArapea *Na Cava Mada e Kaya na iVolatabu?* O koya e cakacaka tiko ena laibri a qai vakaraitaka vei rau na valenivolavola ni tabana.

Ni rau sega ni kila vinaka na vosa vakaDenmark, a mani kacivi mai e dua na tacida tagane e kila na vosa vaka-Arapea. E qai kilai ni via vulica e dua vei rau na turaga qori na iVolatabu. E taura sara na tacida na yacana, na vanua e tiko kina, kei na nona naba qai kaya ni na sikovi koya yani kei na dua tale na tacida tagane e kila tale ga na vosa vaka-Arapea.

Gauna rau gole kina na tacida ina nona vale na turaga e tataleitaki, rau qai kila ni se sega ni bau sotavi ira na iVakadinadina i Jiova. E kaya vei rau na tacida ni a kunea e dua na ivola vakaArapea ena nona katonimeli, e sega ni kila e vakau yani vei cei ni sega ni dua na yaca e volai tu kina. Ni sega ni kila na wiliwila, a kerea e dua na nona itokani me wilika vua na ivola. Oti ga e tolu na siga na kena wiliki na ivola taucoko, sa vakadeitaka sara ga na turaga qori ni sa kunea na ka dina.

Ni vulagi e Denmark, e yawa mai vei ratou nona vuvale qai sega ni rawarawa na bula, e vakacegui koya sara ga na

veika e rogoca ena iVolatabu. Na imatai ni gauna rau gole yani kina na tacida, e tarogi rau: “Na cava drau sega ni gole makawa mai kina? E yaga dina vei au qo.” E tomana tiko ga nona vuli kei rau na tacida, qai dau rai vakanamata ina nona gauna ni vuli.

Dua na Veisau Totoka

A manidia tu ni dua na kabani ni tavako e **Ukraine** o Dmitry. E cakacaka sau vinaka qori, ia e kere vakacegu ena gauna e kila kina na vakarerevaki ni vakatavako. Ni oti toka ga e tolu na vula, rau mate o tinana kei vugona. E kidacala ena nodrau takali e rua na wekana voleka. E nanuma ni na vakacegui koya qai sauma nona lomatarotaro na lotu a lewena tu, ia e sega ni vaka kina. E kaya vua e dua nona itokani ni o koya e lotu Orthodox ena “taubena na kauveilatai, ia e sega ni vakainaki nona bula.” Qori sara ga na ka e vakila voli o Dmitry. E sega ni kila e dua na ka me baleta na Kalou se na iVolatabu. E mani kere veivuke ena masu ena levu ni nona rarawa. E qai vakasamataka ni sa dau rogoca oti eso na ka me baleti ira na iVakadinadina i Jiova. E raica sara ena *internet* na noda *website*, qai kurabuitaka na levu ni itukutuku e tu kina me baleta na iVolatabu. E mani vaqara na Vale ni Soqoni e voleka duadua vua. Ni yaco yani ena vanua ni soqoni, e kidavaki koya e dua na tacida tagane qai taroga ke vinakata na veivuke. E kaya o Dmitry: “Au vinakata meu vulica na iVolatabu.” Sa oti qo e ono na vula nona vuli o Dmitry, sa dau tiko ena soqoni qai vakaitavi kina.

Yaga ni Vakatumu

Erau taleitaka o Paul kei Faith mai **Peritania** na nodrau veitalanoa kei na dua na marama o Susan, rau qai

Peritania: Erau vola toka o Paul kei Faith e dua na itukutuku lekaleka

tuvanaka me rau sikovi koya tale. A sega ni tu e vale o Susan ena gauna rau gole yani kina o Paul kei Faith. Rau mani muria na vakatutu ena *Noda Cakacaka Vaka-italatala* ni Noveba 2014, rau vola e dua na itukutuku lekaleka ni rau na lesuvi koya tale ena siga tarava. Ni rau gole tale yani, erau raica ni sa kabi toka e dua na itukutuku ena matanikatuba i Susan. E vola toka kina o Susan ni se gole tu i volivoli, e vakavakarau tiko ena vakamau i luvena yalewa. Rau vola tale e dua na itukutuku lekaleka o Paul kei Faith, rau kaya toka kina ni rau na lesu tale yani ena macawa tarava. Sa waraki rau toka o Susan ena siga rau lesu yani kina o Paul kei Faith, qai tekivu vulica sara na ivola *Kaya na iVolatabu*.

E kerea o Susan me cegu toka mada na nodratou vuli ni sa vakarau vakamau o luvena. Ni rau gole tale na veiwatini, erau sega ni sotavi Susan. Rau mani vola na nodrau

naba ni talevoni rau qai vakabira ena katuba. Dua na ka nodrau marau ni vakauitukutuku yani vei rau o Susan ena talevoni. A kere veivosoti ena nodratou sega ni sota ni a veitalanoa tiko kei na marama eratou toka veitikivi ena gauna rau gole yani kina. Ia qo sa sega ni calata o Susan nona vuli, sa tiko tale ga ena soqoni.

Erau dau qacoya o Paul kei Faith na volai ni itukutuku lekaleka ena nodra katuba na itaukeinivale. Erau kaya: “E yaga dina na neirau dau vola na itukutuku lekaleka qai vakabira ena nodra katuba na tataleitaki!”

E Uqeti Nasi Nona Vakabauta

A curu e valenibula e dua na tacida tagane mai **Hungary** ena Okosita 2014, ni tauvi koya na mate ni yatevuso. Seg a ni dede nona curu, sa mate. Ia qo na ka a talanoataka na wati tacida tagane me baleti Tünde na nasi a qaravi watina:

“Keirau a tiko vakaveitinani ena Soqo ni Veiwasewase ‘Vakatotomuri Jisu!’ ena 2015. Ni keirau lesu tiko vakaveitinani i vale ni oti na ikatolu ni siga ni soqo, au kidacala ni sa duri tu e mataqu e dua na marama. E biuta e ra nona kato, mokoti au qai tagi. Na marama qori o nasi Tünde, a qaravi watiqu voli e valenibula. E kaya o Tünde ni sa dui tu ga na nasi era lesi mera qaravi ira na tauvimate. Sa qai dau masulaka voli o koya me qaravi watiqu. E qai yaco dina na ka e masulaka!

“E kaya o Tünde ni nona ivakaraitaki vinaka o watiqu, nona vakabauta, kei na nona dau vakamacalataka na nona inuinui e uqeti koya me vulica na iVolatabu kei ira na iVakadinadina i Jiova.

“E tomana tiko ga o Tünde ena gauna qo nona vuli

iVolatabu, e rai vakanamata tu ina gauna ena vakaturi kina o watiq. Ena qai tukuna vua ena gauna qori ni nona ivakaraitaki vinaka, kei na nona vakabauta e uqeti koya me vulica na veika me baleti Jiova kei na veika totoka e yalataka.”

Vunau Vei Ira na Draiva ni Lori Lelevu

Na vakaduduile kei na sogo gaunisala e vakavuna me yadravi na iyalayala ni vanua o Kirisi kei Bulgaria ra qai dau tarovi na lori era via takoso. Era vakayagataka vinaka na ituvaki qori na lewe ni dua na ivavakoso e **Bulgaria** e toka volekata na vanua era yatuni tu kina na lori. Era gole na mataveitacini ra qai kauta na ivola ena 12 na vosa. E levu vei ira na draiva ni lori lelevu qori era dau wawale ra qai vuturi ena balavu ni wawa, ia era dau via veitalanoa tale ga. Era tu vakarau na tacida mera vakarogoci ira, uqeti ira qai vakamacalataka vei ira na inuini. E tarogi ira na tacida e dua na draiva ni lori, “Oni iVakadinadina i Jiova?” Ni vakaio, e kaya tale o draiva, “Au kila sara ga, o ira ga na iVakadinadina i Jiova era dau vunau va qo.” E kaya e dua na draiva ni lori mai Austria: “Keimami sega ni rawa ni dro! Vinaka vakalevu na cakacaka! Yalovinaka ni tomana tiko ga na nomuni dau veivakacegui kei na nomuni vakamacalataka na inuini.” E kaya e dua tale na draiva: “Au dau sega ni via wilika na nomuni ivola. Ia qo au sa wilika.” E tagi e dua tale na draiva ni lori ni vunau vua e dua na tacida. E kaya ni dua na iVakadinadina, ia sa malumalumu tu vakayalo. E uqeti koya na tacida me kua wale ga ni wili-ka noda ivola, ia me veitaratara sara ina dua na ivavakoso.

Bulgaria: Vunau vei ira na draiva ni lori lelevu

VANUA

29

LEWENIVANUA

41,051,379

DAUTUKUTUKU

98,574

VULI IVOLATABU

67,609

Yanuyanu ena Pasifika

Ciwa na Yabaki ni Veisureti

Ni se qai murivuli ga o Olivia mai **Ositerelia**, sa tekivu sureti nona qasenivuli tiko ina iVakananumi. E cakava voli qori me walu na yabaki. Ena 2016, a qiriti Olivia o nona qasenivuli qai kaya ni vinakata me tiko ena iVakananumi. E kaya tale ga vua ni dau marautaka dina nona veisureti voli mai e veiyabaki. A qai gole kei na watina o qasenivuli

Viti

ina iVakananumi. E nanuma lesu o wati qasenivuli na nona se cakacaka tu ena matabose ni tauni donuya na tara ni Vale ni Soqoni e kea. E kaya vei ira na mataveitacini ni totoka qai maqosa na itaratara ni Vale ni Soqoni. Na levu ni nodrau marautaka na veiwatini na iVakananumi, erau dua kina vei ira na iotioti ni biubiu mai ena yakavi ya.

Wilika Vakatolu na iVola

E lotu Katolika kaukaua o Jacintu kei na watina erau tiko e **Timor-Leste**. Erau kidacala ni sa dua na iVakadinadina i Jiova na luvei tuakai Jacintu ratou tiko vata, sa sega ni lotu vata kei rau. Ni via vakacalai luvei tuakana o Jacintu, a wilika kina na ivola *Na Cava Mada e Kaya na iVolatabu?* A nanuma ni na raica kina na ivakavuvuli lasu. Ia e kaya vei watina: “Au sa wilika na ivola. E totoka na ka au wilika kina.”

E kaya o watina: “Vaka vei au o sega ni wilika vinaka na ivola, wilika tale, gauna qo mo wilika vakamalua.”

E wilika tale o Jacintu, qai kaya vei watina: “E dina tau-coko na ka e tu kina. Era yavutaki kece ena iVolatabu. E tukuni tale ga kina na nodra sokaloutaki na mate.”

E kaya tale o watina: “Wilika tale mada, ia qo mo toqarukutaka na parakaravu yadua qai vulica vinaka. O na raica kina eso na cala.”

E wilika qai vulica vinaka o Jacintu na ivola, e toqarukutaka tale ga na parakaravu kece. Na ikatolu ni gauna e dikeva kina na ivola o Jacintu, e kaya sara: “E dina

taucoko! E dina o luvei tuakaqu.” Sa vulica tiko na iVolatabu kei ira na iVakadinadina i Jiova ena gauna qo o Jacintu.

Yali o Tinana, Tataleitaki o Gone

E sikova e dua na marama ni *Pohnpeia* e dua na tacida yalewa e painia mai **Guam**, qai vakaraitaka vua na vidio *Vuna mo Vulica Kina na iVolatabu*. E kaya na tacida ni na lesuvi koya tale. Ni lesu tiko vakavica na tacida, e sega ni sotava na marama ya. Dua tale na gauna ni gole yani na tacida, e yali tale na marama, e tiko ga o luvena yalewa. E nanuma sara na tacida me vakaraitaka vei goneyalewa na vidio *Mo iTokani i Jiova*, e taleitaka o goneyalewa na ka e sarava. Ni gole na tacida ena dua tale na gauna, rau sa qai sota kei tinai goneyalewa. E taleitaka tale ga na nodrau veitalanoa ena iVolatabu. E tukuna sara o goneyalewa vei tinana me rau lai lotu ena nona valenilotu na marama a

Ositerelia: Yaga na vosota i Olivia me ciwa na yabaki

Papua Niu Kini: Era waraki rau toka o Terence kei Stella e dua na ilala

vakaraitaka vua na vidio. E taleitaka sara ga o tinana na ka e rogoca qori. A vakaraitaki vua na icakacaka ni vuli iVolatabu, qai tekivu sara na vuli.

“Vaka na Sipi e Sega na Kena iVakatawa”

O Terence e dua na ivakatawa dauveilakoyaki mai Papua Niu Kini. Erau gole kei na watina o Stella ina vanua e sega ni lesi ina dua na ivavakoso. E tukuna o Terence: “Ni keirau se moce toka ena imatai ni siga, keirau sa rogoca na tukituki e katuba. Era sa wawa tu e tuba na lewenivanua, keirau mani vunau vei ira mai na ono na kaloko ena mataka ina sigalevu. Keirau cegu vakalailai me keirau sili, ia keirau raica ni levu tale era sa wawa tu.

Keirau vunau tale mai na rua na kaloko ena yakavi me yacova na bogilevu.” Ena siga tarava, rau nanuma na veiwatini me rau biubiu vakamataka me rau lai vunau ena dua tale na vanua. Nira lai raici rau yani na lewenivanua ena nodrau icili, rau sa yali. E kaya o Terence: “Nira rogoca na vanua keirau gole kina, era muri keirau yani. Keirau mani vunau tale me yacova na sigalevu. Ni keirau lesu i vale, era sa waraki keirau tu eso tale na ilala. E yaco tiko qori ena siga kece keirau toka kina e kea. Era ‘vaka na sipi e sega na kena ivakatawa.’” —Maciu 9:36.

Tataleitaki e Dua na Dauveibobo

A mosi na ligai Agnès e dua na painia mai **New Caledonia**, mani gole vua e dua na dauveibobo. E kaya sara na dauveibobo vei Agnès ni kauai vakalevu ena veika rarawa era sotava tu na tamata, e lomatarotarotaka kina ni dauloloma na Kalou. E vakavinavinakataki Jiova lo o Agnès ni dolava vua e dua na sala me vunautaka kina na ka dina me baleti koya. E vakaraitaka vua na dauveibobo na tiki-dua *Ena Oti Ninaica na Rarawa?* qai wilika vua na Vakatakila 21:3, 4.

E kaya sara na dauveibobo: “Au sega ni kila ena tiko na tikinivolatabu qori ena noqu iVolatabu se sega, na noqu iVolatabu e tu ga kina na Kosipeli.” Ni kila ni iVakadinadina i Jiova o Agnès, e kaya na dauveibobo ni sa sotavi ira oti na iVakadinadina ena nona vanua mai Chile.

E nanuma sara o Agnès e dua na itukutuku mai na vale-nivolavola ni tabana e Chile a vakaraitaki ena *JW Broadcasting*. Ena nona veisiko tarava, e vakaraitaka ena nona *tablet* vua na dauveibobo na itukutuku mai Chile. E qoroqoro na dauveibobo ni raica na Peceli kei na Vale ni

New Caledonia: Dua na ka nona qoroqoro na dauveibobo

Soqo Lelevu mai Chile e vakaraitaki toka ena vidio. E kaya tale o Agnès: “Qo e dua tale na ka au kauta mai me nomu, e dua na iVolatabu taucoko mo rawa ni wilika kina na Vakatakila 21:3, 4, na tikinivolatabu au wilika vei iko ena macawa sa oti!” Ena levu ni nona marau na dauveibobo, e tucake mai na nona idabedabe, mokoti Agnès qai kaya: “Vinaka vakalevu na rua na iloloma totoka qo!”

Ena nona veisiko tarava o Agnès, sa kauta tiko na ivola *Na Cava Mada e Kaya na iVolatabu?* qai vakamacalataka vua na veika e vakavuna tiko na rarawa e vuravura. E kaya na dauveibobo ni vakarau gade i Chile, ena kauta tiko na ivola me lai wilika.

Georgia

NA VOSA vakatautauvata i Jisu me baleta na leveni e rawa ni vakatauvatani ina tete ni itukutuku ni Matanitu ni Kalou e Georgia. (Maciu 13:33) A sega ni laurai soti na tubu ni se qai tekivu na cakacaka. Ia sega ni dede sa tete na itukutuku ni Matanitu ni Kalou ra qai veisautaka e levu na nodra bula.

Wilika na italanoa ni nodra loloma, vakabauta, yalodina, yalorawarawa, kei na nodra yaloqaqa na tacida e Georgia ena “gauna vinaka kei na gauna ca.”—2 Tim. 4:2.

iVakamacala Lekaleka kei Georgia

Vanua E kilai na vanua o Georgia ena kena veiulunivanua e solegi tu ena ucacevata, eso na ulunivanua qori e sivia toka na 4,500 na mita na kena cere. E wasei vakarua o Georgia, dua na yasayasa vakatokalau, dua tale na yasayasa vakara. E duidui na ivakarau ni draki, itovo, ivakatagi, meke, kei na kakanana ena yasayasa ruarua qori.

Lewenivanua Era duikakai na lewenivanua e Georgia, qai volekata toka na 3.7 na milioni na kedra iwiliwili.

Lotu E levu era lotu *Orthodox*, e rauta ni 10 na pasede era Musolomani.

Vosa E laurai ena itukutuku makawa ni a buli na matuavosa vakaGeorgia ni bera na gauna vaKarisito. Qori na vuna e duatani sara kina na kena vosa mai vei ira na veimatanitu era toka tikivi Georgia.

- ▲ Buli madrai
- ▶ Gauna marautaki na tamusuki ni vaini
- ▼ Saqa e dau caka kina na waini
- ◀ Yasana o Svaneti ena vuaira kei Georgia

iVurevure ni iLavo Levu na lewenivanua era dauteitei. E ivurevure levu tale ga ni ilavo na saravanua.

Draki E katakata toka na draki ena ra kei Georgia, qai dau vua vakalevu kina na moli. Ia e totoka sara na draki ena tokalau.

Tamusuki ni vaini ena yasayasa o Kakheti

Kakana E kedra kakana taleitaki na madrai e vavi ena ovani qele. Era dau kania vakalevu na sitiu vakaisaluaki. Sa dede tale ga nodra caka waini, e dau maroroi ena saqa qele lelevu na medra waini.

Levu era tea ga na nodra loganivaini ra qai caka-va ga na medra waini. Rauta ni 500 vakacaca na mataqali waini e kune e Georgia.

LEVU NI VANUA (kilomita vakariviri)
26,900

IWILIWILI NI LEWENIVANUA
3,720,400

DAUTUKUTUKU ENA 2016
18,619

IVAKATAUVATA, 1 NA DAUTUKUTUKU INA
200

TIKO ENA IVAKANANUMI ENA 2016
32,216

Soqoni ena dua na baravi volekati Sokhumi, 1989

1924-1990

Kaburaki na Sore ni ka Dina

◀ Ni sere mai valeniveivesu o Vaso Kveniashvili ena 1964

▶ Soqoni ena veikauloa

DUA na ka nodra sasaga na Gonevuli ni iVolatabu ena veiyabaki ni 1920, mera kaburaka na sore ni ka dina e Georgia. A dola ena 1924 e dua na valenivolavola e Beirut, Lapanoni, me qarava na cakacaka vakavunau e Armenia, Georgia, Siria, kei Taki.

Sa kaburaki rawa na sore ni ka dina e Georgia, ia a sega ni laurai e dua na tubu. (Maciu 13:33) Ia ni toso na gauna sa tete na itukutuku ni Matanitu ni Kalou ra qai veisautaka na nodra bula e levu na lewenivanua e Georgia.

Vinakata na Lewadodonu

Sa dua toka na itabagone o Vaso Kveniashvili donuya na ikarua ni ivalu levu. Sa mate o tinana ena gauna

qori, qai kacivi o tamana me lewena na mataivalu ni Rusia ni a se wili tu o Georgia i Rusia. E tolu na taci Vaso, e qase duadua o koya. E dau butako me qaravi ratou kina vakaveitacini.

Toso na gauna a lai lewena sara o Vaso e dua na ilala daubasulawa. E kaya: “Au nanuma nira vinaka cake na daubasulawa vei ira na vakaillesilesi ni matanitu se lewennivanua.” Ia e qai kila o Vaso ni na sega ni solia na tamata na lewadodonu e vaqara voli.

A vesu o Vaso, qai biu ena dua na keba ni veivakacakacakataki e Siberia. Erau sota e keru kei na dua na iVakadinadina i Jiova e vesu tale tu ga ena vuku ni ka e vakabauta. E nanuma lesu o Vaso: “Au sa qai kunea na ka au

vaqara voli. Seg a ni dua na ivola e tu vei keirau, ia e sega ni tarova qori noqu vuli vua na iVakadinadina ya.”

A lesu i Georgia o Vaso ena 1964 ni sere mai na keba a vesu tu kina, qai vaqarai ira na iVakadinadina i Jiova. Erau dau veivolavolai tu ga kei na nona itokani kaivesu e iVakadinadina. Gauna a takali kina na nona itokani, sa iotioti tale ga ni gauna ya me veitaratara kina o Vaso kei na dua na iVakadinadina i Jiova. Oti e rauta na rua-sagavulu na yabaki sa qai sotavi ira tale. Ena qai vakamacalataki malua na veika tale eso a yaco.

Gauna Marautaki e Valeniveivesu

Dua na ka totoka a yaco ena nona vesu tu ena keba ni veivakararawataki i Itala o Valentina Miminoshvili, dua na goneyalewa ni Georgia. A sotavi ira e keru ena imatai ni gauna na iVakadinadina i Jiova. E qoroya vakalevu na

Vuvale na Gudadze ena veiyabaki
ni 1960

dei ni nodra vakabauta, qai tara na lomana na veika era vakavulica vua ena iVolatabu.

Ni lesu i vale ni oti na ivalu, a lai wasea o Valentina vei ira eso tale na veika vou sa vulica. Ia e qai vesu, tini na yabaki nona tu ena dua na keba ni veivakacakacakataki e Rusia. A sotavi ira tale e keri na iVakadinadina i Jiova, qai papitaiso ena dua na gauna e muri.

A sere o Valentina mai na keba a vesu tu kina ena 1967, qai lesu ina ra kei Georgia. A lai tomana tale nona vunau, ia sa qaseqasetaka toka ga na ka e cakava. E sega ni kila o Valentina ni sa vakarau yaco e dua na ka veivakurabuitaki.

Dau Sauma na Masu o Jiova

A toki mai Siberia i Georgia ena 1962 o Antonina Gudadze ni sa lesu ina nona vanua o watina. E marama ni Siberia o Antonina ra qai wasea vua na ka dina na iVakadinadina i Jiova era vesu tu e kea. Na vanua sa lai tiko kina e Khashuri ena tokalau kei Georgia, e sega kina na iVakadinadina i Jiova.

Ni nanuma lesu o Antonina na sala e sauma kina o Jiova na nona masu, e kaya: “A vakauta mai o Na e dua na noqu iyaya mai Siberia, qai vunitaki vinaka tu e loma eso na ivola vakaivolatabu. E ono na yabaki na kena vakau tiko mai va qori vei au na kakana vakayalo. Au dau vakavinavinakataka vei Jiova e veisiga na nona veidusimaki vakayalo, veivakayaloqataki, kei na nona veikaroni.”

E se galili ga o Antonina. E kaya: “Au kerea tiko ga vei Jiova meu sotavi ira tale na mataveitacini. Dua na siga rau gole yani ena sitoa au cakacaka tiko kina e rua na

Lyuba kei Vladimir
Gladyuk

marama. Erau taroga sara, ‘O iko o Antonina?’ Au raica ena kedrau irairai na kauai dina, au kila kina ni rau taci-qu vakayalo. Keitou veimokomoko, keitou veitagicaki tale ga.”

Dua vei rau na marama e sotava qori o Antonina o Valentina Miminoshvili. E marau sara ga o Antonina ni rogoca ni caka tiko na soqoni ena ra kei Georgia! E sivia na 300 na kilomita na yawa ni vanua me lakova o Antonina, ia e dau saga me lako vakadua e veivula ina soqoni.

Kadre na ka Dina ena ra kei Georgia

Ena veiyabaki ni 1960, era toki ina so tale na vanua eso na iVakadinadina era tusaqati voli ena so na yasa i Rusia. Dua tale ga vei ira na toki qori na tacida gumatua o Vladimir Gladyuk. A toki ena 1969 mai Ukraine ina korolevu o Zugdidi, ena ra kei Georgia.

A dau caka tu ga ena vosa vakaRusia na soqoni ni se qai tekivu. Ia e nanumi me sa caka ena vosa vaka-Georgia ni levu na lewenivanua e Georgia era sa dau

tiko ena soqoni. E vakilai na vuavuaivinaka ni cakacaka vakavunau ena Okosita 1970, eratou papitaiso kina e le 12.

Ena 1972, sa toki sara o Vladimir kei na nona vuvale ina korolevu o Sokhumi, ena baravi ni Wasawasa Loa-loa. E kaya o Vladimir: “Keitou dau vakavinavinakataka na veivakalougatataki i Jiova ni keitou vutuniyau kina vakayalo. E laurai sara ga na tubu ena ivavakoso.” Na imatai ni iVakananumi me vakayacori ena yabaki ya e Sokhumi era tiko kina e le 45.

“Au Vakarogoci Ratou Vinaka Sara”

Sa yabaki 90 toka vakacaca ena gauna qo o Babutsa Jejelava, dua na marama a ciqoma sara ga e liu na ka dina e Sokhumi ena 1973. E kaya: “Au raica ena dua na siga ni ratou tavusoya toka na veitalanoa e

Babutsa Jejelava
ena 1979 kei
na 2016

va na marama. Erau Katolika e rua na marama, e rua tale au qai kila e muri ni rau iVakadinadina i Jiova." Dua vei rau na marama iVakadinadina o Lyuba na wati Vladimir Gladyuk, na kena ikarua o Itta Sudarenko, dua na painia gugumatua mai Ukraine.

Ni rogoca o Babutsa na nodratou veivosaki na va na marama ya, e kaya: "Au vakarogoci ratou vinaka sara." Gauna e rogoca kina ni tiko na yaca ni Kalou, e curu takosova yani nodratou veitalanoa qai kerea me vakaraitaki vua mai na iVolatabu. E tolu na aua na dede ni nodratou veitalanoa ena levu ni taro i Babutsa.

A leqataka o Babutsa de ratou sega ni sota tale kei rau na iVakadinadina, mani taroga: "Drau na mai raici au tale?"

Erau kaya na marama iVakadinadina: "Io, keirau na mai raici iko tale ena Vakarauwai mai qo."

Dua na ka na marau i Babutsa ni rau lesu dina yani na marama ena Vakarauwai! Sa tekivu sara ga ena siga ya na nona vuli iVolatabu. Ni vakarau oti na vuli, sa veiciciyaki toka na vakasama i Babutsa ena sotavi ira tale na iVakadinadina i Jiova se sega. E kaya lo e lomana: 'Au se qai sotavi ira mada ga na ilala qo. Au sega ni vinakata me keimami veibiu tale.'

E veinanuyaka o Babutsa na cava me cakava. E kaya: "Au sa kila tiko ni vakawati o Lyuba, au mani tarogi Itta ke vakawati. Ni tukuna ni sega ni vakawati, au tukuna sara vua, 'Toki mai, daru mai tiko vata!' 'E rua tu na idavodavo, qai tiko ena tadrúa ni idavodavo e dua na cina. Daru rawa mada ga ni veivosakitaka na iVolatabu

ena bogi!' ” A vakadonuya o Itta na kerekere i Babutsa me toki vua.

E kaya o Babutsa: “Au sega ni moce ena so na bogi ena levu ni noqu vakasamataka na veika au vulica. Ke basika vakasauri mai na noqu vakasama e dua na taro, au dau vakayadrati Itta qai kaya, ‘Itta, taura mai na nomu iVolatabu. Dua na ka au via taroga!’ E qilia mada na matana o Itta ni saga me yadra, sa qai kaya, ‘Sa donu.’ Oti keirau dau raica sara ena iVolatabu na isau ni noqu taro.” Se qai tolu ga na siga nona toki yani o Itta, sa lako tale ga ena cakacaka vakavunau o Babutsa!

E dua tiko na itokani voleka i Babutsa, o Natela Chargeishvili. E kaya o Babutsa: “Au nanuma ni na sega ni ciqoma na ka dina baleta ni vutuniyau, ia a cala noqu nanuma. A se tekivu taleitaka ga na ka dina mai na imatai ni gauna keirau veitalanoa kina.” Sega ni dede rau sa vunau ruarua toka vei ira na nodrau itokani, vanua ni cakacaka, kei ira era tiko veitikivi.

Yaga ni Soqoni

E vukei ira e levu na ka vovou na soqoni vaKarisito me dei nodra vakabauta. Era dau lomasoli na sa dede ena dina kei ira na se qai papitaiso me caka na soqoni ena nodra vale. Era dau kauaitaki kece o ira na gole yani ena soqoni, qori e vaqaqacotaka na veilomani ena ivavakoso.

E dau tuvanaki eso na soqo lavotaki ke ra sa rawata eso na gonevuli na ivakatagedegede mera papitaiso. Dua na soqo va qori a vakayacori ena Okosita 1973, ena saula kei Sokhumi volekata na Wasawasa Loaloa. Ia ka ni rarawa nira sega ni papitaiso na le 35 era sa

vakarau tu! Era yaco yani na ovisa ni se caka tiko na soqo, ra mani vesu eso na mataveitacini, wili kina o Vladimir Gladyuk.

Gauna ga e sere mai kina o Vladimir kei na so tale na mataveitacini, era kacivi tale o ira na dodonu mera papitaiso. Oti e rua na siga, sa ra qai papitaiso rawa. E kaya o Vladimir: “Keimami vakila na veitokoni i Jiova. Oti na papitaiso, keimami masu me keimami vaka-vinavinaka vei Jiova.”

Guce na Veitusaqati

Oti e rua na siga nodra papitaiso na ka vou, a vesu tale o Vladimir Gladyuk. Dua na gauna e muri ratou qai bala e valeniveivesu me vica vata na yabaki o Vladimir Gladyuk, Itta Sudarenko, kei Natela Chargeishvili. Era rarawataka na ka e yaco qori na vo ni dautukutuku. Ia era vakadeitaka mera vunau tiko ga ra qai qaseqasetaka na iwalewale era cakava kina qori.

Nira tusaqati na dautukutuku e Sokhumi, era mani lai vunau ena so tale na tauni se koro. Na veitusaqati era sota-va ena nodra vanua a veivuke ena kena vakatetei na itukutuku vinaka ena so tale na vanua.

Ena gauna ni veiliutaki vakominisi, era dau vunau na dautukutuku ena vanua e sega ni lakovi vakalevu kei na rara ni gade. Era sotavi ira e keru na gole mai na so tale na tauni se koro, era gade yani vei ira na wekadra se lai voli-voli. Ke ra sotava e dua e tataleitaki, era dau taroga na dautukutuku na nona itikotiko ra qai veivosakitaka e dua na gauna mera sota tale kina.

Dua e bau sikova vinaka na veiyasana ena ra kei Georgia o Babutsa Jejelava. E kaya: “Nira veituyaki na

wekaqu, sega ni dua e bau kilakasamitaka na inaki ni noqu dau gadivi ira. Oti e rua vakacaca na yabaki, sa sivia toka na 20 na noqu vuli iVolatabu e Zugdidi, 5 eratou tiko ena tauni o Chkhorotsku. Era papitaiso kece.”

Vinakati Vakalevu na iVola vakaGeorgia

E laurai ni toso na gauna ni vinakati vakalevu na ivola vakaGeorgia. Nira caka veisikovi lesu se vuli iVolatabu na dautukutuku, era raica ni na yaga vakalevu vei ira na gonevuli na iVolatabu kei na ivola vakavolatabu e tabaki ena vosa era kila vinaka.*

E vakadinata o Babutsa ni dredre na caka vuli iVolatabu ni sega na ivola vakaGeorgia. E kaya: “Au dau vakadewataka vei ira noqu gonevuli na ka me vulici, ni tu ga vei au na iVolatabu kei na ivola vakaRusia.” A vakadewataka eso na ulutaga mai na noda mekesini, na ka ga e bau vukei koya ena nona vakadewa na ivola-vosa. A vakadewataka tale ga na Kosipeli i Maciu!

Na levu ni nodra marautaka na tataleitaki na ulutaga sa vakadewataki tu ena nodra vosanisucu, era bolea mera vola ga na nodra ilavelave mera vakayagataka e veisiga. Ni dredre me kunei na iVolatabu vakaGeorgia, era lavetaka kina na Vosa ni Kalou eso na Gonevuli ni iVolatabu.

‘Au Lavetaka na iVolatabu ena Siga Taucoko’

A dau veisoliyaki na ivola sa vakadewataki rawa ena vosa vakaGeorgia me rawa nira wilika kece na

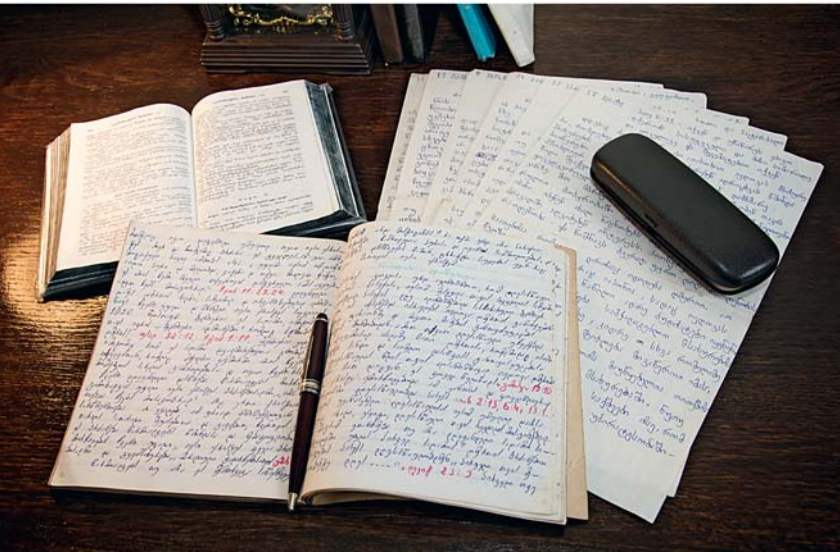
* E tu tu yadua me laurai na iVolatabu ena gauna ni veiliutaki vakominisi, dina ni se vakadewataki sara eso na iwase ni iVolatabu ena vosa vakaGeorgia ena ikalima ni senitiuri G.V.—Raica na kato “Na iVolatabu vakaGeorgia.”

mataveitacini kei na tataleitaki. E soli ga vei ira e vica na siga se macawa mera wilika kina e dua na ivola. Gauna era taura rawa kina na mataveitacini e dua na iVolatabu vaKirisi ena vosa vakaGeorgia, eratou bole sara e dua na vuvale me ratou lavetaka.

A se qai yabaki 13 voli ga o Raul Karchava ena gauna e kerei koya kina o tamana me lavetaka na iVolatabu vaKirisi. E kaya: "A volia o tamaqu e dua na kateni ivola, na veimataqali peni kei na penikau, ni nanuma au na makutu kina na volavola. Au a lomalomarua mada e liu, ia e muri au bole meu cakava. Au lavetaka toka na iVolatabu ena siga taucoko, au dau cegu ga meu vakadre vakalailai."

Eratou marau na vuvale i Raul nira lomasoli na

iLavelave vakaGeorgia ni *Vale ni Vakatawa* kei na *Dikeva na iVolatabu* e *Veisiga* era vola na mataveitacini

mataveitacini me vica tale na macawa na kena biu toka vei ratou na iVolatabu vaKirisi vakaGeorgia, me rawa ni vakaotia o Raul na nona cakacaka. A lavetaka rawa ena loma ni rua ga na vula na 27 na ivola ena iVolatabu vaKirisi vaKarisito!

E marautaki na nodra sasaga vagumatua eso me lavetaki na iVolatabu, ia e tubu tiko ga na iwiliwili ni mataveitacini era vinakata mera vakani vakayalo. Era mani yalovata eso na dautukutuku mera vakarautaka mai na nodra vale na ivola vakaivolatabu me veisoliyaki vei ira na mataveitacini. Ia na ka era cakava qori e leqataki kina nodra bula.

Sa vuavuaivinaka sara na cakacaka vakavunau ena ra kei Georgia. Ia vakacava ena tokalau? E bau tiko e dua

Misini ni tabaivola era vakayagataka ena nodra vale na iVakadinadina

e Tbilisi me vukei ira na via kila tu na ka dina me vaka-taki Vaso Kveniashvili sa cavuti oti mai?

Vunautaki na ka Dina ena Koroturaga

Ena veiyabaki ni 1970, a vakalolomataki ira na iVakadinadina na matanitu o Rusia ni cemuri ira mai na nodra itikitiko. Qori na ka rau sotava e dua na veiwatini mai Ukraine o Oleksii kei Lydia Kurdas ni rau toki i Tbilisi. Erau a vesu ena vuku ni ka rau vakabauta, qai vica vata na yabaki na nodrau tu ena nodra keba ni veivakararawataki na kai Rusia.

Erau wasea na ka dina o Oleksii kei Lydia vei rau na veiwatini daulotu o Zaur kei Eteri Kessaev. E dua tiko na luvedrau yalewa o Zaur kei Eteri, na yacana o Larisa. E kaya o Larisa me baleta na imatai ni gauna ratou sota kina kei Oleksii kei Lydia: “Keitou saga me keitou vakadinadinataka vei rau ni lotu dina ga na *Orthodox*. Ni toso tiko na veivosaki, lakolako ga keitou sa galu. Ia rau se vakamacala toka ga mai na iVolatabu na veiwatini.”

E tomana o Larisa: “Au dau wilika ni keitou lai lotu na iVunau e Tini e volai tu ena lalaga ni valenilotu ena maliwa ni rua na ivakatakarakara. Ia au kurabui ni wilika vei keitou o Oleksii ena dua na yakavi na Lako Yani 20:4, 5. Au sega ni moce niu vakasamataka tu ga, ‘Eda beca dina na lawa ni Kalou nida qarava na ivakatakarakara?’ ”

Me saumi nona lomatarotaro, e lako i valenilotu o Larisa ena siga tarava me lai wilika tale na ivakaro qo: “Mo kua ni cakava e dua na nomu ivakatakarakara

Larisa Kessaeva (Gudadze)
ena veiyabaki ni 1970

ceuti . . . Mo kua ni cuva vei ira.” Sa qai kila e keru o koya na ibalebale dina ni ivakaro qori. A papitaiso o Larisa kei rau na nona itubutubu, ratou maliwai ira kina na imatai ni iVakadinadina i Jiova e Tbilisi.

Yaga ni Vosota

Ni oti e voleka ni 20 na yabaki nona wawa voli o Vaso Kveniashvili, a qai sotava e dua e dau tiko ena nodra soqoni na iVakadinadina i Jiova. Dua na ka nona marau ni sa dede qai sotavi ira tale na iVakadinadina.

Era sega ni via okati Vaso na iVakadinadina ena so na ka era cakava ni dau kilai tu me daubasulawa. Era leqataka eso de vakayagataki koya tiko na matanitu o Rusia me vakaraica na ka era cakava na iVakadinadina. Qori na vuna e sega ni vakatarai kina me tiko ena soqoni me va na yabaki.

A qai dua na
iVakadinadina i Jiova
o Vaso Kveniashvili ni oti
e rauta ni 24 na yabaki

Gauna e kilai kina ni na sega ni vakavuleqa o Vaso, sa qai vakadonui me lewe ni ivavakoso, me papitaiso tale ga. Sa rawa ni toro voleka vua na “Kalou lewadodonu” a vaqara voli mai na gauna se itabagone kina! (Aisea 30:18) A yalodina tu ga ni qaravi Jiova o Vaso me yacova na nona takali ena 2014.

Me yacova mai na 1990, sa toso vinaka sara na cakacaka vakavunau ena ra kei na tokalau kei Georgia. E rauta ni 900 na dautukutuku era vakavulici ira tiko e le 942 ena iVolatabu. Ia e levu tale na ka totoka a qai yaco ena veiyabaki e muri.

Davit Samkharadze

SUCU 1967

PAPITAISO 1989

KENA ITUKUTUKU Veiqaravi vakaivakatawa dauveilakoyaki. A tekivu veivakavulici ena koronivuli vakalou ena 2013.

Au Via Veisautaka Noqu iVakarau ni Bula

NIU se qai yabaki 18 ena 1985, au a kacivi meu lewena na mataivalu ni Rusia. Dua na ka noqu rarawataka na veika tawadodonu kei na veivakalolomataki e yaco tu ena mataivalu. Au kaya lo e lomaqu: 'Au vinakata meu duatani, meu kua ni vakataki ira ya.' Ia e dau dredre meu cakava na ka vinaka. Au via veisautaka sara ga na noqu ivakarau ni bula.

Au lesu i vale ni oti noqu veiqaravi ena mataivalu. Au masu vua na Kalou ni oti na pati ena dua na bogi me vukei au ena veiveisau au via cakava. Na siga tarava au lai sikovi noqu Nei sara e iVakadinadina i Jiova. Niu curu yani ena nona vale, au raica nira soqoni toka na lewenilotu. Dua na ka nodra kauaitaki au, au mani nanuma meu dabe tale ga meu vakarorogo.

Au vakadonuya meu vuli iVolatabu, oti ga e ono na vula au papitaiso sara. Au sega ni rawa ni cakava vakataki au na veiveisau ena noqu bula, o Jiova ga e vukei au meu veisautaka na noqu itovo.

Tamazi Biblaia

SUCU 1954

PAPITAISO 1982

KENA ITUKUTUKU A veivuke ena tabaivola a caka tu vakavuni ena gauna ya. A susugi ratou voli e va na luvena, qai veiqaravi vakaivakatawa dauveilakoyaki ena gauna vata qori.

Nuitaka na Veidusimaki i Jiova

DUA na ka na cudru nei Na ni keirau sa iVakadinadina i Jiova kei na watiq'u o Tsitso. A kacivi ira kece mai na wekai keitou ena dua na siga o Na, e nanuma mera vosa vei au meu kua ni veimaliwai kei ira na iVakadinadina. Oti sa qai tukuni keu sega ni veisautaka noqu vakasama, era na sega ni via kilai au tale na wekaqu.

Na ka ga e lako mai na noqu vakasama meu sa toki ina dua tale na tauni. Au dua na matai ni kaukamea, au mani nanuma meu toki i Kutaisi dua na korolevu e Georgia, ni na rawarawa e kea na cakacaka. Au kerea sara na veidusimaki i Jiova niu rogoca ni vinakati vakalevu ena korolevu ya na dautukutuku.

Keirau sota ena dua na siga kei na noqu vuli iVolatabu e tiko ena tauni o Jvari. Ni rogoca niu via toki i Kutaisi, a kerea sara meu toki ina tauni e tiko kina. A kaya vei au: "E rua tu na neitou rumu. Keitou rawa ni tawana vakaveitamani e dua na rumu, drau qai tawana vakaveiwatini e dua tale na rumu."

Au se waraka tiko na macala ni noqu kerea na veidusi-
maki i Jiova. Au mani tukuna vua na noqu vuli iVolatabu niu
na rawa ni lai tiko vakalekaleka e Jvari, keu kunea totolo e
dua na cakacaka kei na vale. Dua na ka noqu kurabui ni
mai vakaraitaka vei au ena siga tiko ga ya ni sa rawa toka
e vica na cakacaka.

Oti ga e vica na siga keirau toki i Jvari. A soli vei au e dua na
cakacaka e sau vinaka, a solia tale ga vei au noqu boso e dua
na vale ni kabani meu tiko kina. Au a kerei ena dua na gauna
meu veivuke ena kena tabaki vakavuni eso na ivola vakaivola-
tabu. Keirau mani yalorawarawa vakaveiwatini me caka qori e
vale ni levu tu na kena rumu.

Ni vakacirigalala na neirau vale, e vica vata na yabaki na kena
vakayacori tu kina na iVakananumi kei na so tale na soqo lavo-
taki. Era papitaiso tale ga ena neirau itikotiko e sivia na 500! Au
marau dina niu a muria na veidusimaki i Jiova!

Natela Grigoriadis

SUCU 1960

PAPITAIISO 1987

KENA ITUKUTUKU A veivuke vakalevu ena tabaivola a caka tu vakavuni ena gauna ya ni oti ga nona papitaiso.

“E Rawarawa Vua na Kalou na ka Kece”

GAUNA keimami se soqoni kina ena veiyabaki ni 1980, a se volai ga *Na Vale ni Vakatawa* e vulici qai vakayagataka na ilavelave qori o koya e taura na vuli. Keirau veitalanoa sara kei na dua na qase ni ivavakoso o Genadi Gudadze, au qai vakatututaka vua me keimami tabaka ga na neimami mekesini.

A se vakayagataki voli ena gauna ya na misini ni tabaivola e vakatokai na *mimeograph*, ia e taba rawa ga e vica na ivola. E vinakati e dua na misini vou ni tabaivola, dua na misini ni taipa kei na kena pepa, me dua tale ga na dautaipea totolo me rawa ni tabaki wasoma na mekesini. E leqa ga ni iyaya kece ni tabaivola wili kina na pepa e dodonu me kerei ina matanitu qai yadravi vinaka tu na kena veisoliyaki.

A solia vei au na misini ni taipa e dua na noqu itokani e kila na vanua e rawa ni kau mai kina eso na misini va ya, qai sega ni gadrevi me kerei ina matanitu. E rawa ni vukei keitou ena taipa o taciq. Era cakava sara na mataveitacini e dua na misini vou,

sa ra raica rawa tale ga na vanua me voli kina na pepa. E toso vinaka na vakavakarau, oti ga vakalailai sa taba rawa sara na imatai ni ilavelave ni *Vale ni Vakatawa* vakaGeorgia.

Ia e tukuna vei au ena dua na siga o Genadi: “Me vaqarai e dua tale na vanua e voli kina na pepa.” Sa raica toka o Genadi eso na pepa ena dua na valenivolavola ni matanitu, ia e sega ni rawa ni volia nira tu e kea na yadra. Ena voli mada vakacava na pepa? Au vuki tukuna tiko ga, ‘Sa sega tu ga ni rawa!’ Ia e kaya vei au o Genadi: “Kua ni kaya tiko sa ‘sega tu ga ni rawa.’ ‘E rawarawa vua na Kalou na ka kece!’”—Maciu 19:26.

Au vakasamataka tiko ga na vosa qori niu gole ina valenivolavola ni matanitu ena siga tarava. A qai vagolei au o Jiova vua e dua na marama yalovinaka, e kaya ni na vakauta na noqu kerekere vua na boso. A boso tiko e kea o watina! Me tekivu mai na siga ya, au sa voli pepa tu ga mai na valenivolavola ya. Segale tale ni dua na leqa keitou sotava me baleta na voli ni pepa.

Dua na ivolavivigi vakaGeorgia ni Kospeli mai na ika14 ni senitiuri

Na iVolatabu vakaGeorgia

A VAKADEWATAKI taumada na iVolatabu ena so na vosa me vaka na vosa vakaGeorgia, vakaArmenia, vakalijipita (nodra vosa na Copt), vakaLatina, vakaArame, kei na so tale. A rairai volai ena ikalima ni senitiuri G.V. se ni bera ya na ivolavivigi vakaGeorgia ni Kospeli, na ivola i Paula, kei na Same. Ni toso na vakadewa kei na lavetaki ni iVolatabu ena veisenitiuri e muri, sa vica vata sara na vakadewa ni iVolatabu vakaGeorgia.*

A veivakamuai vakalevu na iVolatabu ena nodra ivola kei na nodra ivakarau ni bula na lewenivanua e Georgia. Kena ivakaraitaki, a lavetaki tu eso na tikinivolatabu ena kena italanoa vakaloloma o Ranadi Shushanik a volai ena ikalima ni senitiuri. Ena nona serekali “Vakaisulu na Dauvala ena Kulinimanumanu” (The Knight in the Panther’s Skin), a vakamacala kina na dauniserekali o Shota Rustaveli me baleta na itovo kilikili. A vola tale ga kina na ivakavuvuli yaga me baleta na veitokani, yalovinaka, kei na nodra lomani na vulagi. Na ivakavuvuli qori e se yaga tiko ga vei ira na lewenivanua e Georgia.

* Ena ikuri ni ivakamacala, raica na ulutaga “Kune e Dua na iYau Vuni,” ena *Vale ni Vakatawa* 1 June, 2013.

Nodra bose na mataveitacini tagane e Tbilisi
ena 1992

1991-1997

“Na Kalou ga e Vakaturua.”

—1 Kor. 3:6.

A QALI tu o Georgia ina matanitu makawa na Soviet Union me yacova na 1991. Ni cava na veiliutaki ni matanitu qori, na levu ni veiveisau vakapolitiki kei na tiko yavavala a vakavuna na torosobu ni ivakarau ni bula e Georgia. A veiqaravi tu vakaivakatawa dauveilakoyaki ena veiyabaki qori o Genadi Gudadze. E se nanuma vinaka tu na nodra dau laini na tamata me voleka ni dua na siga taucoko nira waraka voli na kakana.

Qori e gauna vinaka mera wasea kina na tacida na itukutuku vakaivolatabu. E kaya o Genadi: “E levu era

Vunau vei ira na wawa kakana ena veiyabaki ni 1990

taleitaka na ka dina ena gauna dredre qori. E vica vata na drau era vakaraitaka vei keimami na vanua era vakaitikotiko kina nira via vulica na iVolatabu.”

Ni cava na soqoni, ena wilika e dua na tacida tagane na yacadra na tataleitaki kei na vanua era vakaitikotiko kina. Era qai dau sikovi ira na tataleitaki qori na dautukutuku.

E nanuma lesu e dua na qase ni ivavakoso e Tbilisi o Brother Levani Sabashvili na ka e yaco vei rau e dua na veiwatini. E kaya: “Era lomasoli na dautukutuku mera lai sikovi ira na vo ni tataleitaki. Ia e sega ni dua e bole me sikovi rau na veiwatini qo ni yawa na vanua rau tiko kina, levu tale ga vei keimami sa tu na neimami vuli iVolatabu.”

Oti e vica na vula rau kerea tale mai na veiwatini me rau sikovi. Ena ikatolu ni nodrau kerekere, rau sa biuta toka mai na itukutuku qo ke sega ni dua ena sikovi kei-rau mai, ena tarogi vei kemuni na neirau dra. (Cakacaka 20:26, 27) E kaya o Levani: “Ni donuya toka na vakatawase, keimami sega ni via veisiko kina. Ia keimami nanuma me rau sa sikovi mada ga na veiwatini.”

Erau kidacala na veiwatini o Roini kei Nana Grigalashvili ena dua na mataka ni rau sa yaco yani o Levani kei na dua tale na tacida. Sa tekivu sara ga ena siga ya na vuli iVolatabu ena levu ni nodrau karamaca vakayalo. Eratou sa veiqaravi voli vakapainia tudei nikua o Roini, Nana, kei na rua na luvedrau.

Sasaga Mera Vukei na Tataleitaki

Na levu ni nodra marautaka na ka dina era sa mai kila, era solia kina e levu na nodra gauna, kaukaua, kei

na nodra iyau ena nodra vukei eso tale. Kena ivakaraitaki, erau vakavuvale o Badri kei Marina Kopaliani, ia erau yalorawarawa me rau lai vukei ira na tataleitaki ena veikoro tu yawa.

E rua na luvedrau tagane o Badri kei Marina, na yacdrau o Gocha kei Levani. Rau dau tomani rau na itubutubu na cauravou ena muanimacawa, mera lai sikovi na tataleitaki ena veiulunivanua o Dusheti ena vualiku kei Tbilisi. E rauta ni 150 na kilomita na yawa ni vanua ratou lakova ena so na gauna.

Dua na siga a sureti Badri kei watina ina nona valenicakaca e dua na marama. E kaya o Badri: “Au kidacala nira waraki keirau tu e rauta ni le 50 ena dua na rumu levu. Au kerea na veivuke i Jiova ena masu, au vakamacalataka sara na Maciu 24 me baleta na iotioti ni veisiga. E taroga sara e dua ena levu ni nona kurabui, ‘Na

iVakatawa
dauveilakoyaki
o Genadi Gudadze
ena veiyabaki
ni 1990

Era tiko ena iVakananumi e le 200 ena vale i Ia Badridze

cava era sega ni tukuna kina vei keimami qo na neimami iliuliu ni lotu?’ ”

Vakavu Kauai na iVakananumi

Na iVakananumi ni mate i Jisu e gauna vinaka mera rogoa kina na ka dina na lewenivanua e Georgia. Kena ivakaraitaki, na iVakananumi mai Tbilisi ena 1990 ena vale i Ia Badridze e vakavuna nodra tataleitaki e levu.

E vakarautaka o Badridze na nona vale me caka kina na iVakananumi ratou qai veivuke kina na luvena. Ia ena kauta mai vei na nodra idabedabe na vulagi? Me vaka ga e kena ivakarau e Georgia, e sauma eso na idabedabe me vakayagataki. Ia era dau tarogi koya na itaukei ni idabedabe: “O sega ni vinakata eso na teveli? Era na kana vakacava nomu vulagi?”

A vakayacori na ivakananumi ni mate i Jisu ena vale i Badridze ena ika13 ni dua na tabavale ra qai tiko kina e le 200. Oti na soqo qori, e levu sara nodra vakatataro na toka voleka me baleti ira na iVakadinadina i Jiova.

iVakananumi Guiguilecavi Dredre

A redetaki ena 1992 na vanua ni soqo me vakayacori

kina na iVakananumi ena levu na vanua e Georgia. E nanuma lesu o Davit Samkharadze e tiko e Gori na nona vakatarogi ira e dua na ivakatawa dauveilakoyaki me baleta na nodra vakavakarau ina iVakananumi.

Ni rogoca nira na vakayagataka na dautukutuku e dua na vale ni mataveitacini, e taroga sara: “E sega na vanua ni soqo ena korolevu qori? Ke tiko, cava oni sega ni via vakayagataka kina?” E rawa nira dabe ena vanua ni soqo e 1,000 vakacaca, ia e sivia toka ga na 100 na dautukutuku ena vanua qo. Qori na vuna era sega ni via redetaka kina na vanua ni soqo.

E qai vakatututaka na ivakatawa dauveilakoyaki: “Ke dua na dautukutuku e sureta e tini na tamata, ena tawa kece na idabedabe.” E dredre toka me vakabauti na vakatutu qori, ia era muria na mataveitacini. Dua na ka nodra kurabui kei na nodra marau nira tiko ena iVakananumi e rauta ni 1,036!*

Yalava Vou ni Vunau

A se vo tu na yalava me vunautaki kina na itukutuku vakaivolatabu e Georgia ena 1992. Ena tarai vakacava na yalava qori ni sotava tu na matanitu na leqa vaka-ilavo?

E nanuma lesu o Tamazi Biblaia, a vakaitikotiko ena gauna ya ena ra kei Georgia: “Keimami a bose kei na ivakatawa dauveilakoyaki ena ka me caka. E sega ni levu sara na ka keimami kila me baleta na ituvatuva ni painia lavotaki. Keimami kila ga ni bibi me vunautaki na itukutuku vinaka.” (2 Tim. 4:2) E mani digitaki e 16

* Era le 1,869 na dautukutuku e Georgia ena 1992, ia era tiko ena iVakananumi ena yabaki qori e le 10,332.

na painia ra qai lesi ena yalava kece e vinakati kina na veivuke e Georgia.—Raica na mape.

E tolu na aua na bose e Tbilisi ena Me 1992, ra qai vakayaloqaqataki kina na painia era na lai vei qaravi me lima na vula ena yalava e vinakati kina na veivuke. Era veisiko e veivula na qase ni ivavakoso mera lai veivuke vakayalo, vakayago tale ga.

Erau a lesi ena tauni o Ozurgeti e rua na painia o Manea Aduashvili kei Nazy Zhvania. E kaya o Manea, a yabaki 60 voli ena gauna ya: “Keirau kila ni tiko e dua na na marama e tataleitaki ena dua na vanua volekati Ozurgeti, keirau nanuma sara me keirau lai raici koya. Ni keirau yaco yani ena nona vale, sa waraki keirau toka kei na le 30 tale e sureta. E tauyavutaki ena siga qori e vica na vuli iVolatabu.”

E toso vinaka sara na cakacaka ena vica na vula tarava. Oti ga e lima na vula, era sa rawata na ivakatagedegede ni papitaiso e le 12!

Vanua era vei qaravi kina na painia me lima na vula

Vakalougatataki na Nodra Vakuai Ira

Erau a lesi i Tsageri e rua na painia o Pavle Abdushelishvili kei Paata Morbedadze. Era daulotu na lewenivanua e Tsageri, ia era wakia vata tu na ivakavuvuli vakatamata kei na ivakavuvuli ni lotu ni Veivanua Vakarisiko.

Ni vakarau cava na lima na vula ni nodra vei qaravi na painia, a sureti o Paata me lai veivuke ena vakadewa ena dua tale na vanua. Ia vakacava o Pavle? E kaya: “Au kila ni na sega ni rawarawa na vulaililiwa e Tsageri. Au vaka-tulewataka ga meu tiko nira vinakata na vuli iVolatabu na veivuke.”

E nanuma lesu o Pavle: “Au tiko kei ratou e dua na vuvale, qai levu na gauna au lako tu ena cakacaka vakavunau. Niu suka yani ena yakavi, au dau dabe vata kei ratou na vuvale ena yasa ni sitovu buka. Ia niu lai moce, au dara e dua na ka me katakata kina na uluqu, dua tale ga noqu itutuvi vavaku.”

Nira sikovi Pavle na qase ni ivakakoso, era sa rawata tu na ivakatagedegede e le 11 mera dautukutuku bera ni papitaiso. Segga ni dede era sa papitaiso kece.

Veivakavulici na iVakatawa

Ena veiyabaki ni 1990, levu na ivakakoso e Georgia e dua ga na kena qase se dauveiqaravi. Era dau soqoni vakaiwasewase lalai na ivakakoso baleta era veituyaki na dautukutuku ena veitauni kei na veikorokoro.

Erau sa vei qaravi oti ena yalava tuyawa o Joni Shalamberidze kei Pavle Abdushelishvili. Erau mani lesi me rau lai veivuke i Telavi, dua na korolevu ena yasayasa o Kakheti. E 300 na dautukutuku ena ivakakoso o Telavi, ia e segga na qase ni

- ▲ Pavle Abdushelishvili
- ◀ Joni Shalamberidze kei Tamazi Biblaia ena veiyabaki ni 1990

ivavakoso. E 13 na iwasewase lalai, qai duidui na vanua era soqoni kina.

Ni rau yaco i Telavi o Joni kei Pavle, rau raica e dua na leqa e vakavuna tiko nodra sega ni toso vakayalo na mataveitacini tagane. E vakamacalataka o Joni: “Levu era vakaitetei lelevu kei na loganivaini. Ni kena ivakarau ena veikoro-koro mera veivuketaka na cakacaka ena nodra iteitei, era veimaliwai kina vakalevu na mataveitacini tagane kei ira era sega ni vakabauta.”—1 Kor. 15:33.

Erau mani vakatututaka o Joni kei Pavle mera veivukei ga vakamataveitacini ena nodra iteitei. Ena vinaka vei ira na nodra veimaliwai ga vakamataveitacini. (Dauv. 4:9, 10) E kaya o Joni: “Sa qai kaukaua ga na nodra veilomani vakamataveitacini ena ivavakoso.” Ni rau biubiu mai Kakheti o Joni kei Pavle ni oti e tolu na yabaki, sa 5 na qase ni ivavakoso qai 12 na dauveiqaravi.

Yaga ni Soqoni

A vakatabui tu na neimami cakacaka me yacova na veiyabaki ni 1990. Qori e vakavuna me keimami soqoni vakaiwasewase lalai, qai caka ga na Vulivola ni iVavakoso kei na vuli *Vale ni Vakatawa*. E veiuqeti na soqoni va qori, ia e sega ni vukei keimami ena cakacaka vakavunau.

E veisau na ituvaki ni cava na veiliutaki vaKominisi. Ena veidusimaki ni isoqosoqo i Jiova, sa caka tale ga e veimacawa na Koronivuli ni Vuli Vunau kei na Soqoni ni Cakacaka.

E levu na ka totoka rau se nanuma vinaka tu na veitacini o Naili Khutsishvili kei Lali Alekperova me baleta na soqoni ena gauna ya. E kaya o Lali: “E gauna marautaki dina. Dua na ka na neimami marau nira sa rawa tale ga ni vakaitavi na yalewa ena soqoni.”

E kaya o Naili: “Ena dua na vakatasuasua a caka, a wili niu-siveva toka na itaukeinivale ena buturara. Erau tukituki sara mai katuba e rua na tacida yalewa. Ni kacivi rau yani i loma o itaukeinivale, rau lai curu sara ga mai na katuba levu rau qai gole ena buturara!” E tomana o Lali: “Ena rairai lasa eso na ka e caka ena soqoni va ya, ia keimami vakavinakataka kina na neimami iwalewale ni vunau.”

Vinakati Vakalevu na Kakana Vakayalo

Dua na gauna balavu era tabaka tiko kina ena nodra vale na mataveitacini na ivola vakaivolatabu. Ni vinakati vakalevu na ivola, era vaqara kina na mataveitacini na kabani ni tabaivola isau rawarawa me tabaka na mekesini.

Era vakarautaka vinaka na mataveitacini na imatai ni itabataba ni mekesini vakaGeorgia me tabaki. E taipataki vakamaqosa na ka e vakadewataki me lakovata kei na mekesini vakavalagi. Era kotiva mai na itaba ena mekesini vakavalagi qai vakabira ena ulutaga sa taipataki oti. Era kotiva tale ga eso na matanivola rokataki mai na niu-siveva me kabi ena waqa ni mekesini. Oti e tabaki sara na mekesini!

Ena gauna e tekivu vakayagataki kina na kompiuta, rau lai vuli kompiuta sara e rua na tacida cauravou o Levani Kopaliani kei Leri Mirzashvili. E kaya o Leri: “E sega ni levu sara na ka keimami kila, e yaco tale ga na leqa ena so na gauna. Ia ena veivuke i Jiova, keimami vakarautaka rawa kina na mekesini.”

A sega ni rawarawa na neimami sasaga, ia se tabaki rawa ga e Georgia na mekesini e rokataki vinaka. E vinakati e levu tale na ivola ni toso na gauna, mani vukei ira vakayalololoma na mataveitacini e Georgia na isoqosoqo i Jiova.

- ▲ Ni vakarautaki na imatai ni itabataba ni mekesini vakaGeorgia, era kotiva na mataveitacini eso na matanivola rokatakai mai na niusiveva me kabi ena waqa ni mekesini

- Mekesini e tabaki e Georgia

Yaco na Veisau

A vakayacori e St. Petersburg, Rusia, ena 1992 e dua na soqo ni veimatanitu. Era sota e keru na mataveitacini mai Georgia kei ratou na mata mai na valenivolavola ni tabana e Jamani. E kaya o Genadi Gudadze: “Eratou vakamacalataka na veika e dau caka ena vakadewa. Ratou tukuna tale ga ni na veisiko yani e dua me lai vukei keimami ena cakacaka ni vakadewa.”

E sega ni rawarawa na kena tabaki na ivola vakaivolatabu ena vosa vakaGeorgia. Ni duatani sara na vosa vakaGeorgia, e sega kina ni se vakacurumi na kena matanivola ena porokaramu ni kompiuta e bulia na isoqosoqo e vakatokai na MEPS (Multilanguage Electronic Publishing System). A mani buli na matanivola vou me veivuke ena kena vakarautaki na ivola me tabaki.

Ena veiyabaki ni 1970, ratou toki i Merika na vuvale na Datikashvili. E lai vulica e kea na ka dina e dua vei ratou na gone o Marina. A qai vukei ira na mataveitacini ena Peceli e Brooklyn o Marina, ena kena vakacurumi na matanivola vakaGeorgia ena porokaramu ni kompiuta e vakayagataka na isoqosoqo. Sega ni dede sa tabaki tale ga mai Jamani eso na tikidua kei na *brochure* “*Raica! Au sa Vakavouya na ka Kece Ga.*”

Tuvanaki na Cakacaka ni Vakadewa

E talai rau na veiwatini o Michael kei Silvia Fleckenstein na valenivolavola ni tabana e Jamani ena 1993, me rau lai vakarautaka e dua na valenivolavola ni vakadewa e Tbilisi. E kaya o Michael: “Au se nanuma vinaka tu na veitalanoa a caka mai St. Petersburg. Ni keirau yaco yani i Tbilisi oti e dua veimama

na yabaki, keirau kurabui ni sa toka rawa kina e dua na timi ni vakadewa gugumatua!”

Ni oti ga e vica na vula, sa ra tekivu cakacaka sara e le 11 na daunivakadewa ena dua na ofisi. Dua na ka na neimami marau ena veivakavulici e vakarautaka na isoqosoqo i Jiova, keimami vakani vinaka kina vakayalo na ivavakoso kece e Georgia.

Vakarautaki ni Kakana Vakayalo

Ni oti na veiliutaki ni matanitu makawa na Soviet Union, a yaco na tiko yavavala kei na veileti vakamatatamata e Georgia kei na veivanua era dau qali tu ina matanitu makawa. E ririkotaki kina na veitosoyaki mai na dua na vanua ina dua tale.

Dua na siga ena Noveba 1994 era tarovi ratou o Aleko Gvritishvili kei na rua tale na tacida e dua na ilala era tauri dakai tu, qai tukuni me ratou sobu mai na motoka. E kaya o Aleko: “Dua na ka nodra cudru nira raica na ivola vakaivolatabu. Keitou nanuma ni keitou na vakamatei ni tukuni me keitou yatuni e matadra. Keitou mani masu vei Jiova. Oti e

Leri Mirzashvili, Paata Morbedadze, kei Levani Kopaliani ena valenivolavola ni vakadewa ena 1993

rua na aua, e kaya e dua vei ira na ilala, “Taura nomudou ivola dou lako, ke dou lesu mai ke, ena vakamai na nomudou motoka dou na qai vakamatei.’”

Era sega ni kauaitaka na mataveitacini na veivakarerei ya, era kauta wavoki tiko ga na ivola vakaivolatabu. Dua e veivuke vakalevu ena kau ni ivola vakaivolatabu i Georgia o Brother Zaza Jikurashvili, e kaya: “Keimami kila nira vinakata na mataveitacini na kakana vakayalo. Era veitokoni vinaka tale ga na wati keimami.”

E kaya o Aleko: “Era vakavuvale e levu na mataveitacini tagane era veivuke ena kau ni ivola.” Na cava e uqeti ira mera cakava qori nira sotava kina na ituvaki leqataki? E tomana o Aleko: “Keimami via vakaraitaka vei Jiova na neimami vakavinavinaka kei na neimami lomani koya. Keimami via vakatotomuria tale ga nona dau karoni ira na mataveitacini o Jiova.”

Dua na ka neimami vakavinavinaka ena nodra vakuai ira na mataveitacini, e sega ni leqa kina na keimami kakana vakayalo ena gauna ni tiko yavavala. Era raica ena dua na gauna e muri na mataveitacini eso tale na sala me kau mai kina na ivola e Jamani i Georgia, qai sega ni sotavi kina e levu na ituvaki leqataki.

Veivakayaloqataki ena Kena Gauna Donu

Ni malumu na ituvaki vakapolitiki e Georgia ena 1995, era tuvanaka sara na iVakadinadina me caka na imatai ni soqo ni tikina. E mani vakayacori na soqo ni tikina qori ena 1996, era tiko kina e 6,000 vakacaca e Georgia taucoko. E vakayacori na soqo qori ena tolu na vanua, Gori, Marneuli, kei Tsnori.

E guiguilecavi dredre na soqo ni tikina a caka mai Gori. Ena vica na yabaki yani e liu, era nanuma na mataveitacini ni na sega ni redetaki rawa e dua na vale ni soqo ena iVakananumi nira le lailai ga. Ia qo era namaka mera na tiko ena soqo ni tikina e rua na udolu vakacaca. Era sega ni kunea rawa e dua na vanua ni soqo me rauta na iwiliwili qori. A mani caka na soqo ena dua na vanua ni keba e sega ni yawa mai na korolevu.

E kaya o Brother Kako Lomidze a lewena na Komiti ni Soqo: “Ni oti na porokaramu, era veitalanoa na mataveitacini, ra lagasere, era marautaka nodra veimaliwai. E laurai votu sara ga na nodra duavata kei na nodra veilomani na tamata ni Kalou.”—Joni 13:35.

Tubu Vakasakiti

Me tekivu mai na 1996, e tuvanaki mera veisiko na ivakatawa dauveilakoyaki ena ivavakoso kece me dua na macawa. Era mani lesi eso tale mera tokoni ira na sa veiqaravi rawa toka vakaivakatawa dauveilakoyaki.

Dua na ka nodra yalodina na ivakatawa dauveilakoyaki qai ‘yavutaki ena loloma nodra sasaga kece.’ Qori e veivuke vakalevu ena tubu e rawati ena ivavakoso kei na kena muri vinaka na veidusimaki vakalou. (1 Ces. 1:3) E vakasakiti dina na tubu e rawati ena 1990 ina 1997. Mai na 904 na dautukutuku ena 1990, sa lai 11,082 sara ni oti ga e vitu na yabaki!

Na tubu a se tekivu sara ena vicasagavulu na yabaki yani e liu sa laurai vinaka sara qo e Georgia taucoko. Ia e levu tale na veivakalougatataki era na qai marautaka na tamata i Jiova e Georgia.

- ▶ Erau dau kau ivola o Brother Zaza Jikurashvili kei Aleko Gvritishvili (taba toka kei na dui watidrau) ena gauna ni tiko yavavala
- ▼ O ira na tiko ena soqo ni tikina e Gori ena 1996

Marina Kopaliani

SUCU 1957

PAPITAISO 1990

KENA ITUKUTUKU Erau dautukutuku gugumatua o Marina kei na watina o Badri, qai rua na luvedrau tagane. A lesi e muri o Badri me lewe ni Komiti ni Vanua, a yalodina tiko ga me yacova nona mate ena 2010.

Sa Wiliwili tu ga o Watiqu!

ENA 1989, keirau sotavi ira na iVakadinadina ena nona vale e dua na turaga e tiko tikivi keitou. E dau vuli iVolatabu na turaga qori kei Brother Givi Barnadze. Ia e sega na nona iVolatabu o Brother Givi Barnadze ni kunekunei dredre e Georgia ena gauna ya na iVolatabu.

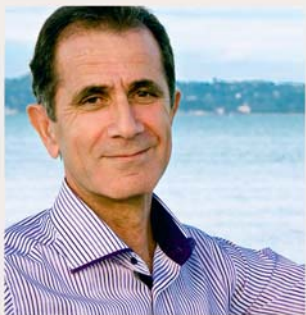
Keirau marautaka na veika keirau vulica, keirau vinakata sara ga me dua na neirau iVolatabu. Dua na gauna ni sotavi tacina o watiqu, e tukuna vua ni vaqara iVolatabu tiko. E kurabui ni tukuna o tacina ni se qai volia ga e dua na iVolatabu vakaGeorgia, ena solia vakailoloma vua.

Ni lesu mai vale o Badri, e wilika sara na iVolatabu me yacova na bogi. Ena siga tarava e tomana tale nona wiliwili. Niu suka mai na cakacaka, au raici koya ni se wiliwili ga. Sa wiliwili tu ga! Au mani vakatututaka me cegu mai

na cakacaka me vica na siga me vakaotia kina nona wiliwili. A qai wilika taucoko na iVolatabu.

Keirau marau ni sa dua ga na neirau iVolatabu ena gauna keirau vulica kina kei Brother Barnadze na ivola *Na ka Dina Sa Basika ki na Bula Tawamudu*. Keitou veilomanitaka na ivola kei na iVolatabu ni sega neirau ivola ni vuli qai sega nona iVolatabu neirau qasenivuli. Ni oti ga e dua na yabaki keirau papitaiso sara vakaveiwatini.

Artur Gerekhelia

SUCU 1956

PAPITAIISO 1991

KENA ITUKUTUKU Ni oti ga e walu na vula nona papitaiso, e biuta nona vale kei na bisinisi me lai veiqaravi ena vanua e vinakati kina vakalevu na veivuke.

O tu Mada Mai Vei?

NI OTI ga noqu papitaiso, eratou tarogi au na qase keu via vakarabailevutaka noqu cakacaka vakaitalatala. Au mani tiko ena dua na bose lavotaki ena ika4 ni Me 1992, me baleti ira na via veiqaravi ena vanua e vinakati kina vakalevu na veivuke. Ena siga tarava ga, keirau toki kei na noqu itokani i Batumi ena yasayasa o Ajaria.

Au taqaya ena imatai ni gauna au vunau kina e Batumi. Au veinanuyaka, 'Au na vosa vakacava vei ira na tamata?' Au kurabui ni tarogi au tale mai na imatai ni marama au sotava: "O tu mada mai vei?" Dua na ka nona via kila e levu na ka me baleti ira na iVakadinadina, mani vulica sara na iVolatabu ena siga tarava!

Ni bera ni keirau lako i Batumi, a soli vei keirau na yaca ni nodra itikotiko na tataleitaki. Keirau sega ni kila vinaka na korolevu, keirau mani vakatataro vei ira na tu e gauni-

sala. Era sega ni sauma rawa e levu na neirau taro ni se qai vakayacani vou ga eso na gaunisala, ia era taleitaka na itukutuku keirau vunautaka. Toso na gauna keirau sa vuli iVolatabu kei na le 10 ina 15 ena dua ga na gauna.

Ni oti ga e va na vula neirau yaco yani, sa ra tiko ena soqoni e le 40 vakacaca. Keirau veinanuyaka, 'O cei ena qaravi ira na ka vovou qo?' Oti ga vakalailai era toki kece i Batumi o ira keimami dau ivavakoso vata tu, nira sa tekivu veivala na mataivalu e Georgia kei ira na saqata na matanitu. E tauyavutaki ena dua ga na siga na ivavakoso vou sa tu rawa na kena qase kei na painia era matua vakayalo!

Madona Kankia

SUCU 1962

PAPITAISO 1990

KENA ITUKUTUKU A lewena tu e liu na ilawalawa vaKominisi e Georgia, sa vukea e levu mera mai kila na ka dina. A tauri ivola ena imatai ni kalasi ni Koronivuli ni iTalatala ni Matanitu e Tbilisi ena 2015.

Au Nanuma Niu Marautaka tu na Bula

AU SE rogoa sara na ka dina mai na iVolatabu ena 1989. Au lewena tu ena gauna qori na ilawalawa vaKominisi e Senaki na vanua au susu kina. Au lewe ni matabose cecere ni matanitu makawa na Soviet, qori e via tautauvata ga kei na palimedi nikua. Keirau sa veimusumusuki tale tu ga kei na dua na cauravou, au nanuma kina niu sa marautaka tu na bula.

Erau vakavulici au o Na kei Ta meu lomana na Kalou. Au vakabauta kina na Kalou, dina ga niu lewena tu na ilawalawa vaKominisi. E saumi kece noqu lomatarotaro niu vulica na iVolatabu, au mani vakatulewataka meu yalataka noqu bula vei Jiova. Ia era sega ni duavata kei au na wekaqu, noqu itokani, ira keimami cakacaka vata, kei na noqu itau.

Era cati au na wekaqu ena vuku ni lotu vou au sa lewena.

E veisaqasaqa tale ga kei na veika au sa vulica na veika vakapolitiki. Au mani nanuma meu biubiu mai neitou, tagutuva noqu veimusumusuki, meu kere vakacegu tale ga mai na ilawalawa vaKominisi kei na matabose au lewena tu. Niu papitaiso oti, sa qai kaukaua ga nodra veivakacacani na noqu itokani kei na wekaqu. Au mani toki i Kutaisi niu kilai levu e Senaki, au lai painia sara.

Nira tarogi au eso me baleta na veika au vakanadakuya ena vuku ni noqu lotu vou, au dau tukuna niu sega ni veivutunitaka noqu vakatulewa. Erau sega ni duavata noqu itubutubu ena vakatulewa au cakava, ia au vakavinavinaka ni rau vakavulici au meu lomana na Kalou kei ira na kainoqu. E yaga sara vakalevu qori ena noqu bula.

Gizo Narmania kei Igor Ochigava

Erau vukei ira vakalevu na mataveitacini na tacida tagane qo ena gauna ni ivalu e Abkhazia.

Sega ni Seavu na Loloma Dina vaKarisito

Igor: Keirau tiko ruarua ena tauni o Tkvarcheli, Abkhazia, era tiko tale ga kina eso tale na iVakadinadina. Na ivavakoso e qarava na iwasewase lailai keimami lewena e tiko sara mai na korolevu o Jvari, rauta ni 85 na kilomita na kena yawa. Au dau lako gona e veivula i Jvari meu lai kauta mai na neimami ivola vakaivolatabu. Ni cava ga na veiliutaki ni matanitu makawa na Soviet Union ena 1992, era sa vinakata na yasayasa o Abkhazia mera sa kua ni vakarurugi ena dua na lewa. Era mani veivala na mataivalu ni Georgia kei na ilala era saqata na matanitu, qai sotavi kina e levu na ka dredre.

Gizo: Au papitaiso niu yabaki 21, oti ga e dua na yabaki sa qai tekivu na ivalu. Dua na ka nodra rere na mataveitacini ena gauna qori, era sega ni kila mera vunau vakacava. E baci cakava o Igor na nona itavi vakaivakatawa qai vakayaloqaqataki keimami ena nona kaya: “Qo na gauna meda vakacegui ira

kina na lewenivanua. Meda vunau meda rawa ni kaukaua tiko ga vakayalo.” Keimami sa qai qaseqasetaka toka e veisiga na neimami vakacegui ira na lewenivanua ena itukutuku vakavolatabu.

Igor: Gauna e tekivu kina na ivalu, sa vinakati me keimami muria e dua na gaunisala vou me lai kau mai kina e Jvari na ivola. Niu susu ena yasayasa qo, au kila kina eso na vanua e rawa ni muri ena veiteitei kei na ulunivanua. Ia sega ni kena ibalebale qori nira sega ni rawa ni yaco yani e keri na ilala era vakaiyaragi. E leqataki tale ga de bulu tu ena veivanua ya na gasaukuro. Au nanuma meu dau lako taudua ga e veivula niu sega ni via vakaleqai ira na mataveitacini. Ena veivuke i Jiova, e sega vakadua ni leqa na keimami kakana vakayalo qai veivuke vakalevu qori ena neimami kaukaua tiko ga vakayalo.

A sega ni yaco na ivalu e Tkvarcheli, ia keimami sotava e levu na ka dredre ni sa caka tale ga na sogo gaunisala ena neimami tauni. Keimami lomaleqa ni sa voleka tiko na vulaililiwa, sa lailai tale ga na kakana. Dua na ka neimami marau nira sa vakarautaka tu eso na ka na mataveitacini mai Jvari mera vukei keimami kina!

Gizo: E kerei ratou na noqu vuvale o Igor ke rawa ni lai maroroi tiko e vale na kakana, me qai wasei tiko mai kea vei ira na mataveitacini. Sa nanuma tiko o Igor me lai kau iyaya mai Jvari. Dua na ka neimami leqataki koya ni levu na vanua e yadravi tu, e rawa ni sotavi ira tale ga na ilala era vakaiyaragi kei ira na daubutako.—Joni 15:13.

Keimami marau ni Iesu bula mai o Igor ni oti e vica na siga, na kakana e kauta mai keimami sa rawa ni kana toka kina me vica na vula! Keimami vakadinadinataka ena gauna dredre qori ni sega ni seavu na loloma dina vaKarisito.—1 Kor. 13:8.

Pepo Devidze

SUCU 1976

PAPITAI SO 1993

KENA ITUKUTUKU A susu ena lotu *Orthodox*, qai dau saga me muria vinaka sara na kena ivakavuvuli. Gauna e taura kina na dina, rau lai vei qaravi sara e Peceli kei na watina. Erau painia lavotaki tiko ena gauna qo.

Au Raica Sara ga e Mataqu!

AU SE kilai ira sara na iVakadinadina niu se vuli tu e Kutaisi. A kaya vei au e dua keitou tiko veitikivi nira sega ni vakayagataka na ivakatakarakara na iVakadinadina ena nodra sokalou, era sega tale ga ni vakabauta ni Kalou o Jisu. Qori e veisaqasaqa kei na vakabauta ni lotu *Orthodox*.

Niu Iesu i Tsageri ena 1992, au rogoca sara nira tiko tale ga e kea na iVakadinadina. E levu na ka vinaka e sa rogoca me baleti ira o tinaqu. Ia e sega ni veisautaka qori noqu rai me baleti ira, e mani kaya vei au: “Lako, mo lai raica sara ga na ka era vakavulica.”

Erau dau sikova tiko yani e dua na vuvale ena neitou yasa yasa e rua na painia o Pavle kei Paata. Erau dau marautaka e levu na nodrau gole yani, erau dau vakarogoci rau, ra taro

tale ga. Au mani nanuma meu lai vakarorogo tu mada. Gauna kece au taro kina, erau dolava na iVolatabu rau solia vei au meu wilika. Qori e veisautaka noqu rai, niu raica sara ga e mataqu na ka e kaya na iVolatabu!

Sega ni dede au sa vulica tale ga na iVolatabu, oti keitou sa papitaiso sara e le tini. A qai dua na iVakadinadina i Jiova o tinaqu.

Niu railesu, dua na ka noqu vakavinavinaka ni rau sauma noqu taro na painia ena nodrau solia vei au na iVolatabu meu wilika sara ga kina na kena isau. E vukei au vakalevu qori meu dei niu tusaqati ena vuku ni ka au vakabauta. Au sa vakayagataka tale tiko ga qo na iwalewale au taleitaka kina na ka dina ena imatai ni gauna, oya me dola sara ga na iVolatabu mera raica kina eso tale na ka dina!

1998-2006

**Veivakalougatataki “ena Gauna
Vinaka kei na Gauna Ca.”**

—2 Tim. 4:2.

ME TEKIVU mai na veiyabaki ni 1990, e tubu na kedra iwiliwili na dautukutuku kei na tataleitaki e Georgia. Era tiko tale ga ena iVakananumi ni mate i Jisu ena 1998 e le 32,409.

Era se vou ena dina e levu na dautukutuku kei na qase ni ivavakoso, qai lailai na nodra kila. Ena vinakati mera vakavulici ena ka e vauca na cakacaka vakavunau kei na ituvatava ni isoqosoqo. Ia era na vakavulici vakacava?

Veitokoni na iSoqosoqo i Jiova

Erau vuli ena *Gilead Extension School* mai Jamani o Arno kei Sonja Tüngler rau qai lesi i Georgia ena Maji, 1998. A vakadonuya tale ga na iLawalawa Dauvakatu-lewa ena yabaki qori me dua na valenivolavola e Georgia, ia ena vakarurugi ina valenivolavola ni tabana e Rusia.

A tauyavu e dua na Komiti ni Vanua me qarava na cakacaka vakavunau. Gauna e vakadonui kina vakalawa na cakacaka, sa qai vakauta yani na ivola vakaivolatabu na valenivolavola e Jamani. Na veivakadonui vakalawa qori e vakarawarawataka tale ga na voli ni tikiniqele me tara kina na Vale ni Soqoni kei na valenivolavola ni tabana.

Gauna ni Veivakavulici

A vakatabui tu na cakacaka donuya na veiliutaki ni matanitu makawa na Soviet, era sega ni rawa kina ni vunau e veivale na dautukutuku. E nanuma lesu o Arno Tüngler: “Levu na dautukutuku era dau vunau e salatu,

Arno kei Sonja
Tüngler

ia era sega ni matau ena vunau e veivale kei na nodra sikovi na tataleitaki.”

E kaya o Davit Devidze dua vei ira na veiqaravi ena valenivolavola vou ena Me, 1999: “E levu sara na caka-caka e tu me caka e Peceli kei na yalava. E levu na ka keimami sa wilika, ia keimami sega ni kila me muri vakacava. Keimami saga kina me keimami vuli vei ira na mataveitacini matua e talai ira yani na iLawalawa Dauvakatulewa.”

Era vuli kece na mataveitacini e Georgia kei ira era gole yani mera lai veivakavulici. (V kai. 27:17) E levu sara na ka era vulica vei ira na mataveitacini e Georgia o ira na lai veivuke e kea.

Nodra iTovo Talei na Mataveitacini

Erau se nanuma vinaka tu o Arno kei Sonja na nodra veikauaitaki na mataveitacini ena gauna rau yaco yani kina e Georgia. Era veivuke vakalevu ena nodrau sasaga me rau vakamatauni rau ena nodrau ilesilesi vou.

E kaya o Sonja me baleta nodra lomasoli na mataveitacini: “Erau dau kau kakana yani vei keirau e dua na veiwatini rau toka voleka. Dua na tacida yalewa e dau kauti keirau ena cakacaka vakavunau, vakaveikilaitaki keirau ena ivavakoso, qai vakamacalataka vei keirau e levu na ivakarau vakavanua e Georgia. E dua tale na tacida yalewa e vukei keirau ena vosa vakaGeorgia.”

Erau lesi tale ga i Georgia ena 1999 e dua na veiwatini mai Kenada o Warren kei Leslie Shewfelt. Erau kaya: “Keirau qoroya qai tarai keirau vakalevu na nodra itovo na mataveitacini e Georgia. Dua na ka nodra veikauaitaki kei na nodra veilomani na gone kei na qase.”

O ira na lesi i Georgia era sega ni kauaitaka na veika dredre era sotava, era kauaitaka ga vakalevu nodra itovo vinaka na mataveitacini. Era taleitaka tale ga na mataveitacini e Georgia na nodra yalomalumulumu kei na

Mataveitacini e Georgia kei na daukaulotu era veiqaravi ena valenivolavola

nodra yalololoma na daukaulotu era lai vei qaravi yani.

Taleitaki na Ka Dina

Era taleitaka e levu na ka dina ena veiyabaki ni 1990, ra qai papitaiso ena 1998 e le 1,724. Na cava era taleitaka kina e levu na ka dina?

E vakamacalataka o Tamazi Biblaia a vei qaravi tu vakaivakatawa dauveilakoyaki ena dua na gauna balavu: “E kena ivakarau e Georgia mera vakavulici na lewenivanua mera lomana na Kalou. Ni wasei gona vei ira na itukutuku mai na iVolatabu, e rawarawa sara nodra ciqoma.”

E kaya o Davit Samkharadze e dau veivakavulici ena Koronivuli ni iTalatala ni Matanitu: “Ni tekivu vulica na iVolatabu e dua, era dau saga na wekana se o ira na tiko veitikivi me tagutuva nona vuli. E levu na dauveitusaqati qori era tini vulica tale na iVolatabu!”

E tete na itukutuku ni Matanitu ni Kalou ra qai veisautaka na nodra bula e levu. Dua tale na tubu e rawati ena Epereli, 1999, nira tiko ena iVakananumi e le 36,669.

“E Levu na Dauveitusaqati”

E vola o Paula me baleta nona cakacaka vakavunau e Efeso: “Sa dola tu qo e mataqu e dua na katuba levu ni cakacaka, ia e levu na dauveitusaqati.” (1 Kor. 16:9) Era vakadinadinataka na vosa i Paula na iVakadinadina e Georgia ni oti toka ga na iVakananumi vakairogorogo ena 1999.

Era soqoni vata ena Okosita 1999 e dua na ilawalawa e Tbilisi ra qai vakama na noda ivola. E liutaka na ilawa-

lawa qori e dua na bete ni lotu *Orthodox* sa vakacegui o Vasili Mkalavishvili. Sa tekivu sara ga e keru na veitusaqati qai va na yabaki na kena dede.

Ena nodra veivakabukani eso na lewenilotu ena ika17 ni Okotova, 1999, era lai vakacaca kina e le 200 ena soqoni ni ivakakoso o Gldani mai Tbilisi. Era mokuti ira na tiko ena soqoni ena kau kei na kaukamea. E vica vei ira na iVakadinadina era kau sara ga i valenibula.

Era sega ni totogitaki na dauvakacaca, qai sega ni cegu nodra vakacacani na iVakadinadina. Era sega ni duavata e levu na vakaillesilesi vakamatanitu ena veika e yaco wili kina na peresitedi o Shevardnadze, ia era sega ni cakava e dua na ka. Levu na gauna era dau yaco yani na ovisa nira sa biubiu makawa na dauvakacaca.

A bukana o Guram Sharadze e dua na lewe ni pali-medi e Georgia mera vakaucacataki na tacida. E kaya nira vakarerevaki na iVakadinadina. E nanumi ga ni sa oti na “gauna vinaka” ni kena vunautaki na itukutuku vinaka.

Veivuke ni iSoqosoqo i Jiova

E yavala totolo na isoqosoqo i Jiova me vukei ira na iVakadinadina e Georgia. Era dusimaki na mataveitacini ena ka mera cakava ke ra tusaqati. Era vakadreti tale ga ena vuna e bibi kina meda vosota na veitusaqati na lotu vaKarisito dina.—2 Tim. 3:12.

E kauta tale ga na isoqosoqo i Jiova ina mataveilewai na leqa era sotava tiko na mataveitacini. E nanuma lesu e dua na tacida tagane a vei qaravi voli ena Tabana Vakalawa ena valenivolavola ni tabana e Georgia: “Ena loma ni va na yabaki, e sivia e 800 na kudru e kau ina

A tekivu ena 1999 nodra tusaqati, buturaki, kei na vakamai ni nodra ivola na iVakadinadina i Jiova e Georgia

mataveilewai me baleti Vasili Mkalavishvili kei na nona ilala. Keitou kerea nodra veivuke na vakaillesilesi kei na so tale na isoqosoqo era rawa ni veivuke ena ka e vauca na dodonu ni lewenivanua. E kaburaka na itikotiko liu ni iVakadinadina i Jiova na veika era sotava tiko na mataveitacini e Georgia me rawa ni kilai, ia e sega ni tarova qori na veitusaqati.”*

Era Sega ni Soro Nira Vakarerei

Era sega ni soro na tacida nira vakarerei, era sosoqoni vata tiko ga. Era vakatulewa vakayalomatua tale ga na qase mera taqomaki kina na dautukutuku. E nanuma lesu o Brother André Carbonneau na loya mai Kenada a valataka nodra kisi ni veilewai na tacida: “E dau yadra tu e dua na tacida ena vanua ni soqoni, qai soli vua e dua na mobail. Ke raica nira gole yani e dua na ilala dauvakacaca, ena qiriti ratou sara na qase.”

Gauna kece era tusaqati kina na mataveitacini, erau dau veisiko e rua mai na valenivolavola ni tabana me rau lai veivakayaloqaqataki. E kaya o André: “Dua dina na ka totoka nodrau raica na tacida mai na valenivolavola nira mamarau qai matadredredre tu ga na mataveitacini ena vanua ni soqoni.”

Era sega tale ga ni soro na mataveitacini era sega ni tusaqati, wili kina o ira na vuli iVolatabu. E nanuma lesu o André nodrau veitalanoa kei na dua na yalewa sa rawata na ivakatagedegede me dautukutuku bera ni papitaiso. A tukuna vei André na yalewa qori: “Na veibuturaki au

* Ena ikuri ni ivakamacala me baleta na veilewai e valataki kina noda dodonu, raica na *Awake!* ni 22 Janueri, 2002, tabana e 18-24.

- ▲ Era vakacaca qai vakama na meca na nodratou vale na vuvale na Shamoyan (imawi) kei na vanua e dau maroroi kina na ivola (imatau)
- ◀ Segani vakayalolailaitaki ira na mataveitacini na kena vakacacani na veika era taukena

sarava ena tivi e vakaraitaka vei au o cei e lotu va-Karisito dina, au vinakata meu dua na lotu vaKarisito dina.”

Totoka na Veitokoni

Era sotava na ituvaki dredre na mataveitacini, ia era gugumatua tu ga ena cakacaka vakavunau. Era ivakaraitaki vinaka ni vakabauta kei na yaloqaqa. Na itovo e rua qori e laurai tale ga vei ira era dau valataka nodra kisi ni veilewai na tacida.

Era beitaki vakailasu ena tabana ni itukutuku na

- ▲ Era tusaqati na mataveitacini ena loma ni valeniveilewai, e tuba tale ga
- Era veivuke ena veilewai na mataveitacini ena Tabana Vakalawa mai Merika

mataveitacini nira vakavuna na kavoro ni vuvale, era sega ni vinakata na veiqaravi vakavuniwai, era dau saqata tale ga na matanitu. Era bole eso na loya mera valataka nodra kisi ni veilewai na tacida, ke mani vakaleqai mada ga kina na kedra irogorogo se na nodra cakacaka.

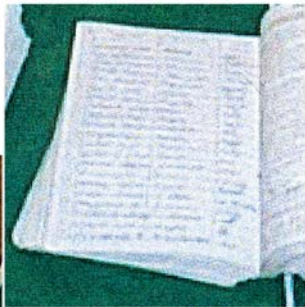
E kaya o John Burns na loya ni valenivolavola ni tabana mai Kenada a vukei ira na mataveitacini e Georgia: “Era bole mera veivuke na mataveitacini era loya. Era sega ni kauaitaka ke ra vakacegui mai na nodra cakacaka, era sega tale ga ni rere na vakaraitaka ena

mataveilewai nira iVakadinadina i Jiova.” O ira na tacida yaloqaqa qori era veivuke ena “kena taqomaki na itukutuku vinaka qai tauyavutaki vakalawa.”—Fpai. 1:7.

Sega ni Taleitaki na iValavala Kaukaua

E vakayacori tiko ga vei ira na mataveitacini na ivalavala kaukaua. Qori na vuna era veisoliyaka kina na tacida ena ika8 ni Januери, 2001, e dua na ivola ni kerekere mera taqomaki mai vei ira na ilala dauvakacaca, mera veilewaitaki tale ga na dau veibuturaki vakaveitalia.

E kaya o Brother Burns me baleta na inaki ni ivola ya: “Keimami vinakata me kilai ni dua ga na ilawalawa lailai e vakavuleqa tiko, e levu na lewenivanua e Georgia era sega ni taleitaka na ivalavala kaukaua e vakayacori tiko vei keimami na iVakadinadina i Jiova.”

Era sainitaka na ivola ni kerekere e vica vata na udolu na lewenivanua e Georgia mera tokoni ira kina na iVakadinadina

Ena loma ga ni rua na macawa, era sainitaka na nodra ivola ni kerekere na tacida e le 133,375 mai na veiyasa i Georgia, levu vei ira qori era lotu *Orthodox*. A lai soli na ivola vua na peresitedi o Shevardnadze, ia e sega ni oti na ivalavala kaukaua. Era taketetaki ira toka ga na mataveitacini na meca.

E vakalougatataki ira tiko ga na nona tamata o Jiova ena gauna dredre qori. Na kaukaua ga ni nodra veivakacacani na meca, na levu tale ga ni lewenivanua e vakayararataki ira tani mai na lotu lasu o Jiova.

Sereki Mai na Lotu Lasu

Dua e dau solibula ena cakacaka ni lotu *Orthodox* e Georgia o Babilina Kharatishvili. Ni se yabaki 30 vakacaca, e dau gole ina veitauni kei na veikorokoro me veivakavulici ena veika vakalotu.

Ia e via kila vinaka na Kalou o Babilina, e mani lai vuli ena koronivuli ni lotu *Orthodox* e Georgia. Dua na gauna e vakaraitaka vei ira na vakarorogo e dua na italatala na ivola *Na ka Mo Kila Mo Bula Tawamudu Kina*, qai tukuna mera kerea e dua na nodra ilavelave vei ira na iVakadinadina i Jiova. E kaya na italatala: “O na kila ena ivola qo e levu na ka me baleta na iVolatabu.”

E sega ni dau taleitaki ira na iVakadinadina o Babilina, e kurabui kina ni tukuna na italatala mera kerea nodra ivola! E kaya lo o Babilina, ‘Ke ra na vakavulici au ena veika me baleta na Kalou na iVakadinadina i Jiova, na cava tale au se cakava tiko eke?’ E vaqarai ira na iVakadinadina ena korolevu o Poti, qai vulica na iVolatabu.

A uqeti Babilina na veika e vulica ena iVolatabu me

Wasea o Babilina na ka dina vei makubuna o Izabela

veisautaka nona bula. E kaya ena dua na gauna: “Au biuta vakadua na qaravi matakau ena gauna au raica sara ga kina e mataqu ena iVolatabu ni cala na sokalou-taki ni ivakatakarakara. Au sega ni veivutunitaka na ka au cakava qori.” Sa yabaki 70 toka vakacaca o Babilina ena gauna e vakatulewataka kina me dua na iVakadina-dina i Jiova.

E ka ni rarawa ni se bera toka ni papitaiso o Babilina sa tauvimate qai mate ena 2001. A qai papitaiso ga e dua na makubuna o Izabela, se qaravi Jiova tiko ga ena yalo-dina ena gauna qo.

Vinakata me Sisita ni Lotu

A vinakata o Eliso Dzidzishvili me sisita ni lotu ena gauna e yabaki 28 kina. E sega ni dua na itikotiko ni lotu e Tkibuli na tauni e tiko kina, mani toki i Tbilisi ena 2001. A lai vakavulici ira toka e kea eso na gone ni se waraka tiko na macala ni nona vei qaravi ena itikotiko ni

Vinakata o Eliso Dzidzishvili (imawi) me sisita ni lotu, o Nunu Kopaliani (imatau)

lotu. Dua vei ira na nona gonevuli e iVakadinadina na tinana o Nunu.

E kaya o Eliso: “Keirau dau veitalanoa vakalevu ena iVolatabu. Au sega ni via rogoa e dua na ka e vakalasui kina na lotu *Orthodox*, ia na ivakamacala kece i Nunu e yavutaki sara ga mai na iVolatabu. Keirau veitalanoa-taka ena dua na siga na ivola *Na Cava e Loma ni Kalou vei Keda?* Au vakadeitaka ena parakaravu kei na veitiki-nivolatabu keirau wilika ni cata na Kalou me sokalou-taki na ivakatakarakara.”

Dua na siga a lai vakatataro tu o Eliso vua na bete. E taura rawa mai na nona isaunitaro na bete ni sega ni yavutaki ena iVolatabu na ivakavuvuli ni lotu. (Mari. 7: 7, 8) E vakadeitaka e keru ni sa kunea na ka dina, e mani vulica na iVolatabu qai papitaiso me iVakadinadina i Jiova.

Tara Vale ni Soqoni

A laurai ena 2001 ni vinakati me tara eso na vale ni soqoni ni tubu tiko ga na iwiliwili ni ivavakoso, e vinakati e rauta ni 70 na Vale ni Soqoni. E yaco tu e Georgia na veitusaqati, ia e sega ni tarova qori na sasaga ni kena tara na Vale ni Soqoni.—Esera 3:3.

Era vakavinakataka e liu na timi ni tarataravaki e dua na vale era dau vakayagataka tu e vica na ivavakoso e Tbilisi. Oti qori a tara e rua tale na Vale ni Soqoni, dua e Tbilisi kei na dua tale e Chiatura ena ra kei Georgia.

E nanuma lesu o Brother Tamazi Khutsishvili, a vei-vuke ena tarataravaki e Chiatura: “Keimami le tini-kalima na tara vale e veisiga. E vaka ga na kama ni veigasau na totolo ni nodra kila na lewenivanua ni keimami tara tiko e dua na vale ni soqoni vou. Keimami dau rogoca tale ga ena so na gauna nira via mai vaka-caca ena Vale ni Soqoni na dauveitusaqati.”

Vakacava ena vakaoti vinaka na tara ni Vale ni Soqo-

Vale ni Soqoni makawa e Tbilisi (imawi), kei na vale ni soqoni vou (imatau)

ni? E kaya o Tamazi: “E toso ga na cakacaka qai vakaoti na Vale ni Soqoni ena loma ni tolu na vula. Era veivakarerei wale tu ga na dauveitusaqati, sega ni bau laurai yani na matadra.”*

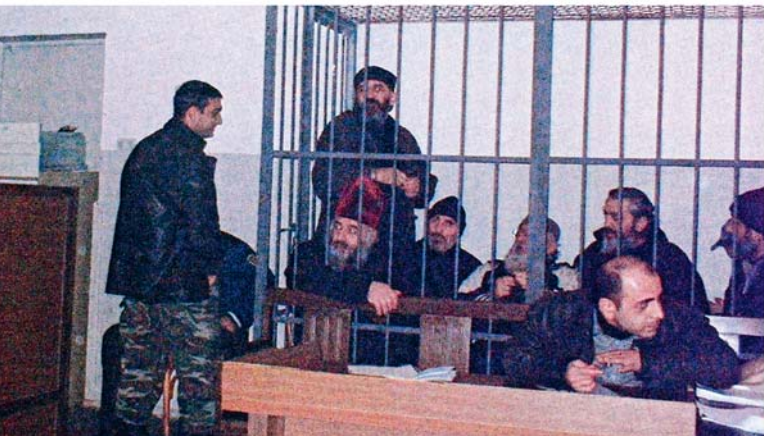
Yaga na Vosota

Ni tekivu tara ena Okotova, 2003, na Vale ni Soqoni ena korolevu o Samtredia, era baci vakarerei ira na mataveitacini na meca. A se qai vakaduri ga na lalaga, se bera tale ga ni mamaca na palasita era sa mai talaraka tale na vale na dauveitusaqati.

Ia era marautaka na mataveitacini e Georgia na veisau a yaco ena Noveba 2003. Ni veisau ena yabaki qori na matanitu e veiliutaki, sa soli vakalevu vei ira na tacida

* A tara e vitu na Vale ni Soqoni e Georgia mai na 2001 ina 2003.

Era qai vesu na ilala dauvakacaca ni lotu *Orthodox* kei na nodra iliuliu o Vasili Mkalavishvili

Sevutaki na *Vakadewa ni Vuravura Vou* ena vosa vakaGeorgia ena 2006

na galala ni sokalou. Era vesu tale ga e levu na lewe ni lotu *Orthodox* era dau vakavu ca tiko vei ira na mataveitacini.

Vakalougatataki na Tamata ni Kalou

Gauna e oti kina na veitusaqati, era vakila na tamata i Jiova e Georgia e levu na veivakalougatataki. A sevutaki ena soqo ni tikina ena 2004 na *Vakadewa ni Vuravura Vou* ena *iVolatabu vaKirisi* ena vosa vakaGeorgia.

Dua tale na ka guiguilecavi dredre a yaco ena soqo ni tikina ena 2006 e kena usutu “Voleka Noda Vakabulai!” E sega ni tukuni rawa na levu ni nodra marau na tiko

ena soqo nira rogoca ni na vunau o Geoffrey Jackson, e lewe ni iLawalawa Dauvakatulewa. Dua na ka nodra kurabui ni kacivaka o Brother Jackson na sevutaki ni *Vakadewa ni Vuravura Vou*, na iVolatabu taucoko ena vosa vakaGeorgia!

Era tagi e levu era tiko ena soqo ena levu ni nodra marau. E kaya e dua na tacida yalewa: “Au sega ni vakamacalataka rawa na levu ni noqu marau ni sa qai dua na vakadewa ni iVolatabu taucoko. . . . Dua dina na soqo vakairogorogo.” Era marautaka na kana magiti vakayalo e sivia na 17,000, na veika tale ga e yaco ena soqo qori e dua na cavuikalawa levu ena kedra ivolatukutuku na tamata i Jiova e Georgia.

Oti na Veitusaqati!

Era se nanuma vinaka tu e levu na veika vakadomobula a yaco e Georgia ena 1999 ina 2003. Era vakaraitaka na mataveitacini e veiyasa i vuravura nodra kauai nira nanumi ira na tacidra e Georgia ena masu. (Jeme. 5:16) Dua na ka nodra marau na mataveitacini e Georgia ni oti na veitusaqati ena 2003, sa sega ni dua na ka e vakalatilati ena nodra cakacaka. Era vakavinavinakataka na tacida e Georgia na nodra yalololoma kei na nodra veitokoni na mataveitacini e veiyasa i vuravura.—1 Pita 2:17.

Dua na vanua era dau vunau kina na mataveitacini e Khulo

“Qo na Nodra iVotavota na Dauveiqaravi i Jiova.”

—Aisea 54:17.

E VAKALOUGATATAKA o Jiova na nodra gugumatua ena cakacaka vakavunau na tacida e Georgia. E rawa ni tukuni ni sa roboti Georgia taucoko na itukutuku vinaka.

Ena vica na yabaki tiko ga qo, era kauaitaka vakalevu na dautukutuku gugumatua kei na painia na yalava e sega ni dau tarai wasoma. Eso na koro era tu sara ena

Cake: Vakarau vunau na dautukutuku ena veiulunivanua e Ushguli

- ▲ Dautukutuku ena yasayasa o Svaneti
- Ana kei Temuri Bliadze

veiulunivanua, qai tiko ga na lori e rawa ni gole kina se vakayagataki eso tale na sala ni veitosoyaki.

A vakauta ina ivavakoso kece na valenivolavola ni tabana e Georgia ena 2009 na lisi ni yalava e sega ni dau tarai wasoma. Era sureti tale ga na dautukutuku mera veitokoni ena vunau. Ia e vinakati na sasaga me vakayacori kina na cakacaka qori.

Erau se qai volia oti ga e dua na qele me tara kina nodrau vale e dua na veiwatini vou o Temuri kei Ana Bliadze. Erau rogoca sara ni vinakati vakalevu na veivuke ena veiulunivanua e Ajaria. Erau kila ni qo e dua na sala rau na vakarabailevutaka kina nodrau cakacaka vakaitalatala.

Erau mani gole ena yasayasa vakaAjaria. Ni oti e dua na macawa nodrau tiko e kea, e kaya o Temuri: “Era dau taubale na dautukutuku ina veikorokoro. Au nanuma kina ni na yaga sara vakalevu ena yalava ya na neirau lori.”

E kaya o Ana: “E sega ni rawarawa na toki ni keirau sa veivolekati kei ira na lewe ni neirau ivavakoso e liu, era tu tale ga kina na wekai keirau. Ia keirau vakadinata na veivakalougatataki i Jiova.” Sa tolu vakacaca na yabaki nodrau veitokoni tiko o Temuri kei Ana ena iwasesewase lailai o Keda, dua na tauni ena yasayasa vakaAjaria.

Painia Gugumatua

Era lesi eso mera painia lavotaki vakalekaleka, qai vakilai vakalevu na yaga ni nodra veivuke ena veivanua tu yawa. Ni oti na gauna e soli mera qarava kina nodra ilesilesi, era vakatulewataka e levu na painia

Khatuna Kharebashvili kei Khatuna Tsulaia e Manglisi

mera tiko ga ena vanua era lesi kina nira nanumi ira na nodra vuli iVolatabu.

Erau lesi me rau lai painia ena tauni totoka o Manglisi e rua na tacida yalewa na yacadrau ruarua o Khatuna. E se sega ena vanua ya na iVakadinadina, qai vuavuai-vinaka nodrau cakacaka vakaitalatala na tacida yalewa. Erau tauyavutaka e 9 na vuli iVolatabu ena imatai ni vula, 12 na ikarua ni vula, 15 na ikatolu ni vula, oti sa lai 18 sara na vuli iVolatabu! Erau vakatulewataka me rau tiko ga e Manglisi me rawa ni tomani tiko ga na vuli iVolatabu.

E vinakati me rau cakava na tacida yalewa qo eso na ka me rau bula tiko kina e veisiga. Era kenadau na lew-nivanua e Manglisi ena kena vakasaqari e dua na ka e vaka na jamu, ia e caka mai na vua ni paini qai tukuni ni rawa ni bulabula vinaka kina e dua. Qori e

dua nodrau ivurevure ni ilavo na painia, erau dau lai tomi vua ni paini vou me lai volitaki ena makete. Ia rau qai kunea e dua tale na ivurevure ni ilavo.

A kauta yani vei rau eso na luvenitua e dua na vuli iVolatabu. E tukuna o gonevuli ni sega ni kila ni a vakalutu yaloka e dua na tinanitua, e kidacala ena dua na siga ni sa kauti ira yani na luvena o tinatina. Sa levu tu na nona toa, e mani nanuma me solia vei rau na painia na luvenitua. E kila toka na susu toa e dua vei rau na painia, rau mani nanuma me sa dua nodrau banitua me veivuke ena nodrau bula e veisiga.

E kaya e dua vei rau na tacida yalewa: “A rawa ni kei-rau tiko e Manglisi me lima na yabaki ena veivuke i Jiova, nodra veivuke na mataveitacini kei na vuli iVolatabu.” Sa dua toka na iwasewase lailai ena tauni ya ra qai gugumatua na mataveitacini.

Yalava e Duatani na Kena Vosa

Era gole i Georgia ena dua na gauna lekaleka sa oti e levu mai vanuatani. Era vakabauta e levu na painia ni sa tadola e dua tale na yalava vou ni vunau. Era mani vulica eso tale na vosa me vaka na vosa vakaArapea, vakaAzerbaijan, vakaJaina, vakavalagi, vakaPerisia, kei na vosa vakaTaki.

Levu na painia era toki ina iwasewase se ivavakoso e duatani na kena vosa, eso tale era toki ina vanua e vinakati kina vakalevu na veivuke. Erau se yabaki 20 vakacaca o Giorgi kei Gela ena gauna erau toki kina ena dua tale na vanua e tiko tikivi Georgia. E kaya o Giorgi ni rau marautaka nodrau toki ni rawa ni rau qaravi Jiova kina ena nodrau vinaka taucoko.

E kaya o Gela: “Levu sara na ka au vulica me baleta na itavi ni qase ni ivavakoso niu veiqaravi voli ena dua na vanua va ya. Dua dina na ka totoka me vakayagataki iko o Jiova mo vukei ira na nona ‘sipi lalai.’ ”—Joni 21:17.

E tomana o Giorgi: “E sotavi eso na ituvaki dredre, ia keirau sega ni veivutunitaka e dua na ka ni keirau sa rui ogaoga ena neirau veiqaravi. Keirau kila ni keirau cakava tiko ga na ka e dodonu me keirau cakava.”

A lai veiqaravi e Taki me vica na yabaki e dua na tacida tagane, na yacana tale ga o Gela. E kaya: “Au sega soti ni marautaka noqu veiqaravi ni se qai tekivu, ni dredre noqu vulica na vosanivanua. Ia au sega ni tukuna rawa na levu ni noqu marau niu sa kila na kena vosa, au sa rawa ni veivosaki kei ira na mataveitacini kei ira ena yalava.”

Dua tale na tacida yalewa o Nino, sa tini toka vakacaca na yabaki nona painia e Istanbul, Taki. E kaya: “Au sa tekivu vakila sara ga na veitokoni i Jiova mai na siga au toki kina. Ni o painia ena yalava e duatani na kena vosa, o rawa ni sotava e veisiga na veika marautaki ‘e dau talanoataki ena *iVolaniyabaki*.’ ”

Era Nanuma na Dauveibuli

Levu era talanoataki ena vica na ulutaga sa oti era ‘nanuma na Dauveibuli Cecere ena nodra gauna vakaitabagone.’ (Dauv. 12:1) Era le 3,197 na painia e Georgia, qai duanaikatolu ni iwiliwili qori era yabaki 25 lako sobu. Na cava era toso vinaka kina vakayalo na itabagone e Georgia?

Dua na ka e laurai ni veivuke ena nodra toso na itabagone na nodra dau veivolekati na vuvale e Georgia. E kaya o Konstantine, a susugi ratou na lima na luvena ena dina: “A vakayarayarataki au mai na ka dina na nona veikaroni vakayalololoma o Jiova me vaka e dua na tama. Gauna au vakavuvale

kina, au dau saga me ratou doudou tale ga ni torovi au na luvequ.”

Dua tale na tama o Malkhazi e tolu na luvena, rau dau qai saga vakaveiwatini me ratou veivolekati tiko ga vakavuvale. E kaya o Malkhazi: “Keirau dau kerei ratou na gone me ratou vakasamataka na veika eratou taleitaka me baleti keirau, kei na veika eratou taleitaka me baleti tuakadratou se tacidratou. Oti eratou dau kerei me ratou vakamacalataka nodratou nanuma ena neitou sokalou vakavuvale. Eratou vulica e keru me ratou dau kauaitaka qai vakavinavinakataka na veika era vinaka kina eso tale.”

“Sa Qai Vakainaki Dina Noqu Bula!”

E yaga tale ga ena nodra toso vinaka na itabagone na nodra lesi ena so na itavi ena ivavakoso nira se gone. E kaya o Nestori a papitaiso ni se qai yabaki 11: “Eratou lesi au na qase ena so na itavi lalai niu se gone. Au vakadeitaka kina ni tiko na kequ yaga ena ivavakoso.”

E yaga dina nodra veitokoni na qase kei na nodra ivakaraitaki vinaka eso tale. E kaya o Koba, dua na taci Nestori: “Au duidui toka vei ratou na vo ni taciq ni levu na ka dredre au sotava niu se itabagone. Ia e ivakaraitaki vinaka vei au e dua na cauravou e qase ni ivavakoso, e dau kauaitaki au qai sega ni dau vakalelewa. E vukei au vakalevu meu qaravi Jiova tale.”

Eratou sa veiqaravi tiko ena gauna qo ena dua na yalava tu yawa o Nestori, Koba, kei na ganedrau o Mari. E kaya o Koba: “Sa qai vakainaki dina noqu bula!”

“Muria Tiko na ka Dina na Luvequ”

E veivuke na valenivolavola ni tabana ena nodra veisusu na itubutubu ni dau vakayagataki ira vakalevu na itabagone ena so na taba ni veiqaravi. E kaya e dua na lewe ni Komiti ni Tabana: “Era vakamareqeti na neimami itabagone, oya na vuna keimami dau tokoni ira kina ena nodra sasaga mera rawata na nodra isausau vakayalo.”

E dau guiguilecavi dredre vua e dua na itabagone na nona cakacaka kei na nona veimaliwai kei ira na mataveitacini matua. E kaya o Mamuka, a veivuke ena tara ni Vale ni Soqoni Lelevu e Tbilisi: “Na cakacaka va qo era veivuke kina mai vanuatani levu sara ga na ka au vulica vei ira. Au vulica na veika me baleta na cakacaka, au vulica tale ga e levu na ka vakayalo.”

E veivuke sara vakalevu ena nodra toso vakayalo na itabagone e Georgia, na nodra veivolekati vakavuvale, nodra veivakayaloqaqataki na qase ni ivavakoso, kei na nodra ivakaraitaki vinaka eso tale. Era duavata na itubutubu e Georgia kei na ka e vola na yapositolo o Joni: “Sega tale ni dua na ka au marautaka vakalevu: niu rogoca nira muria tiko na ka dina na luvequ.”—3 Joni 4.

Cakacaka Levu ni Vakadewa

A kerei ira kece na valenivolavola ni tabana ena 2013 na iLawalawa Dauvakatulewa mera raica ke tiko e dua tale na vosa e vosataki ena nodra vanua e vinakati me tabaki na kena ivola. Na inaki ni sasaga qori mera rogoca kina e levu na itukutuku vinaka.

E mani nanuma na valenivolavola ni tabana e Georgia me vakadewataki eso na ivola ena vosa vakaSvan kei na vosa vakaMingrelia. Na rua na vosa qori e via tautauvata ga kei na vosa vakaGeorgia.

Erau kaya e rua na painia gugumatua mai na yasayasa o Svaneti: “Era kauaitaka dina na nodra bula vakayalo na lewennivanua e Svan, era doka tale ga vakalevu na iVolatabu. E vei-sau nodra rai e levu era sega ni dau taura noda ivola e liu nira raica ni sa vakadewataki sara ga ena nodra vosanisucu.”

Era cakacaka vata na mataveitacini e Georgia kei ira mai vanuatani ena tara ni Vale ni Soqoni Lelevu e Tbilisi

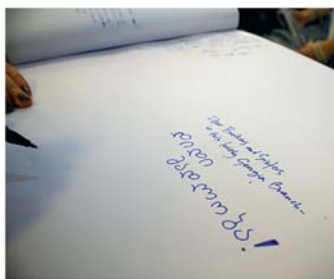
- ▲ Komiti ni Tabana e Georgia: Wayne Tomchuk, Levani Kopaliani, Joni Shalamberidze, Michael E. Jones
- ▶ Vakatabui ni valenivolavola ni tabana e Tbilisi, 2013

Era luluvu e levu na dautukutuku era vosa vakaMingrelia ni sa caka na soqoni ena nodra vosanisucu. E kaya e dua na painia cauravou o Giga: “Au sa rawa ni vakamacala ena noqu vosa ga ena gauna ni soqoni. E liu, au dau vakadewataka rawa ena noqu vakasama na ka meu kaya au qai vakamacala.”

E duavata kei na tacida qori o Zuri, dua na qase ena ivava-koso vakaMingrelia e Tkaia. E kaya: “Levu na ka marautaki, levu tale ga na ka rarawa au sotava ena noqu bula. E sega ni bau dua na ka qori e vakatagici au. Ia na imatai ni gauna e lagati kina na noda sere ena vosa vakaMingrelia, era tagi kece na tiko ena soqoni wili kina o yau.”

Soqo Vakairogorogo

Dua na soqo vakairogorogo ena kedra ivolatukutuku na tacida e Georgia a vakayacori ena Vakarauwai na ika6 ni

Epereli, 2013. A vakatabui kina na valenivolavola ni tabana, dua na Vale ni Soqoni Lelevu, kei na dua na vanua me dau caka kina na vuli vakalou. A vunau ena soqo qori o David Splane, e lewe ni iLawalawa Dauvakatulewa. Era lomasoli e levu na mataveitacini e Georgia mera vakaicilitaki ira na le 338 na vulagi mai na 24 na vanua.

Dua tale na ivunau lavotaki ena siga tarava. Era rogoca se sarava rawa na porokaramu qori e le 15,200, ni vakayagataki na vidio me semai ira na vale ni soqoni e Georgia taucoko ina vanua e vunau kina o Brother Splane. Qori na soqo levu dua-dua mera bau marautaka na mataveitacini e Georgia. E vakatubuqoroqoro dina meda raica nodra veivakayaloqaqataki kei na nodra mamarau na mataveitacini. E kaya e dua na tacida cauravou: “Qo na sabolo ni veika ena yaco ena vura-vura vou.”

E vakilai vakalevu e Georgia na yaga ni Koronivuli ni Vuli iVolatabu ni Veiwatini, sa kilai ena gauna qo me Koronivuli ni iTalatala ni Matanitu. Era sa vuli oti ena koronivuli qori e sivia na le 200 me tekivu mai na 2013. Dua na ka nodra marautaka na gonevuli na veika era vulica, e uqeti ira sara ga mera lai veiqravi ena vanua cava ga e vinakati kina na veivuke.

“Tadolova na ka e tu Mai Liu”

Sa roboti Georgia na itukutuku vinaka ena vuku ni nodra gugumatua na isevu ni dautukutuku ni Matanitu ni Kalou. A vakalougatataki ira vakalevu na tacida o Jiova ena vuku ni nodra lomana na Kalou kei na kainodra, nodra vakabauta, yaloqaqa, kei na nodra yalorawarawa.

Era vakadeitaka na sivia na le 18,000 na mataveitacini e Georgia mera tomana tiko ga na cakacaka era tauyavutaka na nodra itokani ena veiyabaki sa sivi. Qori na nodra vukei e levu tale mera vakadinadinataka na kaukaua ni Vosa ni Kalou.—Fpai. 3:13; 4:13.

Era Ciqoma na ka Dina na Matatamata na *Kurd*

E KAYA o Gulizar: “Au dau vakavinavinakataka vakalevu vei Jiova na kena vakatakilai vei au ena noqu vosanisucu na veika me baleti koya.”

Oti e walu na yabaki nona veimaliwai voli kei ira na iVakadinadina i Jiova o Gulizar, sa qai vakila na yaga ni soqoni ni sa caka ena nona vosanisucu (vosa vaKurd), lai papitaiso sara. O Gulizar e cavutu mai na matatamata na *Kurd*, levu vei ira na ilawalawa qori era ciqoma na ka dina e Georgia ena vica na yabaki tiko ga qo. Na cava e kilai me baleti ira na *Kurd*?

Sa vica vata na senitiuri na nodra tawana voli na *Kurd* na veivanua ena Tokalau e Loma. Era kaya eso na dauvakadidike nira nodra kawa na kai Mitia e cavuti ena iVolatabu. (2 Tui 18:11; Caka. 2:9) Na nodra vosa e via tautauvata kei na vosa vakalrani.

E vica vata na milioni na *Kurd* era tu ena duidui vanua, wili kina o Armenia, Irani, Iraki, Siria, kei Taki. E rauta nira le 20,000 era tiko e Georgia. Era daulotu na ilawalawa qori ra qai vakamareqeta na veika vakayalo.

E 500 na dautukutuku ena gauna qo era vosa vaKurd e Georgia, qai tolu na kena ivavakoso. Dua na ka nodra marau e Georgia ni vakayacori ena 2014 e Tbilisi na imatai ni soqo ni veiwasevase vaKurd, ra qai tiko kina na mataveitacini mai Armenia, Jamani, Taki, kei Ukraine.

Na Kaukaua ni Loloma

A SE buketetaki voli o Sanel sa ra tukuna vei rau na nona itubutubu na vuniwai ni kalougata ke na bula ena gauna e sucu kina. Ia ke bula, ena tauvi koya e levu na mate. Ena imatai mada ga ni nona siga ni bula e vuravura, sa vinakati tale me caka vua na veisele. Erau vakaitikotiko na nona itubutubu e Abkhazia na yasayasa sa tugalala mai Georgia. Erau sega ni raica rawa e kea e dua na vuniwai ena cakava na veisele vei Sanel qai sega ni vakayagataki kina na dra.

Erau veitaratara sara na nona itubutubu ina Komiti Veitaratara kei na Valenibula.* Dua na ka nodrau marau nira raica rawa na tacida ena komiti qori e dua na vuniwai ni veisele e Tbilisi na koroturaga kei Georgia. Ia e se malumalumu o tinai Sanel ni se qai vakasucu oti ga, e sega ni rawa ni lako kei luvena. E mani tukuni me rau veikau ina valenibula e Tbilisi na bubu nei Sanel, erau iVakadinadina i Jiova ruarua.

E vereverea toka na veisele, ia a vakayacori vinaka. Erau kaya na bubu: “Keirau tiko e valenibula me 20 vakacaca na siga. Dua na ka nodra veinanumi na mataveitacini e Georgia, levu era veisiko yani ra qai kaya nira tu vakarau mera veivuke. Keirau sa rogoca ga nida dau veilomani vakaveitacini, ia qo keirau sa vakadinadinataka sara ga.”

* Sa ra veikilai toka na qase ni ivakoso era lewe ni komiti qo e Georgia kei na sivia na 250 na vuniwai era rawa ni veisele qai sega ni vakayagataki kina na dra.

DUANADRAU NA YABAKI SA OTI 1917

A TUKUNI ena *Vale ni Vakatawa* ni imatai ni Janueri, 1917: “Ni tekivu na yabaki vou, e tekivu vata kei na veivala, tiko ya-
vavala, kei na veivakamatematei.” Io, a se vakilai tu ga e Urope na revurevu ni iMatai ni iValu Levu, e dau kilai tale ga me iValu Levu ni tara na veiyasa i vuravura na veivakamatei e yaco kina.

A sega ni se matata sara vei ira na Gonevuli ni iVola-
tabu ena gauna ya na ibalebale ni tawaveitovaki vaKarisito. Ia era saga e levu mera kua ni vakaitavi ena veivaka-

matematei. Kena ivakaraitaki, a vakadeitaka me tawaveitovaki tiko ga o Stanley Willis dua na cauravou ni Igiladi e yabaki 19. A vola ni se bera ni veilewaitaki ena vuku ni nona vakatulewa: “E ka dokai dina meu dua na ivakadinadina. E tukuna vei au ena mataka nikua na Kanala ni na soli vei au na isulu ni mataivalu meu dara, keu bese, ena veilewaitaki au na mataivalu.”

Ni dei tu ga o Stanley ena nona vakatulewa, a bala i valeniveivesu qai vakacakacakataki vakaukaua. Ia e donu tu ga nona rai. A vola ni oti e rua na vula: “E vu ni ‘yaloqaga’ na ka dina, e rawa ni vosota kina e dua . . . na veika era sega ni vosota rawa eso tale.” E dau vakayagataka vinaka o Stanley nona gauna e valeniveivesu, e kaya: “E yaga na veika rarawa au sotava ni levu kina na noqu gauna ni masu, vakasama vakatitobu, kei na vuli.”

Ni toso na gauna, sa vakaitavi tale ga o Merika ena ivalu. Ena nona vosa ina bese lawa ni matanitu o Merika ena ika² ni Epereli, 1917, a kacivaka kina na peresitedi o Woodrow Wilson ni sa vakadonui me valuti o Jamani. Oti ga e va na siga sa tekivu vala o Merika. Qori e dua na ituvaki e vakatovolei kina nodra tawaveitovaki na mataveitacini e Merika.

Ni vinakati vakalevu na sotia, a biuta na matanitu o Merika e dua na lawa e vakatokai na *Selective Service Act*. Na vula ga e tarava, a biu tale e dua na lawa e vakatokai na *Espionage Act*. Na imatai ni lawa e vauca nona digitaki ira e vica vata na udolu na tagane na matanitu o Merika mera curu ina mataivalu. Na ikarua ni lawa e vauca na itotogi ena tau vei ira era sega ni via vakaitavi ena ivalu. Era qai vakayagataka na meca na ikarua ni lawa mera ‘vakatubuleqa kina ena yaca ni lawa’ vei ira na tamata i Jiova.—Same 94:20.

Era sega ni kurabuitaka na Gonevuli ni iVolatabu na tiko yavavala e yaco tu ena gauna ni ivalu. Sa vicasagavulu na

yabaki nodra vunautaka voli ni sa parofisaitaka oti tu na ivolatabu ni na yaco na ituvaki va qori. Era kurabuitaka ga na veileti a qai yaco ena kedra maliwa eso na mataveitacini.

Veivakatovolei kei na Veivakasavasavataki

Oti toka ga vakalailai na mate i Charles Taze Russell, era sa sotava na leqa na tacida e Merika. A veivosakitaki vakalevu na sala ena cicivaki kina na isoqosoqo i Jiova. A vakalawataka o Brother Russell ena 1884 na yaca ni isoqosoqo me Zion's Watch Tower Tract Society, qai kena peresitedi me yacova sara nona takali ena Okotova 1916. Gauna e peresitedi kina o Joseph F. Rutherford, era vinakata me vakalevutaki na lewa e soli vei ira eso na tagane era kilai levu ena isoqosoqo wili kina e va na dairekita.

Eratou sega ni taleitaka na le va qori kei na so tale na veika e veidusimaki kina o Brother Rutherford. Kena ivakairaitaki, na nona cakacaka vakaivakatawa dauveilakoyaki o Paul S. L. Johnson.

Ena ituvatuva a vakarautaka o Brother Russell ni bera na nona takali, ena lesi o Johnson me dua na mata ni isoqosoqo. Ena gole i Igiladi o Johnson me vunau, sikova na veivavakoso, me vakarautaka tale ga e dua na ripote ni cakacaka ena vanua ya. Dua na ka nodra kauaitaki koya kei na nodra vakacaucautaki koya na mataveitacini e Igiladi ni yaco yani e kea ena Noveba 1916. E ka ni rarawa ni qori e vakavuna tale nona dokadoka, e lai nanuma sara kina ni dodonu me sosomitaki Brother Russell.

A vakatalai ira eso na lewe i Peceli era sega ni vakarorogo vua, ia e sega ni soli vua na veivakadonui me cakava qori. A via taura tale ga na ilavo ni isoqosoqo e maroroi tu ena dua na baqe e Lodoni. E mani kaya o Brother Rutherford me lesu i Merika o Johnson.

A sega ni yalomalumulumu o Johnson me ciqoma na veivakadodonutaki ni lesu i Brooklyn. E cikevi Brother Rutherford tiko ga me talai koya tale i Igiladi me lai tomama nona

cakacaka e kea. Ni raica ni guce nona sasaga, a vakacuru-
vosa o Johnson vei ratou na dairekita ratou qai tokoni koya
e le va.

A siqema o Brother Rutherford ni ratou na via taura na
ilala qori na ilavo ni isoqosoqo e Merika me vaka ga a via
cakava o Johnson mai Igiladi. E mani vakacegui ratou mai
na matabose ni dairekita eratou lewena tu. E vakaroti ena
lawa e Merika mera digitaki e veiyabaki na lewe ni mata-
bose ni dairekita. Ia eratou digitaki ga e le tolu ena bose
vakayabaki ni isoqosoqo ena ika6 ni Janueri, 1917, qori o
Joseph F. Rutherford, Andrew N. Pierson, kei William E. Van
Amburgh. Eratou taura na le tolu qori na itutu ni peresitedi,
ivukevuke ni peresitedi, vunivola kei na dauniyau. Segga ni
dua tale e digitaki ena va na itutu ni dairekita a vo tiko. Era
nanuma eso ni ratou na taura na itutu vakadairekita ena
nodratou bula taucoko na le va eratou veitusaqati. Ia eratou
sa segga ni kilai vakalawa me ratou lewe ni matabose ni dai-
rekita ni ratou segga ni digitaki tale ena bose vakayabaki! E
mani digitaka o Brother Rutherford e le va tale ena Julai
1917, me ratou veisosomitaki ena itutu vakadairekita.

Dua na ka nodratou katakata na le va eratou sa vaka-
cegui, ratou qai saga e levu na ka me vakasukai kina vei
ratou na itutu vakadairekita. Ia e dreve nodratou sasaga.
Era tokoni ratou na dauveitusaqati eso na Gonevuli ni iVola-
tabu ra qai tauyavutaka eso tale na isoqosoqo, ia era yalo-
dina tu ga e levu na Gonevuli ni iVolatabu. A segga ni soli tale
vei ratou na le va na itutu vakadairekita.

Toso Tiko ga na Cakacaka

A tosoya tiko ga na cakacaka ni Matanitu ni Kalou o Broth-
er Rutherford kei na so tale na tacida yalodina e Peceli. A
tubu kina na iwiliwili ni ivakatawa dauveilakoyaki mai na 69
ina 93. Na iwiliwili ni painia tudei a tubu mai na 372 ina 461.
Era lesi tale ga na isevu ni painia e sa kilai nikua me painia

veivuke. Era tiko ena so na ivavakoso e le 100 na painia gugumatua va qori.

A sevutaki ena ika17 ni Julai, 1917, na ivola *The Finished Mystery*. Ni sa lailai na ivola e vo ni cava na yabaki, a kerei na kabani e dau tabaka na noda ivola me vakauta tale mai e 850,000 na ilavelave.*

Na veiveisau a tekivu vakayacora o Brother Russell ena 1916 me baleta na cakacaka e Peceli a vakacavari ena 1917. A tukuni ena *Vale ni Vakatawa* ni Tiseba, 1917: “Na veiveisau e Valenivolavola . . . sa vakacavari, sa tuvanaki toka vakamaqosa na ka me vaka ga e namaki ena dua na isoqosoqo e cicivaki vinaka . . . Era vakadinata na veiqaravi ena Valenivolavola ni sega ni rawa ni kaya e dua ni nona dodonu me veiqaravi e kea, ia e dua na itavi dokai e solia vua ya.”

A tukuni ena *Vale ni Vakatawa* ni Seviteba 1917: “Me tekivu ena imatai ni Janueri, e rawati na tubu e veivula [ena ivola e veisoliyaki] ni vakatauvatani kei na ka e rawati e veivula ena 1916 . . . Keimami vakadinadinataka kina ni vakalougatataka voli mai na Turaga na cakacaka e liutaki tiko yani e Brooklyn.”

Toso Tale na Veivakatovolei kei na Veivakasavasavataki

Sa vakasavasavataki na isoqosoqo, eratou sa biu tani na dauveitusaqati. E laurai ena macala ni nodra digidigi na lewe ni ivavakoso a tabaki ena *Vale ni Vakatawa*, ni levu na mataveitacini era tokoni Brother Rutherford kei ira na tacida yalodina era veiqaravi tiko e Peceli. Ia e se sega ni oti na veivakatovolei. E levu na ka vinaka a yaco ena 1918, ia a gauna dredre duadua tale ga ena keda ivolatukutuku na tamata i Jiova.

* E dau saumi eso na kabani mera tabaka noda ivola kece me yacova na 1920.

2016 Ripote ni Yabaki Vakacakacaka

Valenivolavola ni Tabana:	89
Levu ni Vanua e Volatukutukutaki:	240
iVavakoso:	119,485
Tiko ena iVakananumi:	20,085,142
Vakayagataka na Madrai kei na Waini:	18,013
Dautukutuku:	8,340,847
iVakatautauvata ni Dautukutuku Era Vunau e Veivula:	8,132,358
Tubu Mai na 2015:	1.8
Papitaiso:	264,535
iVakatautauvata ni Painia Veivuke e Veivula:	459,393
iVakatautauvata ni Dautukutuku Era Painia e Veivula:	1,157,017
Aua ni Cakacaka Vakavunau:	1,983,763,754
iVakatautauvata ni Vuli iVolatabu e Veivula:	10,115,264

Ena yabaki ni cakacaka ni isoqosoqo ni 2016, e vakayagataka na iVakadinadina i Jiova e sivia na \$213 na milioni mera qaravi kina na painia lavotaki, daukau-lotu, kei na ivakatawa ni tabacakacaka ena nodra ilesilesi ni cakacaka vakavunau. ■ Era le 19,818 era veiqaravi ena valenivolavola ni tabana e veiyasa i vuravura. O ira kece qori era veiqaravi vakaitalatala vakatabakidua.

2016 Ripote ni Yabaki Vakacakacaka ni iVakadinadina i Jiova e Vuravura

Matanitu	Lewena	2016 Levu Dautu.	Vtv. Dua Dautu. Veiya	2016 Vtv. Dautu.	% Tubu Mai 2015
Ailadi (E-2)	4,713,993	6,585	716	6,407	2
Albania (D-11)	3,204,000	5,574	575	5,487	2
American Samoa (N-26)	54,194	210	258	202	-7
Andorra (F-4)	72,040	174	414	164	-4
Angola (N-6)	25,789,024	128,057	201	121,306	9
Anguilla (O-32)	14,760	70	211	61	-2
Antigua (P-32)	92,740	489	190	463	
Argentina (N-36)	43,416,755	150,052	289	148,062	
Armenia (G-9)	2,998,600	11,178	268	10,999	
Aruba (Q-29)	104,263	1,058	99	1,019	7
Austria (F-5)	8,699,730	21,561	403	21,353	1
Azerbaijan (G-9)	9,826,397	1,406	6,989	1,357	4
Azores (G-1)	245,766	742	331	727	
Bahamas (G-35)	392,718	1,800	218	1,652	1
Bangladesh (J-14)	160,995,642	282	570,907	271	12
Barbados (Q-33)	285,000	2,542	112	2,513	
Belarus (E-7)	9,496,000	5,903	1,609	5,854	
Belgium (E-4)	11,267,910	25,437	443	24,818	1
Belize (H-33)	367,500	2,702	136	2,555	2
Benin (L-4)	11,241,706	12,759	881	12,012	3
Bermuda (F-36)	61,662	498	124	444	-1
Bolivia (M-36)	10,725,000	26,081	411	25,457	3
Bonaire (Q-30)	18,000	148	122	135	14
Bosnia and Herzegovina (C-10)	3,810,000	1,160	3,284	1,146	-2
Botswana (O-6)	2,262,000	2,181	1,037	2,109	
Brazil (L-37)	206,482,887	829,743	249	808,710	3
Bulgaria (F-7)	7,186,893	2,408	2,985	2,376	4
Burkina Faso (K-3)	18,759,039	1,776	10,563	1,653	
Burundi (M-7)	9,396,000	13,595	691	12,957	3
Cambodia (K-16)	15,577,899	1,021	15,257	986	10
Cameroon (L-5)	24,071,647	41,721	577	38,373	1
Cape Verde (K-1)	527,877	2,206	239	2,141	2
Cayman Islands (H-34)	60,764	253	240	237	9
Central African Republic (L-6)	4,900,000	2,547	1,924	2,525	-1
Chad (K-6)	14,037,000	769	18,254	705	3
Chile (M-35)	18,191,884	76,915	237	75,622	1
Chuuk (L-21)	48,651	82	593	43	16
Colombia (J-35)	49,953,000	171,146	292	167,960	2
Congo, Dem. Republic of (M-6)	79,722,624	215,449	370	214,736	22
Congo, Republic of (M-5)	4,740,992	6,576	721	6,314	4

E tiko ena yasa ni yaca ni vanua na ikovu e volai kina na matanivola kei na naba.
Qori ena veivuke ena nomu raica ena mape na matanitu e volatukutukutaki.

2015 Vtv. Dautu.	2016 Papitaiso	Vtv. Dautu. Pai. Ve.	Vtv. Dautu. Pai.	Levu ni Ivavakoso	iSoqoni ni Aua	Vtv. Vuli V/Tabu	Tiko ena Ivakananumi
6,281	65	348	935	119	1,463,718	3,647	12,077
5,381	270	534	1,268	89	1,923,463	5,994	11,562
218	11	12	34	3	61,815	345	708
170		6	20	3	34,558	111	354
111,123	9,549	7,462	15,165	1,725	35,715,951	595,961	564,070
62	1	5	6	2	16,125	139	313
462	15	26	48	7	98,694	605	1,364
147,379	4,199	9,696	20,510	2,012	35,119,818	124,274	309,964
11,019	433	949	2,176	133	3,322,154	7,296	23,512
953	51	54	74	14	185,198	1,102	2,840
21,216	480	1,148	1,549	299	3,910,400	12,766	35,731
1,303	69	122	347	13	510,770	1,798	2,911
730	15	45	86	15	171,210	792	1,663
1,630	56	92	216	27	395,054	2,186	4,739
243	10	16	120	6	131,347	643	969
2,506	41	141	203	30	458,445	2,259	6,012
5,828	158	496	1,239	78	1,880,259	4,859	10,231
24,661	485	1,331	1,679	354	4,253,779	11,715	42,991
2,515	91	141	484	62	731,615	4,238	8,734
11,716	456	712	1,622	192	3,394,013	30,432	42,162
448	12	17	94	5	117,948	327	945
24,836	1,140	2,287	5,093	332	8,265,115	42,568	75,027
118		9	11	2	26,902	180	358
1,170	24	89	185	16	325,340	517	1,883
2,099	102	137	266	44	563,924	4,460	6,438
787,470	32,978	47,815	91,983	11,911	182,262,093	916,992	1,799,512
2,290	60	149	661	55	890,343	3,182	5,454
1,656	45	97	277	44	497,699	3,356	5,349
12,577	864	1,075	2,016	270	4,242,272	40,291	51,587
894	26	43	558	14	525,885	2,524	2,790
37,869	1,426	1,875	4,442	399	9,570,133	74,239	97,036
2,098	92	137	407	33	634,389	4,729	7,647
217	10	14	23	3	52,720	243	645
2,544	139	132	312	53	682,787	8,098	17,337
687	38	32	69	18	174,556	1,423	4,659
75,168	2,090	5,136	11,814	979	19,944,023	62,656	174,925
37	3	5	12	2	19,420	162	232
165,089	8,168	9,001	24,233	2,572	42,596,832	219,223	500,548
176,585	15,295	8,619	21,616	3,746	50,476,012	672,726	1,199,216
6,080	400	443	494	78	1,651,784	23,282	22,598

Matanitu	Lewena	2016 Levu Dautu.	Vtv. Dua Dautu. Veiya	2016 Vtv. Dautu.	% Tubu Mai 2015
Costa Rica (J-34)	4,861,300	30,593	159	29,973	1
Côte d'Ivoire (L-3)	23,842,311	11,133	2,142	10,620	3
Croatia (B-9)	4,240,000	5,335	795	5,264	-2
Cuba (G-34)	11,412,918	95,843	119	95,443	
Curaçao (Q-30)	158,635	2,063	77	2,025	2
Czech Republic (E-5)	10,564,866	15,594	677	15,490	
Denmark (D-4)	5,669,000	14,719	385	14,622	
Dominica (P-33)	73,000	437	167	421	-4
Dominican Republic (O-29)	10,606,865	37,704	281	36,949	
Ecuador (K-34)	16,528,730	90,110	183	88,636	4
El Salvador (H-33)	6,148,000	41,084	150	39,851	1
Equatorial Guinea (L-5)	875,609	1,850	473	1,714	4
Estonia (D-6)	1,315,944	4,065	324	4,031	-1
Falkland Islands (Q-37)	2,912	12	243	11	
Faroe Islands (C-2)	48,000	134	358	129	15
Finiladi (C-7)	5,487,308	18,477	297	18,397	-1
French Guiana (J-37)	244,118	2,515	97	2,472	4
Gabon (M-5)	1,772,682	4,090	433	3,996	1
Gambia (K-2)	2,056,352	262	7,849	220	-4
Georgia (G-9)	3,720,400	18,619	200	18,216	
Ghana (L-3)	28,188,439	133,607	211	128,258	3
Gibraltar (G-3)	32,259	134	241	124	-2
Greenland (A-38)	56,000	169	331	161	11
Grenada (Q-32)	107,327	565	190	542	-6
Guadeloupe (P-32)	409,055	8,208	50	8,046	
Guam (K-20)	159,358	736	217	705	-5
Guatemala (H-33)	16,700,400	39,976	418	38,822	2
Guinea (K-2)	12,947,122	857	15,107	810	6
Guinea-Bissau (K-2)	1,890,111	163	11,596	149	6
Guyana (J-37)	767,085	3,100	247	3,016	3
Haiti (O-28)	9,993,000	20,554	486	19,754	1
Honduras (H-33)	8,199,000	23,565	348	22,908	1
Hong Kong (J-17)	7,346,700	5,563	1,321	5,429	-1
Hungary (A-10)	9,821,000	22,231	442	22,035	-2
Iceland (B-1)	329,000	398	827	368	
Iciopea (L-8)	99,391,000	10,277	9,671	10,116	1
Idia (J-12)	1,330,713,000	44,861	29,663	43,910	5
Idonesia (M-17)	258,316,051	26,741	9,660	25,967	2
Isireli (H-8)	8,751,200	1,604	5,456	1,564	4
Itali (G-5)	60,665,551	251,092	242	250,249	
Jamaica (H-34)	2,803,362	11,714	239	11,539	-2
Jamani (E-5)	82,175,684	165,624	496	164,243	
Japani (G-19)	126,573,481	214,173	591	213,818	
Kazakhstan (F-11)	17,670,579	17,725	997	17,521	

2015 Vtv. Dautu.	2016 Papitaiso	Vtv. Dautu. Pai. Ve.	Vtv. Dautu. Pai.	Levu ni Vavakoso	iSoqoni ni Aua	Vtv. Vuli V/Tabu	Tiko ena iVakananumi
29,601	754	1,381	3,405	437	6,503,760	33,356	70,324
10,302	511	705	1,624	317	3,222,371	28,274	76,526
5,372	55	316	473	64	1,059,476	2,123	8,434
95,825	2,948	6,246	9,675	1,555	18,470,042	162,918	223,336
1,987	65	113	194	26	399,992	2,369	5,488
15,471	261	829	1,140	222	2,702,528	7,411	26,656
14,564	226	764	953	179	2,480,939	6,054	21,779
437	3	16	72	10	112,674	716	1,646
36,946	1,397	2,193	7,239	583	11,126,734	65,742	120,779
85,468	3,708	6,616	14,745	1,036	25,242,354	148,637	274,593
39,643	791	2,020	5,415	684	9,170,198	42,813	92,606
1,653	115	104	212	16	511,110	6,223	7,353
4,074	58	228	504	55	832,958	2,563	6,464
11		1		1	1,604	10	19
112		8	35	4	38,710	120	203
18,496	253	726	2,033	300	2,985,976	10,099	26,061
2,373	124	169	386	49	703,251	5,788	9,975
3,972	177	239	543	42	1,151,130	8,795	12,478
230	13	14	36	4	66,341	441	639
18,279	501	1,121	3,216	231	4,526,935	8,306	32,216
124,004	6,069	5,153	14,009	1,941	31,688,587	420,286	354,966
127	2	10	21	2	33,158	47	185
145	8	10	31	5	39,889	156	317
579	12	22	69	10	118,842	609	1,524
8,058	268	440	664	120	1,542,356	8,681	19,475
740	25	48	122	9	194,696	1,032	1,858
38,140	517	2,225	5,857	893	10,054,759	50,743	98,074
765	44	39	120	20	238,258	2,091	3,554
141	9	17	37	3	70,825	589	702
2,941	105	177	442	48	737,749	5,314	12,456
19,552	1,055	1,140	2,833	280	5,329,374	42,128	86,256
22,653	474	1,253	4,244	442	6,718,127	34,528	67,271
5,509	171	397	1,027	59	1,660,060	5,903	9,508
22,400	490	1,291	1,917	297	4,477,362	11,631	39,543
367	4	24	52	6	82,962	251	675
10,013	452	605	2,352	220	3,321,666	7,494	25,150
41,866	2,618	3,231	6,869	624	10,581,267	57,586	124,547
25,361	1,038	2,141	3,662	477	6,940,378	32,731	56,404
1,511	55	90	241	27	402,781	1,322	3,430
250,277	4,915	19,097	33,733	2,976	60,708,456	118,676	438,412
11,815	301	491	1,480	187	2,364,291	13,164	33,968
163,871	3,224	7,590	12,721	2,159	29,326,324	81,494	274,379
214,523	2,156	20,821	64,864	3,059	81,414,691	160,289	300,963
17,545	526	1,376	3,617	256	5,393,751	12,446	32,067

Matanitu	Lewena	2016 Levu Dautu.	Vtv. Dua Dautu. Veiya	2016 Vtv. Dautu.	% Tubu Mai 2015
Kenada (C-31)	36,401,079	115,006	317	113,954	
Kenya (M-8)	47,528,480	26,886	1,768	26,582	
Kiribati (M-24)	114,405	146	784	134	-1
Kirisi (G-6)	10,787,690	28,715	376	28,537	
Korea, Republic of (G-18)	50,504,000	99,962	505	99,724	
Kosovo (D-11)	2,350,000	257	9,144	247	5
Kosrae (L-22)	6,616	28	236	20	
Kyrgyzstan (G-12)	6,019,500	5,178	1,163	5,124	1
Latvia (D-6)	1,939,050	2,290	847	2,249	-1
Lepanoni (H-8)	6,023,372	3,684	1,635	3,641	-1
Lesotho (P-7)	2,135,000	4,019	531	3,958	3
Liberia (L-2)	4,615,222	7,137	647	6,332	4
Liechtenstein (F-4)	37,623	89	423	85	
Lithuania (D-6)	2,862,786	3,079	930	3,042	-2
Luxembourg (E-4)	583,189	2,108	277	2,082	2
Macao (J-17)	652,500	329	1,983	289	-2
Madagascar (O-9)	24,915,822	33,529	743	31,845	3
Madeira (H-1)	256,424	1,138	225	1,116	-3
Malawi (N-8)	17,885,806	89,299	200	88,810	10
Malesia (L-16)	30,700,000	5,055	6,073	4,936	3
Mali (K-3)	18,145,967	322	56,354	293	3
Malta (G-5)	419,000	747	561	694	4
Marshall Islands (L-23)	69,747	211	331	176	-4
Martinique (P-32)	396,909	4,794	83	4,744	
Masitonia (D-11)	2,078,453	1,310	1,587	1,289	
Mauritius (O-10)	1,277,459	1,869	683	1,832	3
Mayotte (N-9)	236,507	162	1,460	156	6
Merika (E-32)	324,118,787	1,231,609	263	1,198,026	
Mexico (G-31)	128,766,500	859,541	150	829,793	1
Moldova (F-7)	4,069,000	19,800	206	19,653	-1
Mongolia (F-15)	2,959,134	473	6,256	448	3
Montenegro (D-10)	631,490	264	2,392	258	-4
Montserrat (P-32)	5,154	21	245	20	5
Mozambique (O-7)	28,947,073	56,192	515	54,455	3
Myanmar (J-15)	54,479,161	4,211	12,937	4,139	1
Namibia (O-5)	2,459,000	2,448	1,004	2,310	3
Nauru (M-23)	10,263	19	540	15	36
Necaladi (E-4)	17,054,563	29,839	572	29,490	
Nepal (H-13)	28,441,000	2,367	12,016	2,322	5
Nevis (P-32)	12,000	74	162	65	16
New Caledonia (O-23)	275,202	2,333	118	2,252	4
Nicaragua (H-33)	6,155,700	28,642	215	27,651	2
Niger (K-4)	20,860,548	292	71,440	274	1
Nigeria (L-4)	182,202,000	370,336	492	342,122	1

2015 Vtv. Dautu.	2016 Papaitaso	Vtv. Dautu. Pai. Ve'i.	Vtv. Dautu. Pai.	Levu ni iVavakoso	iSoqoni ni Aua	Vtv. Vuli V/Tabu	Tiko ena iVakananumi
114,123	1,678	6,688	12,166	1,409	23,093,041	55,780	184,604
26,578	659	1,094	3,524	632	6,802,044	47,307	67,173
136	8	7	33	4	46,660	273	349
28,592	651	1,679	4,086	389	6,591,317	12,838	47,027
99,950	1,893	9,546	40,069	1,331	46,602,013	77,592	135,398
236	7	12	98	7	120,065	482	548
20		3	5	1	8,236	56	107
5,071	209	453	1,096	69	1,599,886	5,182	10,833
2,275	46	131	349	36	559,498	1,952	3,519
3,671	68	181	192	57	577,280	2,115	6,458
3,837	254	154	451	89	932,795	7,123	11,062
6,112	341	238	712	133	1,720,634	21,963	45,809
85	2	2	2	1	9,194	38	141
3,101	61	179	458	46	754,242	2,496	4,991
2,042	15	126	144	32	389,003	1,147	3,996
294	16	12	78	5	106,909	329	717
30,941	1,966	1,630	5,490	718	9,363,947	80,595	138,470
1,147	21	72	101	17	235,860	759	1,812
80,776	7,072	3,198	7,138	1,520	17,009,981	132,375	291,106
4,804	231	308	1,298	113	1,702,752	8,755	13,330
284	12	20	52	7	97,772	727	1,118
665	20	40	86	8	139,350	262	1,210
183	6	11	31	4	49,004	458	870
4,755	152	280	577	66	1,093,014	5,165	10,662
1,293	38	105	190	24	347,501	1,002	2,856
1,785	62	105	197	25	388,876	2,209	4,414
147	2	13	43	3	58,503	381	388
1,195,081	28,588	60,951	168,318	14,040	273,517,480	747,554	2,495,181
818,481	17,190	36,977	134,370	13,237	204,966,555	1,018,240	2,262,646
19,776	562	1,302	2,232	242	4,228,530	13,800	37,091
435	21	33	189	9	206,228	830	1,297
270	3	30	55	6	95,463	167	541
19		2	10	1	10,751	82	124
53,027	1,390	2,023	5,019	1,175	11,323,585	101,379	223,543
4,099	97	116	612	76	851,328	4,106	8,847
2,247	128	129	261	44	578,848	4,494	8,239
11		1	1	1	3,659	32	130
29,508	562	1,422	1,784	362	4,786,042	12,802	51,404
2,204	112	143	802	36	880,086	4,833	7,261
56		1	3	1	8,571	73	243
2,164	100	173	199	33	508,312	3,167	7,198
27,054	789	1,382	4,139	485	7,064,669	42,298	88,308
272	9	13	40	7	76,998	388	957
338,955	12,204	12,914	37,746	6,430	75,202,806	870,185	774,874

Matanitu	Lewena	2016 Levu Dautu.	Vtv. Dua Dautu. Velya	2016 Vtv. Dautu.	% Tubu Mai 2015
Niue (O-26)	1,190	24	50	23	-4
Niusiladi(Q-24)	4,718,126	14,242	331	13,895	
Norfolk Island (P-23)	1,796	6	299	6	20
Norway (C-4)	5,211,000	11,664	447	11,535	1
Ositerelia (O-19)	24,224,401	67,418	359	66,689	
Pakistan (H-12)	192,826,502	1,034	186,486	975	2
Palau (L-19)	21,108	79	267	75	-6
Panama (J-34)	3,995,500	17,193	232	16,529	2
Papua Niu Kini (M-20)	7,708,577	4,586	1,681	4,112	5
Paraguay (M-37)	6,750,721	10,207	661	9,982	3
Peritania (E-3)	65,111,143	138,261	471	134,517	
Peru (L-35)	31,826,018	127,855	249	121,991	1
Pohnpei (L-22)	35,981	75	480	70	1
Poladi (E-6)	38,437,239	119,932	320	118,947	-2
Potukali (G-2)	9,839,140	48,999	201	48,484	
Puerto Rico (O-31)	3,680,772	25,579	144	25,269	-1
Réunion (O-10)	861,984	3,160	273	3,087	4
Rodrigues (O-11)	41,669	50	833	43	-10
Romania (F-6)	21,136,000	40,398	523	40,151	-1
Rota (K-20)	2,477	11	225	9	
Rusia (C-15)	146,074,524	171,828	850	170,415	-1
Rwanda (M-7)	11,533,446	27,759	415	26,229	5
Saba (O-32)	1,800	12	150	9	-25
Saipan (K-20)	48,200	211	228	200	3
Saipurusi (H-7)	885,600	2,584	343	2,563	1
Samoa (N-25)	194,899	548	356	510	-2
San Marino (F-5)	33,121	195	170	193	-4
São Tomé and Príncipe (M-4)	195,364	810	241	778	3
Sauca Aferika (P-6)	54,490,000	102,606	531	99,249	3
Senegal (K-2)	15,604,407	1,263	12,355	1,205	3
Serbia (C-11)	8,118,146	3,894	2,085	3,855	
Seychelles (M-9)	92,430	337	274	324	-3
Sierra Leone (L-2)	6,592,102	2,214	2,977	2,071	2
Sipeni (G-3)	46,025,318	112,455	409	110,393	1
Slovakia (F-6)	5,427,917	11,441	474	11,321	
Slovenia (B-8)	2,068,000	1,905	1,086	1,889	-1
South Sudan (L-7)	12,822,840	1,232	10,408	1,179	-3
Sri Lanka (L-13)	20,810,816	5,969	3,486	5,915	2
St. Barthélemy (O-32)	9,503	30	317	27	4
St. Eustatius (P-32)	4,020	29	139	25	14
St. Helena (N-3)	4,000	121	33	116	-2
St. Kitts (O-32)	44,183	211	209	200	-1
St. Lucia (Q-33)	186,383	778	240	739	2
St. Maarten (O-32)	39,540	339	117	325	-4

2015 Vtv. Dautu.	2016 Papitaiso	Vtv. Dautu. Pai. Veil.	Vtv. Dautu. Pai.	Levu ni iVavakoso	iSoqoni ni Aua	Vtv. Vuli V/Tabu	Tiko ena iVakananumi
24		1	3	1	3,965	20	70
13,929	311	725	1,249	186	2,596,600	8,389	26,527
5				1	599	3	16
11,472	233	604	980	168	2,007,497	5,654	18,165
66,753	1,235	3,297	5,667	793	12,056,551	30,230	116,596
960	45	37	105	19	187,704	1,205	4,392
80		7	15	2	25,118	181	220
16,224	401	927	2,781	317	4,336,896	23,314	50,177
3,916	186	201	485	109	1,025,985	7,865	35,593
9,719	389	590	1,683	227	2,768,541	15,344	23,452
134,491	2,309	6,728	13,240	1,613	24,823,570	61,280	226,750
120,260	4,838	9,214	27,771	1,448	40,081,539	193,536	358,596
69	4	5	21	1	22,786	164	235
121,018	1,740	6,225	7,720	1,305	18,988,899	50,479	190,613
48,633	1,016	3,077	4,394	647	9,911,399	26,864	88,538
25,585	651	1,493	3,628	323	5,918,513	15,565	53,241
2,980	85	200	371	38	734,891	2,438	6,565
48	2	3	5	1	9,450	55	105
40,370	798	2,073	3,809	547	7,692,179	24,533	79,150
9	1	1	4	1	3,992	12	25
172,977	4,002	11,844	29,665	2,315	46,559,507	107,312	293,933
25,061	1,870	2,298	4,856	598	9,796,307	69,889	85,493
12		1	3		3,549	26	43
194	8	18	37	3	61,811	369	511
2,536	76	168	424	41	651,262	1,821	4,873
519	27	37	84	12	153,054	873	2,272
202		18	27	2	54,873	96	313
754	29	69	143	11	283,089	3,135	3,277
96,631	6,000	4,842	12,160	2,105	23,113,503	150,734	273,686
1,168	45	84	156	25	334,309	2,069	2,859
3,861	80	292	618	63	1,067,776	2,419	8,381
333	6	11	47	4	78,824	406	893
2,037	125	105	249	39	554,424	5,201	10,079
109,457	2,199	8,253	14,710	1,502	28,069,429	55,903	190,976
11,276	223	588	915	140	1,981,997	4,521	21,547
1,911	34	115	233	30	444,607	1,058	2,977
1,218	5	63	173	35	304,478	3,169	5,042
5,775	251	340	809	108	1,308,806	8,411	15,790
26		3	6	1	9,863	31	91
22		1	3	1	6,339	40	93
118	3	2		3	10,182	65	269
203	2	7	29	4	48,186	260	685
727	17	46	105	11	199,855	1,225	2,208
340	11	18	31	5	75,737	462	1,247

Matanitu	Lewena	2016 Levu Dautu.	Vtv. Dua Dautu. Velya	2016 Vtv. Dautu.	% Tubu Mai 2015
St. Martin (O-32)	36,457	322	113	297	-5
St. Pierre and Miquelon (D-37)	6,286	14	449	13	-7
St. Vincent & the Grenadines (Q-32)	109,645	345	318	328	-2
Sudan (K-7)	41,394,024	624	66,337	624	5
Suriname (J-37)	540,000	2,982	181	2,919	2
Suwiteni (B-6)	9,779,000	22,430	436	22,238	
Suwitisiladi (F-4)	8,327,126	19,327	431	18,838	1
Swaziland (P-7)	1,287,000	3,217	400	3,106	1
Tahiti (M-27)	268,207	3,206	84	3,162	3
Tailadi (K-15)	68,200,800	4,574	14,911	4,493	6
Taiwan (J-17)	23,510,000	10,126	2,322	9,941	4
Taki (G-8)	79,000,000	2,829	27,925	2,727	8
Tanzania (M-8)	55,538,635	16,989	3,269	16,335	1
Timor-Leste (N-18)	1,167,242	340	3,433	318	12
Tinian (K-20)	2,500	23	109	17	13
Toga (O-25)	106,326	235	452	197	-5
Togo (L-4)	7,544,879	20,157	374	19,558	3
Trinidad & Tobago (R-33)	1,360,088	9,675	141	9,635	1
Turks and Caicos (N-29)	34,904	330	106	316	-5
Tuvalu (M-24)	9,943	73	136	52	-19
Uganda (L-7)	36,893,477	7,266	5,078	7,095	4
Ukraine (E-7)	42,480,549	141,846	299	140,356	-1
Uruguay (O-37)	3,423,787	11,786	290	11,634	
Vanuatu (N-23)	270,470	717	377	624	12
Varanise (F-4)	64,500,000	128,759	501	127,087	1
Venezuela (J-36)	31,028,637	147,680	210	144,003	4
Virgin Islands (Merika) (O-31)	106,415	619	172	571	-3
Virgin Islands (Peritania) (O-31)	30,659	256	120	245	-4
Viti (N-24)	897,537	3,098	290	2,881	-3
Wallis & Futuna Islands (N-25)	11,504	43	268	37	-16
Yap (L-19)	11,376	29	392	27	-4
Yasayasa vakaPalesitaina (H-8)	4,810,000	78	61,667	73	3
Yatu Filipaini (K-18)	100,981,437	209,131	483	202,431	1
Yatu Kuka (O-26)	14,974	195	77	188	-3
Yatu Solomoni (M-22)	596,109	2,039	292	1,935	1
Zambia (N-7)	15,933,883	183,586	87	181,568	6
Zimbabwe (O-7)	15,764,255	45,640	345	44,574	3
31 Tale na Vanua		41,775		40,167	12.2
iSoqoni Kece (240 na Vanua)		8,340,847		8,132,358	1.8

2015 Vtv. Dautu.	2016 Papitaiso	Vtv. Dautu. Pai. Vei.	Vtv. Dautu. Pai.	Levu ni iVakoso	iSoqoni ni Aua	Vtv. Vuli V/Tabu	Tiko ena iVakananumi
313	5	15	26	5	64,865	480	1,078
14		1	5	1	5,188	7	19
336	2	25	45	8	93,662	519	1,105
595	27	43	80	16	176,691	1,653	2,485
2,849	107	259	307	55	694,247	5,675	10,040
22,236	286	1,118	2,200	310	3,900,229	10,586	35,476
18,611	352	945	1,105	275	3,094,837	9,788	32,819
3,063	164	134	277	87	686,618	4,890	8,953
3,079	155	245	482	46	853,180	4,307	9,721
4,258	221	310	1,553	109	1,805,943	6,927	9,986
9,582	240	845	3,323	147	4,105,237	14,617	19,558
2,514	108	184	494	38	796,130	1,806	4,960
16,129	345	604	1,861	477	3,929,723	34,592	55,136
284	22	23	69	4	109,950	607	919
15		1	3	1	4,619	27	47
208	7	9	27	3	39,814	249	593
19,067	929	1,303	1,990	293	5,268,781	62,762	66,727
9,543	258	678	1,196	126	2,032,071	11,445	24,459
332	8	15	56	6	89,733	660	1,020
64		1	3	1	8,045	69	214
6,832	420	505	1,063	147	2,179,161	20,302	23,920
141,364	3,440	10,168	19,444	1,578	34,329,925	80,903	242,086
11,614	332	617	1,057	157	2,196,785	9,439	24,403
557	33	39	78	14	158,377	1,509	3,327
125,519	2,669	8,062	14,482	1,714	28,288,090	61,531	223,556
138,860	7,247	11,054	28,953	1,849	44,458,254	210,632	467,611
586	17	32	90	10	147,505	551	1,706
256	0	14	30	4	59,192	241	846
2,958	20	130	493	79	724,603	4,513	11,821
44		1	3	1	8,129	68	185
28	1	2	10	1	13,196	101	145
71		5	10	2	14,987	64	190
199,551	8,900	9,801	41,182	3,315	50,130,621	269,655	584,685
194	2	8	22	3	38,064	182	450
1,915	78	52	267	52	402,045	2,346	10,044
171,167	10,471	5,565	14,469	2,972	36,329,176	415,706	782,527
43,361	3,339	2,613	5,874	1,242	11,942,197	107,706	116,011
35,798	1,963	3,492	15,297	907	19,457,900	73,443	82,546
7,987,279	264,535	459,393	1,157,017	119,485	1,983,763,754	10,115,264	20,085,142

*CEVA NI
WASAWASA NA
ATALANITIKA*

WASA

TRISTAN DA CUNHA

KERGUELEN ISLANDS

14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26

A
B
C
D
E
F
G
H
J
K
L
M
N
O
P
Q
R

RUSIA

ALASKA

*VUALIKU
NI WASA
PASIFIKA*

MONGOLIA

DEMOCRATIC
PEOPLE'S REPUBLIC
OF KOREA

JAPANI

JAINA

REPUBLIC
OF KOREA

BHUTAN

BANGLADESH

MYANMAR

LAOS

TAIWAN

HONG KONG

MACAO

TAILADI

CAMBODIA

VIETNAM

BRUNEI

MALESIA

YATU FILIPAINI

TINIAN

SAIPAN

ROTA

GUAM

YAP

PALAU

CHUUK

POHNPEI

WAKE ISLAND

HAWAII

MARSHALL ISLANDS

SIGAPOA

IDONISIA

PAPUA
NIU KINI

KOSRAE

NAURU

CHRISTMAS ISLAND

KIRIBATI

COCOS ISLANDS

TIMOR-LESTE

OSITERELIA

VAKAIDIA

YATU SOLOMONI

TUVALU

TOKELAU

VANUATU

WALLIS &
FUTUNA ISLS.

VITI

SAMOA

AMERICAN
SAMOA

TONGA

NIUE

YATU KUKA

NEW
CALEDONIA

NORFOLK
ISLAND

NIUSILADI

14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26

27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38

A
B
C
D
E
F
G
H
J
K
L
M
N
O
P
Q
R

GREENLAND

KENADA

MERIKA

VUALIKU NI
WASAWASA NA
ATALANTIKA

ST. PIERRE &
MIQUELON

BERMUDA

BAHAMAS

WASA
PASIFIKA

MEXICO

CAYMAN
ISLANDS

CUBA

BELIZE

JAMAICA

HONDURAS

GUATEMALA

EL SALVADOR

NICARAGUA

COSTA RICA

PANAMA

VENEZUELA

GUYANA

SURINAME

FRENCH GUIANA

GALÁPAGOS ISLANDS

COLOMBIA

ECUADOR

BRAZIL

PERU

BOLIVIA

CHILE

PARAGUAY

ARGENTINA

URUGUAY

PITCAIRN ISLAND

TURKS & CAICOS

VIRGIN ISLANDS (PERITANIA)

ANGUILLA

ST. MAARTEN

ST. MARTIN

HAITI

DOMINICAN
REPUBLIC

ST. BARTHÉLEMY

ST. KITTS

NEVIS

PUERTO RICO

VIRGIN ISLANDS (MERIKA)

SABA

ST. EUSTATIUS

MONTSERRAT

MARTINIQUE

ANTIGUA

GUADELOUPE

DOMINICA

ST. LUCIA

ARUBA

CURAÇAO

ST. VINCENT &
THE GRENADINES

BONAIRE

BARBADOS

GRENADA

TRINIDAD &
TOBAGO

FALKLAND
ISLANDS

SOUTH GEORGIA

27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38

Me ikuri ni ivakamacala, rai ena www.jw.org se veitaratara kei ira na iVakadinadina i Jiova.

Noqu Ripote ni 2017

	i'Vola e Soli (i'Vola Tabaki/Kena e Vakau ena i'Yaya Vakalivaliva)	Vidio e Vakarataki	Aua	Vesikovi Lesu	i'Wiliwili ni Vuli i'Volatabu
Januəri					
Fepepueri					
Maji					
Epereli					
Me					
June					
Julai					
Okosita					
Seviteba					
Okotova					
Noveba					
Tiseba					
i'Soqoni					